

TÁC PHẨM VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

Thơ mới

1932-1945

tuyển chọn

Nhiều tác giả

vh

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

TÁC PHẨM VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

NHIỀU TÁC GIẢ

THƠ MỚI

1932 - 1945

.....
TUYỂN CHỌN

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

THẾ LỮ (1907 - 1989)

Tiếng trúc tuyệt vời

Tặng Tường Bách

Tiếng địch thổi đâu đây,
Cớ sao mà réo rắt,
Lơ lửng cao đưa tận lưng trời xanh ngắt,
Mây bay... gió quyen mây bay...
Tiếng vi vút như khuyển van, như diều dặt,
Như hắt hiu cùng hơi gió heo may.

Ánh chiều thu
Lướt mặt hồ thu,
Sương hồng lam nhẹ lan trên sóng biếc,
Rặng lau già xao xác tiếng reo khô,
Như khua động nổi nhớ nhung, thương tiếc
Trong lòng người đứng bên hồ.

Cô em đứng bên hồ
Nghiêng tựa mình cây, dáng thần thơ.
Chừng cô tưởng đến ngày vui sẽ mất,
Mà sắc đẹp rõ ràng rồi sẽ tắt
Như bóng chiều dần khuất
Dưới chân trời.
Cho nên cô nghe tiếng trúc tuyệt vời,
- Thốn thức với lòng cô thốn thức,
Man mác với lòng cô man mác -

Cô để tâm hồn tê tái, băng khuâng.
Ta muốn nâng
Tấm khăn hồng lau mắt lệ cho ai,
Vì ta sợ má đào kia phai,
Cũng như ta đã ca
Khuyên ngày vui trở lại
Cùng với ánh quang minh còn mãi,
- Cho người với cảnh quên già.

(*Mấy vần thơ, tập mới*)

Tiếng sáo Thiên Thai

Tặng Nga Bích San

Ánh xuân lướt cỏ xuân tươi,
Bên rừng thổi sáo một hai kim đồng.
Tiếng đưa hieu hắt bên lòng,
Buồn ơi! Xa vắng, mệnh mông là buồn...
Tiên Nga tóc xòa bên nguồn,
Hàng tùng rủ rủ trên còn đầu hieu;
Mây hồng ngừng lại sau đèo,
Mình cây nắng nhuộm, bóng chiều không đi.
Trời cao, xanh ngắt. - Ô kia
Hai con hạc trắng bay về Bồng Lai.
Theo chim, tiếng sáo lên khơi,
Lại theo dòng suối bên người Tiên Nga;
Khi cao, vút tận mây mờ,
Khi gần, vất vèo bên bờ cây xanh,
Êm như lọt tiếng tơ tình,
Đẹp như Ngọc Nữ uốn mình trong không.

Thiên Thai thoáng gió mơ màng,
Ngọc Chân buồn tưởng tiếng lòng xa bay...

(*Mấy vần thơ, tập mới*)

Bên sông đưa khách

Tặng tác giả "Đời mưa gió"

*Lòng em như nước Trường Giang ấy,
Sớm tối theo chàng tới Phúc Châu.*

(*Lời kỹ nữ*)

Trời nặng mây mù. Mây khóm cây
Đứng kia, không biết tỉnh hay say,
Đỗ bờ sông trắng, con thuyền bé,
Cạnh lớp lau già, gió lất lay.

Tôi tiễn đưa anh đến tận thuyền
Để dài thêm hạn cuộc tình duyên;
Thuyền đi, tôi sẽ rời chân lại.
Tôi nhớ tình ta, anh vội quên.

Thuyền khách đi rồi, tôi vẫn cho
Lòng tôi theo lái tới phương mô?
Bâng khuâng trong cõi sầu vô hạn.
Không khóc, vì chưng mắt đã khô.

Đâu biết rằng anh cũng chỉ là
Khách chơi giấy lát ghé chơi qua;
Rời thôi, náu áo không tình nữa,
Để mặc mình ai khổ ước mơ.

Tôi chỉ là người mơ ước thôi,
Là người mơ ước hão! Than ôi!
Bình minh chói lói đâu đâu ấy,
Còn chôn lòng riêng u ám hoài.

Mà biết vô duyên vẫn cứ mong,
Trăm năm ôm mãi mối tình không,
Trọn đời làm kẻ đưa thuyền khách:
Thuyền chầy, trơ vơ đứng với sông.

(Mấy vần thơ, tập mới)

Cây đàn muôn điệu

Già cho Tú Ly

Tôi là người bộ hành phiêu lãng
Đường trần gian xuôi ngược để vui chơi:
Tìm cảm giác hay trong tiếng khóc, câu cười,
Trong lúc gian lao, trong giờ sung sướng,
Khi phấn đấu cũng như hồi mơ tưởng.
Tôi yêu đời cùng với cảnh lâm than,
Cảnh thương tâm, ghê gớm, hay dịu dàng,
Cảnh rục rở, ái ân hay dữ dội.

Anh dù bảo: tính tình tôi hay đổi,
Không chuyên tâm, không chủ nghĩa: nhưng cần chi?
Tôi chỉ là một khách tình si
Ham vẽ đẹp có muôn hình, muôn thể.
Mượn lấy bút nàng Ly Tao, tôi vẽ,
Và mượn cây đàn ngàn phím, tôi ca

Vẻ đẹp u trầm, đắm đuối, hay ngây thơ,
Cũng như vẻ đẹp cao siêu, hùng tráng
Của non nước, của thị văn, tư tưởng.
Dáng yêu kiều tha thuốt khách giai nhân;
Ánh tung bừng linh hoạt nắng trời xuân;
Vẻ sâu muộn âm thầm ngày mưa gió;
Cảnh vĩ đại sóng nghiêng trời, thác ngàn đổ;
Nét mong manh, thấp thoáng cánh hoa bay;
Cảnh cơ hàn nơi nước đọng bùn lầy;
Thú sán lạn mơ hồ trong ảo mộng;
Chí hăng hái đua ganh đời náo động;
Tôi đều yêu, đều kiếm, đều say mê.
Tôi sẵn lòng đau vì tiếng ai bi,
Và cảm khái bởi những lời hăng hái,
Tôi ngợi ca với tiếng lòng phấn khởi,
Tôi thở than cùng thiếu nữ băng khuâng,
Tôi véo von theo tiếng sáo lưng chừng,
Tôi yên ủi với tiếng chuông huyền diệu.
Với Nàng Thơ, tôi có đàn muôn điệu,
Với Nàng Thơ, tôi có bút muôn màu;
Tôi muốn làm nhà nghệ sĩ nhiệm màu;
Lấy Thanh Sắc trần gian làm tài liệu.

(*Mấy vần thơ, tập mới*)

Giây phút chạnh lòng

Tặng tác giả "Đoạn tuyệt"

"Anh đi đường anh, tôi đường tôi,
Tình nghĩa đôi ta có thể thôi.

Đã quyết không mong sum họp mãi,
Bạn lòng chi nữa phút chia phôi?

“Non nước đương chờ gót lãng du,
Đâu đây vắng tiếng hát chinh phu,
Lòng tôi phơi phới quên thương tiếc
Đưa tiễn anh ra chốn hải hồ.

“Anh đi vui cảnh lạ, đường xa,
Dem chí bình sinh dãi nắng mưa,
Thân đã hiến cho đời gió bụi,
Đâu còn lưu luyến chút duyên tơ?

“Rồi có khi nào ngắm bóng mây
Chiều thu đưa lạnh gió heo may.
Dừng chân trên bến sông xa vắng,
Chạnh nhớ tình tôi trong phút giây;

“Xin anh cứ tưởng bạn anh tuy
Giảm hãm thân trong cảnh nặng nề,
Vẫn để hồn theo người lặn đạn,
Vẫn hằng trông đếm bước anh đi”.

Lấy câu khẳng khái tiễn đưa nhau
Em muốn cho ta chẳng thấm sâu
Nhưng chính lòng em còn thổn thức
Buồn kia em giấu được ta đâu?

Em đứng nương mình dưới gốc mai,
Vịn ngành sương đọng, lệ hoa rơi,

Cười nâng tà áo đưa lên gió,
Em bảo: hoa kia khóc hộ người.

Rồi bỗng ngừng vui cùng lặng lặng,
Nhìn nhau bình thản lúc ra đi.
Nhưng trong khoảnh khắc ơ thờ ấy,
Thấy cả muôn đời hận biệt ly.

Năm năm theo tiếng gọi lên đường
Tóc rụng rơi bởi gió bốn phương.
Mấy lúc thần thờ trông trở lại,
Để hồn mơ tới bạn quê hương.

Ta muốn lòng ta cứ lạnh lùng
Gác tình duyên cũ thẳng đường trông.
Song le hương khói yêu đương vẫn
Phảng phất còn vương vấn cạnh lòng.

Hôm nay tạm nghỉ bước gian nan,
Trong lúc gần xa pháo nổ ran,
Rũ áo phong sương trên gác trọ,
Lặng nhìn thiên hạ đón xuân sang.

Ta thấy xuân nồng thắm khắp nơi,
Trên đường rộn rã tiếng đua cười,
Động lòng nhớ bạn xuân năm ấy
Cùng ngắm xuân về trên khóm mai

Lòng ta tha thiết được tình yêu,
Như cảnh trời xuân luyến nắng chiều,

Mắc lệ đăm trông miền cách biệt,
Phút giây chùng mõi gôi phiêu lưu...

Cát bụi tung trời - Đường vất vả
Còn dài - Nhưng hãy tạm dừng chân,
Tưởng người trong chốn xa xăm ấy
Chẳng biết vui buồn đón gió xuân.

(*Mấy vần thơ, tập mới*)

Nắng mới

Tặng hương hồn thầy mẹ

Mỗi lần nắng mới hắt bên song,
Xao xác gà trưa gáy náo nùng,
Lòng rười buồn theo thời dĩ vãng,
Chập chờn sống lại những ngày không.

Tôi nhớ mẹ tôi, thuở thiếu thời
Lúc người còn sống, tôi lên mười;
Mỗi lần nắng mới reo ngoài nội,
Áo đỏ người đưa trước đậu phơi.

Hình dáng mẹ tôi chưa xóa mờ
Hãy còn mừng tượng lúc vào ra:
Nét cười đen nhánh sau tay áo
Trong ánh trưa hè trước đậu thưa

(Tiếng thu)

Thơ sầu rụng

*Tặng Hoài Thanh, người bạn đầu tiên
đã đưa lại cho ta cái hương vị
sầu rụng của cuộc đời và của văn chương.*

Vùng trắng từ độ lên ngôi,
Năm năm bến cũ em ngồi quay tơ.
Để tóc vương vãn thơ sầu rụng.

Mái tóc buồn thơ cũng buồn theo.
Năm năm tiếng lựa xe đều,
Những ngày lạnh rớt, gió vèo trong cây.

Nhẹ bàn tay, nhẹ bàn tay,
Mùi hương hàng xóm bay đầy mái đông,
Nghiêng nghiêng mái tóc hương nồng,
Thời gian lặng rớt một dòng buồn tênh.

(Tiếng thu)

Tiếng thu

Tặng bạn Văn

Em không nghe mùa thu
Dưới trăng mờ thốn thức?
Em không nghe rạo rục
Hình ảnh kẻ chinh phu
Trong lòng người cô phụ?
Em không nghe rừng thu,
Lá thu kêu xào xạc,
Con nai vàng ngơ ngác
Đạp trên lá vàng khô?

(Tiếng thu)

Chiều cỏ

Tặng Th. C.

Chiều sương, rừng tím, lệ muôn hàng.
San sát ghe đầy bến Trúc Lang,

Cây, nước, say theo người trắng sí,
Con đò quên cả chuyến sang ngang.

(Tiếng thu)

Điệu huyền

Những điệu huyền bay, lạc khắp thôn,
Từng nhà, đây đó hẹn nhau buồn.
Có cô dâu mới nhìn sông nước
Sực nhớ quê nhà giọt lệ tuôn.

(Tiếng thu)

Thú đau thương

Tình đã len trong màu nắng mới,
Lòng anh buồn vời vợi, em ơi!
Niềm yêu run động đôi môi
Tình đầy khôn lựa được lời thắm tươi.

Đã héo lăm nụ cười trong mộng
Đã mờ mờ lăm bóng thân yêu,
Đã lam tím cả cảnh chiều,
Trông hồn lạng đã hiu hiu mộng tàn.

Để chặn gói yên nằm chỗ cũ
Hãy lịm người trong thú đau thương,
Giờ đây ta đốt nén hương,
Trên tay ta buộc giải tang cho tình.

(Tiếng thu)

HÀN MẶC TỬ (1912 - 1940)

Bẽn lẽn

Trăng nằm sóng soãi trên cành liễu
Đợi gió đông về để lả lơi...
Hoa lá ngây tình không muốn động,
Lòng em hồi hộp, chị Hằng ơi.

Trong khóm vi lau rào rạt mãi;
Tiếng lòng ai nói? Sao im đi?
Ô kìa, bóng nguyệt trần tròng tắm,
Lộ cái khuôn vàng dưới đáy khe.

Vô tình để gió hôn lên má
Bẽn lẽn làm sao, lúc nửa đêm
Em sợ lang quân em biết được
Nghĩ ngờ tới cái tiết trinh em.

(Gái quê)

Mùa xuân chín

Trong làn nắng ửng khói mơ tan
Đôi mái nhà tranh lấm tấm vàng.
Sột soạt gió trêu tà áo biếc,
Trên giàn thiên lý - Bóng xuân sang.

Sóng cỏ xanh tươi gợn tới trời.
Bao cô thôn nữ hát trên đồi;

- Ngày mai trong đám xuân xanh ấy,
Có kẻ theo chồng bỏ cuộc chơi...

Tiếng ca vất vẻo lưng chừng núi,
Hồn hển như lời của nước mây...
Thăm thĩ với ai ngồi dưới trúc,
Nghe ra ý vị và thơ ngây...

Khách xa gặp lúc mùa xuân chín,
Lòng trí băng khuâng sực nhớ làng.
- Chị ấy năm nay còn gánh thóc
Dọc bờ sông trắng nắng chang chang?⁽¹⁾

(Hương thơm)

Trường tương tư

Hiếu gì không ý nghĩa của trời thơ?
Của hương hoa trong trắng lờn lợt bầy,
Của lời cảm, muôn vì sao ấy nấy,
Hiếu gì không em hỡi! Hiếu gì không?
Anh ngâm nga để mở rộng cửa lòng
Cho trăng xuân tràn trề say chơi với,
Cho nắng hường vắn vường muôn ngàn sợi;
- Cho em buồn, trời đất ứa sương khuya,
Để em buồn, để em nghiệm cho ra
Cái gì kết lại mới thành tinh tú?
Và duyên ương bởi đâu không đoàn tụ,

(1) *Thơ Hàn Mặc Tử* (1942) in là: ... *nắng chan chan*.
Lời chú của Hàn Mặc Tử.

Và tình duyên sao lại dở dang chi?
Và vì đâu, gió gọi giạt lời đi?
- Lời đi qua, một chiều trong kẽ lá,
Một mùi thơm mới nửa chừng sa ngã,
Anh nếm rồi, ý vị của làn mơ?

*

Lệ Kiều ơi! Em còn giữ ý thơ
Trong đôi mắt mùa thu trong leo lẻo?
Ở xa xôi lặng nhìn anh khô héo,
Bên kia trời, hãy chụp cả hồn anh.
Hãy van lơn ở dưới chân Bàn Thành,
Cho yêu ma muôn năm vùng trở dậy,
Nào không gian cho lửa lòng bùng cháy,
Và để cho kinh động đến người tiên,
Đang say sưa trong thế giới Hảo huyền,
Đang trứng giỡn ở trên sông Ngân biếc...

Anh rõ trước sẽ có ngày cách biệt,
Ngó như gần, song vẫn thiệt xa khơi!
Lau mắt đi đừng cho lệ đầy vơi.
Hãy mừng tượng một người thơ đang sống
Trong im lìm lẻ loi trong dãy động,
- Cũng hình như, em hỡi, động Huyền Không!
Mà đêm nghe tiếng khóc ở đáy lòng,
Ở trong phổi, trong tim, trong hồn nữa.
Em cố nghĩ ra một chiều vàng úa,
Lá trên cành héo hắt, gió ngừng ru:
"Một khối tình nức nở giữa âm u,
Một hồn đau rã lần theo hương khói,

Một bài thơ cháy tan trong nắng đợi,
 Một lời run hoi hóp giữa không trung,
 Cả niềm yêu, ý nhớ, cả một vùng,
 Hóa thành vũng máu đào trong ác lặn".
 Đây là tất cả người anh tiêu tán,
 Cùng trăng sao bàng bạc xứ Say Mơ,
 Cùng tình em tha thiết như văn thơ,
 Ràng rịt mãi cho đến ngày tận thế.

(Mật đắng)

Đêm xuân cầu nguyện

Tặng cả và thiên hạ

Trời hôm nay bình an như nguyệt bạch,
 Đường trăng xa, ánh sáng tuyệt vời bay...
 Đây là hương quý trọng thấm trong mây
 Ngời phép lạ của đức tin kiều diễm⁽¹⁾:
 Câu tán tạ không khen⁽²⁾ long cả phẩm:
 Bút Xuân Thu⁽³⁾ mùa nhạc đến vừa khi
 Khắp mười phương diêm lệ trở hoài nghi:
 Cây bằng gấm và lòng sông toàn ngọc;
 Và đầu hôm một vì sao liên mộc
 Ở phương Nam mầu nhiệm biết ngàn mô!
 Vì muôn kinh đồn dập cõi thơm tho,
 Thêm nghĩa lý sáng trưng như thất bảo.

(1) Ngon đức trọn lành.

(2) Tán tạ không khen (Võ Long Tê dịch ra tiếng Pháp là "les louanges chaleureuses": những lời ngợi ca nồng nhiệt).

(3) Ý nói sự ngợi khen có văn vẻ như trong sách *Xuân Thu*.

Ta chấp hai tay lạy quỳ hoan hảo,
Ngửa trông cao, cầu nguyện trắng không gian⁽¹⁾
Để vừa dâng, vừa hiệp bốn mùa xuân
Nở một lượt giàu sang hơn Thượng Đế

Đã no nê, đã bura rồi, thế hệ
Của phường trai mê mẩn khí thanh cao;
Phượng hoàng bay trong một tối trắng sao
Mà ánh sáng không còn khiêm nhượng nữa;
Đương cầu xin, đọc thơ ra đường sữa,
Ta ngắt đi trong khoái lạc của hồn đau...
Trên chín tầng diêu động cả trần châu
Dường sống lại muôn ngàn hoa phẩm tiết.
Nhịp song đôi: này đây cung cầm nguyệt
Uớp lời thơ thành phước lộc đường tu.
Tôi van lơn, thăm nguyện chúa Giêsu
Ban ơn xuống cho mùa xuân hôn phối,
Xin thứ tha những câu thơ tội lỗi
Của bàn tay thi sĩ kẻ lên trăng:
Trong bao đêm xao xuyến vũng sông Hằng.
(Xuân như ý)

Trút linh hồn

Máu đã khô rồi, thơ cũng khô
Tình ta chết yếu tự bao giờ!

(1) Ý nói cầu nguyện rất sốt sắng cảm động được màu sắc không gian, biến từ sắc xám hay đen ra trắng, hoặc nói cầu nguyện từ đầu hôm tới sáng bạch.

Lời chú của Hàn Mặc Tử (Theo *Thi nhân Việt Nam*):

Từ nay trong gió - trong mây gió,
Lời thăm thương rên khắp nẻo mơ.

Ta còn trù mến biết bao người
Về đẹp xa hoa của một thời⁽¹⁾,
Đầy lệ, đầy thương, đầy tuyệt vọng.
Ôi! Giờ hấp hối sắp chia phôi!

Ta trút linh hồn giữa lúc đây,
Gió sâu vô hạn nuôi trong cây...
Còn em sao chẳng hay gì cả?
Xin để tang anh đến vạn ngày.

(Máu cuồng và hồn điên)

Những giọt lệ

Trời hỏi bao giờ tôi chết đi?
Bao giờ tôi hết được yêu vì,
Bao giờ mặt nhật tan thành máu
Và khối lòng tôi cứng tợ si?

Họ đã xa rồi khôn níu lại,
Lòng thương chưa đã, mến chưa bura
Người đi, một nửa hồn tôi mất,
Một nửa hồn tôi bỗng đại khờ.

(1) Thơ Hàn Mạc Tử (1942) in là một trời, ở đây theo Tuyển tập Hàn Mạc Tử (1987).

Tôi vẫn còn đây hay ở đâu?
Ai đem tôi bỏ dưới trời sâu?
Sao bông phượng nở trong màu huyết,
Nhỏ xuống lòng tôi những giọt châu?

(Mật đắng)

Cô liêu

Gió lùa ánh sáng vô trong bãi,
Trăng ngập đầy sông, chảy láng lai.⁽¹⁾
Buồm trắng phất phơ như cuống lá,
Lòng tôi bát ngát rộng bằng hai.

Tôi ngồi dưới bến đợi nường Mơ,
Tiếng rú ban đêm rạn bóng mờ,
Tiếng rú hồn tôi xô vỡ sóng,
Rung tầng không khí, bạt vi lô.

Ai đi lẳng lặng trên làn nước,
Vội lại ai ngồi khít cạnh tôi?
Mà sao ngậm cứng thơ đầy miệng⁽²⁾,
Không nói không rằng nín cả hơi!
Chao ôi! Ghê quá trong tư tưởng
Một vũng cô liêu cũ vạ đời.

(Máu cuồng và hồn điên)

(1) *Tuyển tập Hàn Mạc Tử* (1987) in là “Trăng ngậm đầy sông...” ở đây theo *Thơ Hàn Mạc Tử* (1942).

(2) *Tuyển tập Hàn Mạc Tử* (1987) in là “... ngậm kín thơ đầy miệng”; ở đây theo *Thơ Hàn Mạc Tử* (1942).

Nhớ thương

Trầm ngán nghề bay trong lãnh cung
Xuân thơm bồi rồi ngọt vô cùng;
Ôi chao, Thánh thượng vô tâm quá,
Lòng thiếp buồn như một tấm nhung.

Ở đây châu báu vô tri hết,
Pho sách quân phương lộ ý nhiều!
Hãy tìm cho được hoa cung cấm,
Xem thử tên hoa có mỹ miều.

Ngoài kia xuân đã thấm duyên chưa?
Trời ở trong đây chẳng có mùa,
Không có niềm trăng và ý nhạc,
Có người cung nữ nhớ thương vua...

Đừng ai nhắc nhở đến xuân trong
Vô số là xuân chiếm mọi lòng.
Mỗi người đều có xuân riêng cả
Thiếp viết xuân trên mảnh lụa hồng...⁽¹⁾

(Xuân như ý)

(1) Theo ông Nguyễn Bá Tín (em ruột Hàn Mặc Tử) thì nhà thơ làm bài này nhân được mẹ kể một chuyện trong hậu cung thời Minh Mệnh: Một thiếu nữ mới được tuyển vào cung, nhân đang làm việc gần nơi vua nghỉ trưa, đã dạn dột đến bên cạnh định hôn vua, do vậy bị xử tội chém ngang lưng (xem: *Hàn Mặc Tử trong riêng tư* của Nguyễn Bá Tín, Nxb. Hội Nhà Văn, Hà Nội, 1996).

Say chết đêm nay

Trời Hàn Giang đêm nay không sóng,
Lòng cô liêu đồng vọng làm chi?
Gió đông đoàn gập tình si,
Ôi chao quần quýt nói gì nhớ thương.
Trăng cổ độ hết vương cảnh trúc
Hẹn đoàn viên tình thật chiêm bao
Đêm nay lại giống đêm nào,
Nhấp xong chung rượu buồn vào đèn gan
Say thôi lại muốn Nàng nâng đỡ,
Nhưng Nàng xa từ thuở vu quy.
Nhớ lại rồi, quá sâu bi,
Lệ rơi vào rượu, hàng mi lờ mờ...
Ta là khách bơ vơ phàm tục,
Nhớ cầm trăng cung bực tiêu tao.
Không ai trang điểm má đào,
Cho ta say chết đêm nào đêm nay.

(Xuân như ý)

Phan Thiết! Phan Thiết!

Nhớ khi xưa ta là chim phượng hoàng
Vỗ cánh bay chín tầng trời cao ngất...
Bay từ Đào Ly đến trời Đâu Suất⁽¹⁾;
Và lùa theo không biết mấy là hương
Lúc đang vùn gặp ánh sáng chặn đường,

(1) Đào Ly, Đâu Suất: Hai cõi trời theo thuyết nhà Phật.

Chạm tiếng nhạc, va nhằm thơ thiên cổ
Ta lồi đình thấy trắng sao liên mỗ
Sao tan tành rơi xuống vũng chiêm bao,
Trắng tan tành rơi xuống một cù lao
Hóa đài điện đã rất nên tráng lệ.
Ở ngôi cao, ngược mắt ra ngoài bể
Phong lưu ghê, sang trọng chẳng vừa chi
Ta mê man như tới chốn phụng trì
Ở mãi đây không về Thiên Cung nữa.
Nhưng phép lạ có một vì tiên nữ
Hao hao như nường nguyệt cỏi Đào Nguyên.
Ta đắm mê trong ánh sáng trần duyên
Và van lạy xin cô nường kết ngãi
Mia mai thay cho phượng hoàng si đại
Là ta đây đương ở kiếp muôn chim
Trở lại trời tu luyện với muôn đêm
Hóp tinh khí lâu năm thành chánh quả.
Ta trở nên như ngọc đàn kim mã⁽¹⁾
Rất hào hoa rất phong vận: Người Thơ...
Ta là trai khí huyết ước ao mơ
Người thực nữ sanh giữa thời vô thượng
Rồi ngậy đại nhờ thất tinh chỉ hướng,
Ta lang thang tìm tới chốn Lầu Trang.
Lầu Ông Hoàng,⁽²⁾ người thiên hạ đồn vang.

(1) Ngọc đàn, kim mã: Ngọc đàn là nhà ngọc, dùng chỉ các viện hàn lâm xưa kia. Kim mã tức ngựa vàng, tên gọi của các cửa cung Vị Ương đời Hán, các quan hàn lâm đón vua ở cửa đó.

(2) Lầu Ông Hoàng: Là nơi có phong cảnh rất nên thơ, Hàn Mặc Tử và Mộng Cầm thường đến đây du ngoạn.

Nơi đã khóc, đã yêu thương da diết
Ôi trời ôi! Là Phan Thiết! Phan Thiết!
Mà tang thương còn lại mảnh sao rơi...
Ta đến nơi, - Nường ấy vắng lâu rồi,
Nghĩa là chết từ muôn trăng thế kỷ,
Trăng vàng ngọc, trăng ân tình, chưa phải!
Ta nhìn trăng khôn xiết ngậm ngùi trăng.
Ta vãi tung thơ lên tận sông Hằng,
Thơ phép tắc bỗng kêu rên thống thiết.
Hỡi Phan Thiết! Phan Thiết!
Mi là nơi ta chôn hận nghìn thu,
Mi là nơi ta sầu muộn ngất ngư...

(Xuân như ý)

TRẦN HUYỀN TRẦN (1913 - 1989)

Thu

Mưa bay trắng lá rau tần
Thuyền ai bốc khói xa dần bến mưa...
Có người về khép song thưa
Để rêu ngô trúc tương tư lá vàng

Đằm Liên Hoa, 1939

Mưa đêm lều vó

Mưa lũa ao bèo mưa trắng đêm
Cây bờ ngơ ngác nước đang lên
Lều tôi kiến đã dờ lên mái
Bà lão chài lo chữa có thuyền

Vó nghèo được nước đã lê thê
Đàn cá giang hồ nhảy nhót đi
Cả cụm bèo xanh nằm cạn mãi
Cũng như cát cánh gọi không về

Tôi ở lều gianh Cổng Trắng này
Chạnh lòng cá nhảy với chim bay
Đêm sâu kéo kệt ngư bà thức
Giăng phải hồn tôi một lưới đầy

Tương tư

Phải đây mùa nhớ thương nhau
Chim ngoài ngọn gió hoa đầu cành mưa
Biết yêu thì khổ có thừa
Hình dung một thoáng tương tư chín chiều
Xa nhau gió ít lạnh nhiều
Lửa khuya tàn chậm mưa chiều đổ nhanh
Bóng đơn đi giữa kinh thành
Nhìn duyên thiên hạ nghe tình người ta
Đêm về hương ngát bên hoa
Tình ra thì lại vẫn là chiêm bao.

Tiến biệt

Tiến nhau chẳng tiến dậm dài
Một đuôi con mắt mấy giờ núi sông
Khép nhanh cánh gỗ là xong
Mà chân người khuất vấp lòng còn đây
Nẻo về như thể cánh tay
Vội theo hun hút bóng ngày ngả đêm
Mây đưa gió đẩy lá thuyền
Lòng đây lòng đấy có nguyên mối lòng?
Đêm dài trở cánh tay không
Hỏi chẵn hỏi chiều còn phong dáng người?
Giận con sẽ rạch mái hồi
Mộng chưa kịp chớp mách trời đã xanh.

1940 - 1942

Gửi người thêu thơ

Tặng Lý Lễ

Phải người là xuân nữ
Thơ tôi làm hương đưa
Phải người là cô phụ
Thơ tôi làm trắng thu

Là ai? Mà tâm sự
Gửi kim chỉ đường tơ
Là ai? Mà tình tự
Với tình tôi trong thơ

Người dáng mây theo gió
Nhu bóng của hình ai
Tội tình hay duyên nợ
Chong đèn thêu thơ tôi

Mặt nhau chưa từng biết
Tiếng nhau chưa từng nghe
Tôi vừa đi người đến
Tôi về người vừa đi.

Sơn Nam, 1940

Sơn Tinh Thủy Tinh

Tặng anh Giang N N P

I

Ngày xưa, khi rừng mây u ám,
Sông núi còn vang um tiếng thần,
Con vua Hùng Vương thứ mười tám,
My Nương, xinh như tiên trên trần.
Tóc xanh viền má hây hây đỏ;
Miệng nàng bé thắm như san hô;
Tay ngà trắng nõn, hai chum nhỏ:⁽¹⁾
Mê nàng bao nhiêu người làm thơ.
Hùng Vương thường nhìn con yêu quá,
Chấp tay ngẩng lên giới tạ ân;
Rồi cười bảo xứng ngôi phò mã,
Trừ ai có ngang vì thần nhân
Hay đâu thần tiên đi lấy vợ!
Sơn Tinh, Thủy Tinh lòng tơ vương,
Không quản rừng cao, sông cách trở
Cùng đến Phong Châu xin My Nương.
Sơn Tinh có một mắt ở trán,
Thủy Tinh râu ria quăn xanh rì.
Một thần phi bạch hổ trên cạn,
Một thần cười lưng rồng uy nghi.

(1) Chum: chân.

Hai thân bên cửa thành thi lễ.
Hùng Vương âu yếm nhìn con yêu.
Nhưng có một nàng mà hai rể,
Vua cho rằng thế cũng hơi nhiều.
Thủy Tinh khoe thần có phép lạ;
Rút lời tay hất chòm râu xanh,
Bắt quyết hò mây to nước cả,
Dậm chân rung khắp làng gần quanh.
Ào ào mưa đổ xuống như thác,
Cây xiêu, cầu gãy, nước hò reo,
Lăn, cuốn, gầm, lay, tung sóng bạc.
Bò lợn và cột nhà trôi theo.
My Nương ôm Hùng Vương kinh hãi.
Sơn Tinh cười, xin nàng đừng lo;
Vung tay niệm chú. Núi từng dải,
Nhà lớn, đôi con lồm cồm bò
Chạy mưa. Vua tủy con kén chọn.
My Nương khép nép như cành hoa:
“Con đây phận đào tơ bé mọn,
Nhân duyên cúi để quyền mẹ cha.”
Vua nghĩ lâu hơn bàn việc nước,
Rồi bảo mai lửa hồng nhuộm sương,
Lễ vật thần nào mang tới trước,
Vui lòng vua gả nàng My Nương.

II

Bình minh má ửng đào phơn phớt,
Ngọc đỏ rung trên đầu lá xanh.
Ngọn liễu chim vàng ca thánh thót.

Ngự giá Hùng Vương lên mặt thành.
My Nương bên lầu son tựa cửa,
Rèm ngọc lơ thơ phủ áo hồng,
Cánh nhận long lanh vờn ánh lửa;
Mê nàng chim ngẩn lưng gò đông.
Rừng xanh thả mây đào man mác.
Sơn Tinh ngồi bạch hổ đi đầu,
Mình phủ áo bào hồng ngọc dát.
Tay ghì cương hổ, tay cầm lau.
Theo sau năm chục con voi xám
Húc hặc, lưng cong phủ gấm điều,
Tải bạc, kim cương, vàng lấp lánh.
Sừng tê, ngà voi và sừng hươu.
Hùng Vương trên mặt thành liễu rủ,
Hón hử thần trông, thoáng nụ cười.
Thần suốt đêm sao dài không ngủ,
Mây ngài, mắt phượng vẫn còn tươi.

Sơn Tinh đến lạy chào bên cửa.
Vua thân ngự đón nàng My Nương,
Lầu son nàng ngoái trông lần nữa,
Mi xanh lệ ngọc mờ hơi sương,
Quỳ lạy cha già lên kiệu bạc,
Thương người, thương cảnh xót lòng đau.
Nhìn quanh khói tỏa buồn man mác,
Nàng kêu: “Phụ vương ôi! Phong Châu!”
Kiệu nhỏ đưa nàng đi thoăn thoắt.
Hùng Vương mơ, vịn tay bờ thành,
Trông bụi hồng tuôn xa, xa lắt,

Mắt nhòa lệ ngọc ngấn đầm quanh...

Thoảng gió vù vù như gió bể,
Thủy Tinh ngồi trên lưng rồng vàng,
Yên gấm tung dài bay đỏ chóa,
Mình khoác bào xanh da gòi quang.
Theo sau cua đỏ và tôm cá,
Chia đội năm mươi hòm ngọc trai,
Khập khiễng bò lê trên đất lạ;
Trước thành tấp tểnh đi hàng hai.
Hùng Vương mặt rồng chau ủ rũ.
Chưn giời còn phảng bóng người yêu,⁽¹⁾
Thủy Tinh thúc rồng đau kêu rú,
Vừa uất vì thương, vừa bởi kiêu.
Co hết gân, nghiền răng thần quát:
"Giết, giết Sơn Tinh hả hồn ta!"
Tức thời nước sủi reo như thác;
Tôm cá quăng ngọc trai mà hoa.

III

Sơn Tinh đang kèm theo sau kiệu.
Áo bào phơ phát nộ cười bay.
(Vui chỉ mê ai xinh mới hiểu.)
Thần trông kiệu nhỏ hồn thêm say.
Choàng nghe sóng vỗ reo như sấm.
Bạch hổ dừng chưn, lùi, vánh tai.⁽²⁾
Mỹ Nương tung bức rèm đỏ thắm,

(1) (2) Chưn: chân.

Sơn Tinh trông thấy càn giường oai.
Sóng cả gầm reo lẫn như chớp.
Thủy Tinh cười lưng rông hung hăng.
Cá voi quác mồm to muốn đớp;
Cá mập quẫy đuôi, cuồng nhe răng;
Càng cua lồm chồm giơ như mác;
Tôm kèn chạy quắp đuôi xông xao.
Sơn Tinh hiểu thần ghen, tức khắc
Niệm chú đất nẩy vù lên cao.
Hoa tay thần vẩy hùm, voi, báo;
Đuôi quắp, nhe nanh, giơ vuốt đồng,
Đạp long đất núi, gầm, xông xáo.
Máu vọt phì reo muôn ngàn hồng.
Mây đen hăm hờ bay mù mịt,
Sấm ran, sét động nổ lòe xanh.
Tôm cá xưa nay im thín thít,
Mở quác mồm to kêu thất thanh.
My Nương kinh hãi ngồi trong kiệu.
Bồng chột nàg kêu mắt lệ nhòa
(Giọng kêu hay buồn không ai hiểu,
Nhưng thật dễ thương): “Ô! Vì ta!”

Thủy Tinh năm năm dung nước bể,⁽¹⁾
Đục núi hò reo đòi My Nương.
Trần gian đâu có người dai thể,
Cũng bởi thần yêu nên khác thường.

Avril 1933

(1) *Dung*: dâng.

My Châu

Lấy thân chàng đổi móng,
Lông ngỗng thiếp đưa đường.

NGUYỄN KHẮC HIẾU

I

Đêm hôm gió khóc thổi ru cành;
Núi bạc âm thầm, bể uốn xanh.
Hiu hắt My Châu nằm, giảng phủ.
Ầm ầm sóng thảm vỗ vờn quanh.

Cát vàng le lối muôn hàng châu:
Long lanh trai tuyết nhìn canh thâu.
Thương ai sao biếc thăm reo lệ.
Sương mờ bay tỏa bạc ngàn lau.

Chun nàng hoa lả nhuộm màu sương.
Vùng giăng lạnh lẽo, chim kêu buồn,
Thân ngà tóc rủ vờn man mác,
Thiem thiếp em chờ ai bên đường?

II

Bơ vơ Trọng Thủy lạc rừng hoang,
Vời theo lông ngỗng rơi bên đàng;
Đau lòng mắt nặng rừng đêm lạnh.
Thoảng tiếng giảng thừa chen lá vàng.

Lấy thân trao móng, chàng đi xa.
Yêu nhau sao nữ bạc nhau mà?

Chàng đi - cho bao giờ gặp gỡ! -
Phiên Ngung nước cũ, lệ chan hòa.

Nào lúc con thuyền sóng vỗ quanh,
Hiu hiu mây thoảng da gò xanh,
Xiêm bay theo gió, hôn vờ vẩn.
Gương biếc nàng xưa êm tô hình;

Nào lúc chiều hôm vang lửa hồng,
Chim bay tan tác, giờ mệnh mông,
Lệ gót hài tiên nàng yếu điệu,
Bên lầu tựa cửa cuốn rèm trông;

Nào lúc đêm thanh mờ bóng giăng,
Nhìn mây nàng gọi tiếng dương cầm,
Tóc liễu đưa bay vờn má ngọc,
Lời ca thánh thót, chàng quên chẳng?

Bơ vơ ngày cũ tưởng càng đau,
Tìm trông phương nào hỏi My Châu?
Lông ngỗng cầm tay nhòa ánh lệ,
Chàng đi man mác buồn, đêm thâu.

III

Thiêm thiệp ai bên đường, hỏi ôi!
Chàng ôm khóc nghẹn chẳng ra lời,
- Dầu non mây bạc êm đêm phủ,
Phơn phớt hồn em bay, ngậm cười...

Janvier 1933

Giếng Trọng Thủy

Đêm khuya, gió lốc, mây đen vần,
Cỏ lứt gieo mình vực giếng thâm;
Trọng Thủy nằm trên làn nước sủi,
Tiếng mõ cầm canh xa âm thầm.

Phon phớt hồn ma đóm lập lờ.
Cú rúc. Đàn dơi bay tứ bề.
Răng rắc kêu như tiếng xương đập,
Gió rền, quỷ khóc, lay cành tre.

Nhấp nhoáng xiên giới chớp tóe xanh.
Gầm ran sấm chuyển, mây bùng phanh.
Mưa đập - Tù và rên vắng vắng,
Hiệu lính tuần kêu trên mặt thành.

Janvier 1933

Tay ngà

Đêm nay chờ giăng mọc.
Ngồi thẩn thơ trong vườn,
Quanh hoa lá róc rách
Như đua bắt làn hương.

Ta ngồi bên tảng đá
Mơ lều chiếu ngày xưa.
Mơ quan Nghè, quan Thám
Đi có cờ lọng đưa.

Rôi bao nàng yếu điệu
Ngập nghề bay trên lầu;
Vừa leng keng tiếng ngựa,
Lệ gót tiên gieo cầu,

Tay vợ cầu ngũ sắc,
Má quan Nghè hây hây.
Quân hầu reo chuyển đất,
Tung cán lọng vừa quay.

Trên lầu mấy thị nữ
Cùng nhau rúc rích cười:
“Thưa cô đừng thẹn nữa,
Quan Nghè trông lên rồi”.

Cúi đầu nàng tha thuật,
Yêu kiều như mây qua.
Mắt xanh nhìn man mác,
Mím cười vẽ cảnh hoa.

Ta còn đang luyện mộng,
Yêu bóng người vẫn vợ;
Tay ngài ai phủ trán?
- Hiu hắt ánh giăng mờ...

2 Mai 1934

Chùa Hương

(Thiên ký sự của một cô bé ngày xưa)

Hôm nay đi chùa Hương.
Hoa cỏ mờ hơi sương .
Cùng thầy me em dậy.
Em vấn đầu soi gương.

Khăn nhỏ, đuôi gà cao;
Em đeo dải yếm đào;
Quần lĩnh, áo the mới;
Tay cầm nón quai thao.

Me cười: “Thầy nó trông!
Chùn đi đôi giép cong,
Con tôi xinh xinh quá!
Bao giờ cô lấy chồng?”

- Em tuy mới mười lăm
Mà đã lắm người thăm
Nhờ mỗi mai đưa tiếng,
Khen tươi như trăng rằm.

Nhưng em chưa lấy ai,
Vì thầy bảo người mai
Rằng em còn bé lắm,
Ý đợi người tài trai.

Em đi cùng với me.
Me em ngồi cáng tre.

Thầy theo sau cưỡi ngựa,
Thắt lưng dài đỏ hoe.

Thầy me ra đi đò,
Thuyền mấp mênh bên bờ.
Em nhìn sông nước chảy,
Đua cánh bướm lơ nhô.

Mơ xa lại nghĩ gần.
Đời mấy kẻ tri âm?
Thuyền nan vừa lẹ bước,
Em thấy một văn nhân...

Người đâu thanh lạ thường!
Tướng mạo trông phi thường.
Lưng cao dài, trán rộng.
Hỏi ai nhìn không thương?

Chàng ngồi bên me em
Me hỏi chuyện làm quen:
“Thưa thầy đi chùa ạ?
Thuyền đông, giời ôi, chen!”

Chàng thưa: “Vâng thuyền đông”
Rồi ngấm giời mênh mông,
Xa xa mờ núi biếc,
Phơn phớt áng mây hồng.

Giòng sông nước đục lờ.
Ngâm nga chàng đọc thơ!

Thầy khen hay, hay quá!
Em nghe rồi ngẩn ngơ.

Thuyền đi, Bến Đục qua,
Mỗi lúc gặp người ra,
Thẹn thùng em không nói:
“Nam vô A-di-đà!”

Réo rất suối đưa quanh.
Ven bờ, ngọn núi xanh,
Dịp cầu xa nhỏ nhỏ⁽¹⁾.
Cảnh đẹp gần như tranh.

Sau núi Oản, Gà, Xôi,
Bao nhiêu là khí ngời.
Tới núi con voi phục,
Có đủ cả đầu đuôi.

Chùa lấp sau rừng cây,
(Thuyền ta đi một ngày)
Lên cửa chùa em thấy
Hơn một trăm ăn mày.

Em đi, chàng theo sau,
Em không dám đi mau,
Ngại chàng chê hấp tấp,
Số gian nan không giàu.

(1) *Dịp cầu*: nhịp cầu.

Thầy me đến diện thờ,
Trầm hương khói tỏa mờ
Hương như là sao lạc
Lớp sóng người lô nhô.

Chen vào thật lắm cộng.
Thầy me em lễ xong
Quay về nhà ngang bảo:
“Mai mới vào chùa trong”.

Chàng hai má đỏ hồng
Kêu với thằng tiểu đồng
Mang túi thơ bầu rượu:
“Mai ta vào chùa trong”.

Đêm hôm ấy em mừng!
Mùi trầm hương bay lừng.
Em nằm nghe tiếng mõ,
Rồi chim kêu trong rừng.

Em mơ, em yêu đời,
Mơ nhiều... Viết thế thôi,
Kẻo ai mà xem thấy,
Nhìn em đến nực cười.

Em chưa tỉnh giấc nồng,
Mây núi đã pha hồng.
Thầy me em sắp sửa
Vàng hương vào chùa trong.

Đường mây đá cheo veo,
Hoa đỏ, tím, vàng leo,
Vì thương mẹ quá mệt.
Săn sóc chàng đi theo.

Me bảo: “Đường còn lâu.
Cứ vừa đi ta cầu
Quan-thế-âm bồ-tát
Là tha hồ đi mau”.

Em ư? Em không cầu,
Đường vẫn thấy đi mau.
Chàng cũng cho như thế.
(Ra ta hợp tâm đầu)

Khi qua chùa Giải Oan,
Trông thấy bức tường ngang,
Chàng đưa tay lẹ bút
Thảo bài thơ liên hoàn.

Tám tắc thầy khen hay,
Chữ đẹp như rồng bay.
(Bài thơ này em nhớ
Nên chả chép vào đây)

Ô! Chùa trong đây rồi!
Động thẳm bóng xanh ngời.
Gấm thêu trần thạch nhũ,
Ngọc nhuộm hương trầm rơi.

Me vui mừng hả hê:
“Tặc! Con đường mà ghê!”
Thầy kêu mau lên nhé,
Chiều hôm nay ta về.

Em nghe bỗng rùng rờ!
Nhìn ai luống nghẹn nhời!
Giờ vui đời có vậy,
Thoáng ngày vui qua rồi!

Làn gió thổi hây hây,
Em nghe tà áo bay,
Em tìm hơi chàng thở!
Chàng ôi, chàng có hay?

Đường đây kia lên giời,
Ta bước tựa vai cười,
Yêu nhau, yêu nhau mãi!
Đi, ta đi, chàng ôi!

Ngun ngút khói hương vàng,
Say trong giấc mơ màng,
Em cầu xin Giới Phật
Sao cho em lấy chàng.

(Thiên ký sự đến đây là hết. Tôi tin rồi hai người lấy nhau,
vì không lấy được nhau thì cô bé còn viết nhiều.
Lấy nhau rồi là hết chuyện)

Août 1934

Xuân tượng trưng⁽¹⁾

Hồi lời ca man dại.
Điệu nhạc thở hơi rừng,
- Đêm nay, xuân đã lại
Thuần túy và tượng trưng -
Nâng lên núm vú đôi
Sữa trắng nhi nhĩ giọt;
Bay qua cụm liễu phơi
Những cườm tay điểm hột
Sương - Phất phơ lau lách,
Khe uốn mình giai nhân:
Đường non khéo điêu khắc
Những dáng hình khóa thân:
Lụa mây nẩy vàng chạm,
Tia ngọc bén màu ngân.
Chủ xuân đương triển lãm!
Lời ca như hạc theo
Gió lên. (Tình múa reo
Những điệu vàng châu báu,
Đường có con chim báu,
Ria cách trên ngai lòng)
Xoè xòe màu lông công,
Vườn thơm khua sắc mát:

.(1) Chúng tôi trích bài này vì chiều theo lời yêu cầu của ông Bích Khê.

Rồng uốn vóc tùng cong!
Áo bạch mai khoát khoát,
Môi đào chờ khoái lạc...
Hồn tôi như đỉnh hương
Bốc lên mình thánh giá!
Ý xuân mát đến xương
Ngậm tuyết phun lã chã!

(Người mới)

Hồ Xuân Hương

Canh sương quán lạnh nguyệt tà song
Bên gối hương lan đến áp lòng.
Người vợ trong thơ gần cách mộng
Đêm nay chẳng biết có về không?

Văn chương quán thế không ai biết
Trong mộng mình về thưởng với tôi.
Xanh liễu ngoài song thay đổi lá
Đã ghen tài sắc mấy đêm rồi?

Đêm nay nửa gối nghiêng nghiêng mộng
Muôn dặm người xa đã thấy về.
Xanh liễu ngoài song vừa đổi biếc
Màu thi sắc lá độ dung nghi.

(Tĩnh hoa)

Tiếng đàn mưa

Mưa hoa rụng, mưa hoa xuân rụng
Mưa xuống lâu, mưa xuống thêm loan
Mưa rơi ngoài nẻo dặm ngàn
Nước non rả rích giọng đàn mưa xuân

Lầu mưa xuống, thêm lan mưa xuống
Cùng nước non mưa rụng hoa xuân
Mưa rơi ngoài nội trên ngàn
Nghe trong ý khách giọt đàn mưa rơi

Đầm mưa xuống nẻo đôi mưa xuống
Bóng dương tà rụng bóng tà dương
Hoa xuân rơi với bóng dương
Mưa trong ý khách mưa cùng nước non

Rơi hoa hết mưa còn rả rích
Càng mưa rơi càng tách bóng dương
Bóng dương với khách tha hương
Mưa trong ý khách muôn hàng lệ rơi.

(Tinh hoa)

Tương tư

Thôn Đoài ngồi nhớ thôn Đông
Một người chín nhớ mười mong một người.

Gió mưa là bệnh của giời
Tương tư là bệnh của tôi yêu nàng.

Hai thôn chung lại một làng,
Cớ sao bên ấy chẳng sang bên này?

Ngày qua ngày lại qua ngày,
Lá xanh nhuộm đã thành cây lá vàng.

Bảo rằng cách trở đò giang,
Không sang là chẳng đường sang đã đành.

Nhưng đây cách một đầu đình,
Có xa xôi mấy mà tình xa xôi...

Tương tư thức mấy đêm rồi,
Biết cho ai, hỏi ai người biết cho!

Bao giờ bến mới gặp đò?
Hoa khuê các bướm giang hồ gặp nhau?

Nhà em có một giàn trầu,
Nhà anh có một hàng cau liên phòng.

Thôn Đoài ngồi nhớ thôn Đông
Cau thôn Đoài nhớ trầu không thôn nào?

(Lỡ bước sang ngang)

Mưa xuân

Em là con gái trong khung cửi
Dệt lụa quanh năm với mẹ già.
Lòng trẻ còn như cây lụa trắng,
Mẹ già chưa bán chợ làng xa.

Bữa ấy mưa xuân phơi phới bay,
Hoa xoan lớp lớp rụng vơi đầy.
Hội chèo làng Đặng đi ngang ngõ,
Mẹ bảo: “Thôn Đoài hát tối nay”.

Lòng thấy giăng tơ một mối tình.
Em ngừng thoi lại giữa tay xinh
Hình như hai má em bừng đỏ,
Có lẽ là em nghĩ đến anh.

Bốn bên hàng xóm đã lên đèn,
Em ngửa bàn tay trước mái hiên.
Mưa chấm bàn tay từng chấm lạnh,
Thế nào anh ấy chẳng sang xem!

Em xin phép mẹ, vội vàng đi,
Mẹ bảo xem về kể mẹ nghe.
Mưa bụi nên em không ướt áo,
Thôn Đoài cách có một thôi đề.

Thôn Đoài vào đám hát thâu đêm,
Em mãi tìm anh chả thiết xem.

Chắc hẳn đêm nay giường cử lạnh,
Thoi ngà nằm nhớ ngón tay em.

Chờ mãi anh sang, anh chả sang.
Thế mà hôm nọ hát bên làng
Năm tao bảy tuyết anh hò hẹn,
Để cả mùa xuân cũng lỡ làng.

Mình em lằm lụi trên đường về,
Có ngần gì đâu một dải dề!
Áo mỏng che đầu, mưa nặng hạt,
Lạnh lòng thêm tủi với đêm khuya.

Bữa ấy mưa xuân đã ngại bay,
Hoa xoan đã nát dưới chân giầy.
Hội chèo làng Đặng về qua ngõ
Mẹ bảo: "Mùa xuân đã cạn ngày".

Anh ạ! Mùa xuân đã cạn ngày!
Bao giờ em mới gặp anh đây?
Bao giờ Hội Đặng đi ngang ngõ,
Để mẹ em rằng hát tới nay?

(Lỡ bước sang ng

Trường huyện

Học trò trường huyện ngày năm ấy
Anh tuổi bằng em lớp tuổi thơ
Những buổi học về không có nón
Đôi đầu chung một lá sen tơ.

Lá sen vương phần hương sen ngát
Ấp ủ hai ta chút nhụy hờ
Lũ bướm tưởng hoa cài mái tóc
Theo về tận ngõ mới tan mơ.

Em đi phố huyện tiêu điều lắm
Trường huyện giờ xây kiểu khác rồi
Mà đến hôm nay anh mới biết
Tình ta như chuyện bướm xưa thôi.

Hai lòng

Lòng em như quán bán hàng,
Dừng chân cho khách qua đường mà thôi
Lòng anh như mảng bè trôi,
Chỉ về một bến, chỉ xuôi một chiều.

Lòng anh như biển sóng cồn
Chứa muôn con nước ngàn con sông dài.
Lòng em như chiếc lá khoai,
Đổ bao nhiêu nước ra ngoài bấy nhiêu.

Lòng anh như đoá hướng dương,
Trăm nghìn đổ lại một phương mặt trời.
Lòng em như cái con thoi,
Thay bao nhiêu suốt mà thoi vẫn lành.

(Lỡ bước sang ngang)

Giấc mơ anh lái đò

Năm xưa chở chiếc thuyền này
Cho cô sang bãi tước đay chiều chiều.
Để anh mơ mãi mơ nhiều⁽¹⁾
“Tước đay xe võng nhuộm điều ta đi.

Tưng bừng vua mở khoa thi
Anh đỗ quan Trạng vinh quy về làng⁽²⁾.
Võng anh đi trước võng nàng...
Cả hai chiếc võng cùng sang một dờ.”

Đồn rằng đám cưới cô to
Nhà giai thuê chín chiếc đò đón dâu
Nhà gái ăn chín nghìn cau
Tiền cheo tiền cưới chừng đâu chín nghìn...

Lang thang anh dạm bán thuyền
Có người giả chín quan tiền lại thôi!

(Tâm hồn

Chờ nhau

Láng giềng đã đỏ đèn đầu,
Chờ em chừng dập miếng giầu em sang.
Đôi ta cùng ở một làng,
Cùng đi một ngõ vội vàng chi anh?
Em nghe họ nói mong manh,
Hình như họ biết... chúng mình với nhau.

(1) (2) Hai từ *anh* ở hai câu này, có bản in là *tôi*.

Ai làm cả gió, đất cau,
Mấy hôm sương muối cho giàu đỗ non?

1937 (Tâm hồn tôi)

Quan Trạng

Quan Trạng đi bốn lạng vàng,
Cờ thêu tám lá qua làng Trạng Nghiêm⁽¹⁾
Mọi người hớn hở ra xem.
Chỉ duy có một cô em chạnh buồn.
Từ ngày cô chữa thành hôn,
Từ ngày anh khóa hũy còn hàn vi,
Thế rồi vua mở khoa thi,
Thế rồi quan Trạng vinh quy qua làng...

1937 (Tâm hồn tôi)

Xa cách

Nhà em cách bốn quả đồi,
Cách ba ngọn suối, cách đôi cánh rừng;
Nhà em xa cách quá chừng,
Em van anh đấy, anh đừng thương em!⁽²⁾

(Tâm hồn tôi)

(1) Tên một làng ở quê Nguyễn Bính.

(2) Thi sĩ đã sửa lại. Trong quyển *Tâm hồn tôi*: "Em van anh đấy, anh đừng yêu em".

Người hàng xóm

Nhà nàng ở cạnh nhà tôi,
Cách nhau cái đậu mùng toi xanh rờn.
Hai người sống giữa cô đơn,
Nàng như cũng có nỗi buồn giống tôi.
Giá đừng có đậu mùng toi,
Thế nào tôi cũng sang chơi thăm nàng.
Tôi chiêm bao rất nhẹ nhàng
Có con bướm trắng thường sang bên này.
Bướm ơi! Bướm hãy vào đây!
Cho tôi hỏi nhỏ câu này chút thôi...
Chả bao giờ thấy nàng cười,
Nàng hong tơ ướt ra ngoài mái hiên,
Mắt nàng đắm đắm trông lên...
Con bướm bướm trắng về bên ấy rồi!
Bỗng dưng tôi thấy bồi hồi,
Tôi buồn tự hỏi: "Hay tôi yêu nàng?"
- Không, từ ân ái nhớ nhàng,
Tình tôi than lạnh gió tàn làm sao!
Tơ hong nàng chả cất vào,
Con bướm bướm trắng hôm nào cũng sang.
Mấy hôm nay chẳng thấy nàng,
Giá tôi cũng có tơ vàng mà hong.
Cái gì như thế nhớ mong?
Nhớ nàng? Không, quyết là không nhớ nàng!
Vâng, từ ân ái nhớ nhàng,
Lòng tôi riêng nhớ bạn vàng ngày xưa.

Tầm tầm giời cứ đổ mưa,
Hết hôm nay nữa là vừa bốn hôm!
 Cô đơn buồn lại thêm buồn...
Tạnh mưa bướm bướm biết còn sang chơi?
 Hôm nay mưa đã tạnh rồi!
Tơ không hong nữa, bướm lười không sang.
 Bên hiên vẫn vắng bóng nàng,
Rưng rưng tôi gục xuống bàn... rưng rưng...
 Nhớ con bướm trắng lạ lùng!
Nhớ tơ vàng nữa, nhưng không nhớ nàng.
 Hỡi ơi bướm trắng tơ vàng!
Mau về mà chịu tang nàng đi thôi
 Đêm qua nàng đã chết rồi
Nghe ngào tôi khóc... quả tôi yêu nàng.
 Hồn trinh còn ở trần gian?
Nhập vào bướm trắng mà sang bên này.

1940 (Tâm hồn tôi)

Xuân về

Đã thấy xuân về với gió đông,
Vội trên màu má gái chưa chồng.
Bên hiên hàng xóm cô hàng xóm,
Ngước mắt nhìn trời đôi mắt trong.

Từng đàn con trẻ chạy xun xoe,
Mưa tạnh giời quang nắng mới hoe,
Lá nơn nhành non ai trắng bạc?
Gió về từng trận gió bay đi...

Thong thả dân gian nghỉ việc đồng,
Lúa thì con gái mượt như nhung,
Đầy vườn hoa bưởi hoa cam rụng,
Ngào ngạt hương bay, bướm vẽ vòng.

Trên đường cát mịn một đôi cô,
Yếm đỏ khăn thâm trẩy hội chùa.
Gậy trúc dắt bà già tóc bạc,
Tay lần tràng hạt miệng nam mô.

1937 (Tâm hồn tôi)

Cô lái đò

Xuân đã đem mong nhớ trở về
Lòng cô gái ở bến sông kia
Cô hồi tưởng lại ba xuân trước.
Trên bến cùng ai đã nặng thề.

Nhưng rồi người khách tình xuân ấy
Đi biệt không về với bến sông
Đã mấy lần xuân trôi chảy mãi
Mấy lần cô gái mãi mòn trông...

Xuân này đến nữa đã ba xuân
Đốm lửa tình duyên tắt ngụi dần
Chẳng lẽ ôm lòng chờ đợi mãi
Cô đành lỗi ước với tình quân

Bỏ thuyền, bỏ bến, bỏ dòng sông
Cô lái đò kia đi lấy chồng
Vắng bóng cô em từ dạo ấy
Để buồn cho những khách sang sông.

(Lỡ bước sang ngang)

Cô hái mơ

Thơ thần đường chiều một khách thơ,
Say nhìn xa rặng núi xanh lơ,
Khí trời lặng lẽ và trong trẻo,
Thấp thoáng rừng mơ cô hái mơ.

Hỡi cô con gái hái mơ già!
Cô chữa về ư? Đường thì xa,
Mà ánh trời hôm dần một tắt
Hay cô ở lại về cùng ta?

Nhà ta ở dưới gốc cây dương,
Cách động Hương Sơn nửa dặm đường
Có suối nước trong tuôn róc rách,
Có hoa bên suối ngát đưa hương.

Cô hái mơ ơi! Cô gái ơi!
Chẳng trả lời nhau lấy một lời,
Cứ lặng rồi đi, rồi khuất bóng,
Rừng mơ hiu hắt lá mơ rơi...

(Lỡ bước sang ngang)

Qua nhà

Cái ngày cô chưa có chồng
Đường gần tôi cứ đi vòng cho xa
Lối này lắm bụi nhiều hoa...
(Đi vòng để được qua nhà đấy thôi)

Một hôm thấy cô cười cười
Tôi yêu yêu quá nhưng hơi méch lòng
Biết đâu cô chả nói chồng:
“Làng mình khỏi đưa phải lòng mình đây!”

Một năm đến lắm là ngày
Mùa thu, mùa cốm vào ngay mùa hừng.
Từ ngày cô đi lấy chồng
Gớm sao có một quãng đồng mà xa?
Bờ rào cây bụi không hoa
Qua bên nhà thấy bên nhà vắng teo.

Lợn không nuôi, đặc ao bèo
Giàu không dây chẳng buồn leo vào giàn
Giếng thơi mưa ngập nước tràn
Ba gian đầy cả ba gian nắng chiều.

1936 (Tâm hồn)

Một trời quan tãi

Chiều lại buồn rồi, em vẫn xa
Lá rừng thu đổ, nắng sông tà

Chênh vênh quán rượu mờ sương khói
Váng vát thôn sâu quạnh tiếng gà.

Tôi đi mãi mãi vào sơn cước
Em vuốt tơ rèm cửa vọng lâu
Lá úa kinh thành rơi ngập đất
Lòng vàng hỏi vẫn nhớ thương nhau?

Có những mâm cau phủ lụa điều
Đi vào trong gió lạnh hiu hiu
Những xe hoa cưới, sao mà đẹp
Cửa kính huy hoàng vật áo thêu.

Em có buồn chẳng? Tôi vẫn xa
Chiều nay say nhấp chén quan hà
Bao giờ cau được tươi màu lụa?
Được đón em bằng xe kết hoa?

Thân em là liễu, dạ em tơ
Mềm yếu bền chẳng với đợi chờ?
Chua xót lòng tôi mơ ước mãi
Áo bào nguyệt bạch ngựa kim ô!

Tôi lạnh đầu sông, giá ngọn nguồn
Nhớ nhà thì ít, nhớ em luôn
Chênh vênh bóng ngả sầu lau lách
Chiều ngái hương rừng lối nhạt son

Đã mấy năm rồi thương mến nhau
Em còn thơ dại biết chi đâu!

Đến nay ba bảy mai đương độ
Ai đánh em bằng giá ngọc châu

Châu ngọc làm sao hái được nhiều
Tôi là thi sĩ của thương yêu
Lấy đâu xe cưới ngời hoa trắng?
Với những mâm cau phủ lụa điều?

Chiều nay... thương nhớ nhất chiều nay
Thoáng bóng em trong cốc rượu đầy
Tôi uống cả em và uống cả
Một trời quan tái, mấy cho say!

Không đề

Hôm nay dưới bến xuôi đò
Thương nhau qua cửa tò vò nhìn nhau
Anh đi đây, anh về đâu?
Cánh bướm nâu, cánh bướm nâu, cánh bướm...

Lòng mẹ

Gái lớn ai không phải lấy chồng
Can gì mà khóc, nín đi không!
Nín đi! Mặc áo ra chào họ,
Rõ quý con tôi! Các chị trông!

Ưong ương dở dở quá đi thôi!
Cô có còn thương đến chúng tôi,
Thì đứng lên nào! Lau nước mắt,
Mình cô làm khổ mấy mươi người!

Này áo đông lân, quần lĩnh tía,
Này gương, này lược, này hoa tai
Muốn gì, tôi sắm cho cô đủ,
Nào đã thua ai, đã kém ai?

Ruộng tôi cày cấy, dâu tôi hái
Nuôi dạy em cô tôi đảm đương.
Nhà cửa tôi coi, nợ tôi giả,
Tôi còn mạnh chán khiến cô thương.

*

Đưa con ra đến cửa buồng thôi,
Mẹ phải xa con khổ mấy mươi!
Con ạ! Đêm nay mình mẹ khóc,
Đêm đêm mình mẹ lại đưa thôi.

Tình thú nhất

Xuân đắm trong mơ... một buổi chiều
Bên em anh thấy sóng lòng xiêu
Mê man gãi hết tình u ẩn
Trong lúc điên rồ anh quá yêu.

Vì anh vẫn ước: chẳng bao giờ
Em hiểu tình ta, nhắc chuyện xưa.
Anh sợ đời anh đầy lệ tủi
Không làm vui được em ngây thơ.

Nhưng anh tha thiết có ngờ đâu
Một khắc tan hoang ý buổi đầu.
Anh đã đem dâng tình thú nhất
Đáy lòng chôn chặt tự bao lâu.

Em cười... chế giễu: "Anh thường bảo
Ưa kiếp giang hồ sống lẻ loi;
Sao anh nghĩ đến tình duyên sớm,
Gạn hỏi chiều nay chuyện lứa đôi?"

Cười cợt nhưng lòng bao cảm động
Ngập ngừng trên má lệ long lanh.
Thốn thức, tim em thầm trách bảo
Rằng em giây phút đã yêu anh.

Hỡi ơi một phút giây huyền ảo
Đủ đẹp lòng anh sóng gió yên!
Anh sẽ trăm luân ngàn kiếp nhớ,
Cho dầu ngày mai em lãng quên.

Hà Nội, 1936

Đời vắng em rồi

Sóng dậy đều hiu biển dấy sâu.
Lênh đêngh thương nhớ dạt trời Âu.
Thôi rồi, tay nắm tay lần cuối,
Chia nẻo giang hồ vĩnh biệt nhau.

Trai lỡ phong vân, gái lỡ tình,
Này đêm tri ngộ xót điêu linh,
Niềm quê sực thức lòng quan ái.
Giây lát dừng chân cuộc viễn trình.

Tóc xoa tơ vàng nệm gối nhung,
Dây chiều hương ngát lả hoa dung,
Sóng đôi kê ngọn đèn hư ảo,
Mơ kiếp nào xưa đã vợ chồng.

Quán rượu liên đêm chuốc đắng cay,
Buồn mưa trắng lạnh nắng hoa gầy
Nắng mưa đã trải tình nhân thế
Lưu lạc sầu chung một hướng say.

Gặp gỡ chừng như truyện Liêu Trai.

Ra đi chẳng hứa một ngày mai
Em ơi lửa tắt bình khô rượu
Đời vắng em rồi, say với ai?

Phương Âu mờ mịt lối quê Nàng
Trắng nước âm thầm vạn dặm tang
Ghé bến nào đây, người hải ngoại
Chiều sương mặt bể có mơ màng?

Tuyết xuống phương nào, lạnh lắm không?
Mà đây lòng trắng một mùa đông.
Tương tư nổi đuốc thâu canh đợi,
Thoảng gió trà mi động mấy bông.

Say đi em

Khúc nhạc hồng êm ái
Điệu kèn biếc quay cuồng,
Một trời phấn hương
Đôi người gió sương,
Đầu xanh lặn đạn, cùng xót thương,
càng nhớ thương.
Hoa xưa tươi, trắng xưa ngọt, gôi xưa kè,
tình nay sao héo!
Hồn ngã lâu rồi nhưng chân còn dẻo,
Lòng chót nghiêng mà bước vẫn du dương.
Lòng nghiêng tràn hết yêu đương
Bước chân còn kịp Nghê thường lắng lơ.

Ánh đèn tha thướt
Lung mềm, não nuốt đáng tở
Hàng chân lả lướt
Đê mê, hồn gửi cánh tay hờ.
Âm ba gờn gợn nhỏ,
Ánh sáng phai phai dần...

Bốn tường gương điên đảo bóng giai nhân,
Lui đôi vai, tiến đôi chân;
Riết đôi tay, ngả đôi thân,
Sàn gỗ trơn chập chờn như biển gió.
Không biết nữa màu xanh hay sắc đỏ,
Hãy thêm say, còn đó rượu chờ ta!

Cổ chưa khô, đầu chưa nặng, mắt chưa hoa,
Tay mềm mại, bước còn chưa chênh choáng.
Chưa cuối xứ Mê ly, chưa cùng trời Phóng đảng
Còn chưa say, hồn khát vẫn thèm men.

Say đi em! Say đi em!
Say cho lơ lả ánh đèn,
Cho cung bậc ngả nghiêng, điên rồ xác thịt.
Rượu, rượu nữa và quên, quên hết!

Ta quá say rồi!
Sắc ngã màu trời...
Gian phòng không đứng vững,
Có ai ghi hư ảnh sát kê môi?
Chân rã rời
Quay cuồng chỉ được nữa,
Gối mỗi gần rơi!

Trong men cháy, giấc quan vừa bén lửa.
Say không còn biết chi đời.
Nhưng em ơi,
Đất trời nghiêng ngửa
Mà trước mắt thành Sầu chưa sụp đổ.
Đất trời nghiêng ngửa,
Thành Sầu không sụp đổ, em ơi!

(Thơ say)

Quên

Đã hẹn với Em rồi, không tưởng tiếc
Quãng đời xưa, không than khóc gì đâu!
Hãy buông lại gần đây làn tóc biếc,
Sát gần đây, gần nữa, cặp môi nâu.

Đêm nay lạnh, tìm em trên gác tối,
Trong tay em dâng cả tháng năm thừa,
Có lẽ đâu tâm linh còn trọn lối
Để đi về Cay Đắng những thu xưa.

Trên nẻo ấy, tôi bời, - em đã biết -
Những tình phai duyên úa, mộng tan tàn.
Trên nẻo ấy, sẽ từ muôn đáy huyết,
Ái ân xưa vùng dậy níu chân anh.

Không, em ạ, không còn can đảm nữa,
Không! Nguồn yêu, suối lệ cũng khô rồi,
Em hãy đốt giùm anh trong mắt lửa
Chút ưu tư còn sót ở đôi môi...

Hãy buông lại gần đây làn tóc rối,
Sắt gần đây, gần nữa, cặp môi diên,
Rồi em sẽ dìu anh trên cánh khói,
Đưa hồn say về tận cuối trời Quên.

(Thơ say)

Phương xa

Nhỏ neo rồi, thuyền ơi! Xin mặc sóng,
Xô về đông hay dạt tới phương đoàn.
Xa mặt đất, giữa vô cùng cao rộng,
Lòng cô đơn, cay đắng họa dần vơi.

Lũ chúng ta, lạc loài, dăm bảy đứa,
Bị quê hương ruồng bỏ, giống nòi khinh,
Bể vô tận xá gì phương hướng nữa,
Thuyền ơi thuyền! Theo gió hãy lênh đèn.

Lũ chúng ta đầu thai nhâm thế kỷ,
Một đôi người u uất nổi chơ vơ,
Đời kiêu bạc không dung hồn giản dị,
Thuyền ơi thuyền! Xin ghé bến hoang sơ.

Men đã ngấm, bọn ta chờ nắng tắt,
Treo buồm cao cùng cao tiếng hò hoan.
Gió đã nổi, nhịp giăng chiều hiu hắt,
Thuyền ơi thuyền! Theo gió hãy cho ngoan.

(Thơ say)

Trăng

Trong vườn đêm ấy nhiều trăng quá,
Ánh sáng tuôn đầy các lối đi.
Tôi với người yêu qua nhẹ nhẹ...
Im lìm, không dám nói năng chi.

Bâng khuâng chân tiếc dậm lên vàng,
Tôi sợ đường trăng tiếng dấy vang,
Ngơ ngác hoa duyên còn núp lá,
Và làm sai lỡ nhịp trăng đang.

Dịu dàng đàn những ánh tơ xanh,
Cho gió du dương điệu múa cànhr;
Cho gió đượm buồn, thôi náo động
Linh hồn yếu điệu của đêm thanh.

Chúng tôi lặng lẽ bước trong thơ
Lạc giữa niềm êm chẳng bến bờ
Trăng sáng, trăng xa, trăng rộng quá!
Hai người nhưng chẳng bớt bơ vơ.

(*Thơ thơ*, in lần thứ hai)

Huyền diệu

*Les parfums, les couleurs
et les sons, se répondent*

Này lắng nghe em khúc nhạc thom
Say người như rượu tối tân hồn;
Nhu hương thấm tận qua xương tuỷ,
Âm điệu, thần tiên, thấm tận hồn.

Hãy tự buông cho khúc nhạc hường;
Dẫn vào thế giới của Du Dương;
Ngừng hơi thở lại, xem trong ấy
Hiện hiện hoa và phảng phất hương...

Hãy nghe lẫn lộn ghé bên tai
Giọng suối, lời chim, tiếng khóc người;
Hãy uống thơ tan trong khúc nhạc
Ngọt ngào than gọi thuở xa khơi...

Rồi khi khúc nhạc đã ngừng im,
Hãy vẫn ngừng hơi nghe trái tim
Còn cứ run hoài, như chiếc lá
Sau khi trận gió đã im lìm.

(Thơ thơ, in lần thứ hai)

Tình trai

Tôi nhớ Rimbaud với Verlaine,
Hai chàng thi sĩ choáng hơi men,

Say thơ xa lạ, mê tình bạn,
Khinh rẽ khuôn tròn, bỏ lối quen.

Những bước song song xéo dẫm trường
Đôi hồn tươi đậm ngát hoa hương,
Họ đi, tay yếu trong tay mạnh,
Nghe hát ân tình giữa gió sương.

Kể chi chuyện trước với ngày sau;
Quên ngó môi son với áo màu;
Thây kệ thiên đường và địa ngục!
Không hề mặc cả, họ yêu nhau.

(*Thơ thơ*, in lần thứ

Đây mùa thu tới

Tặng Nhất

Rặng liễu đìu hiu đứng chịu tang,
Tóc buồn buông xuống lệ ngàn hàng;
Đây mùa thu tới! Mùa thu tới!
Với áo mơ phai dệt lá vàng.

Hơn một loài hoa đã rụng cành
Trong vườn sắc đỏ rữa màu xanh;
Những luồng run rẩy rung rinh lá...
Đôi nhánh khô gầy xương mỏng manh.

Thỉnh thoảng nàng trăng tự ngán ngờ...
Non xa khởi sự nhạt sương mờ...

Đã nghe rét mướt luôn trong gió...
Đã vắng người sang những chuyến dò...

Mây vẫn từng không, chim bay đi.
Khí trời u uất hận chia li.
Ít nhiều thiếu nữ buồn không nói
Tựa cửa nhìn xa, ngẫm ngợi gì.

(*Thơ thơ*, in lần thứ hai)

Vội vàng

Tôi muốn tắt nắng đi
Cho màu đừng nhạt mất;
Tôi muốn buộc gió lại
Cho hương đừng bay đi.

Của ong bướm này đây tuần tháng mật;
Này đây hoa của đồng nội xanh rì;
Này đây lá của cành tơ phơ phất;
Của yến anh này đây khúc tình si
Và này đây ánh sáng chớp hàng mi.
Mỗi buổi sớm, thần vui hằng gõ cửa;
Tháng giêng ngon như một cặp môi gần;
Tôi sung sướng. Nhưng vội vàng một nửa;
Tôi không chờ nắng hạ mới hoài xuân.
Xuân đương tới nghĩa là xuân đương qua,
Xuân còn non, nghĩa là xuân sẽ già,
Mà xuân hết, nghĩa là tôi cũng mất.
Lòng tôi rộng, nhưng lượng trời cứ chật,

Không cho dài thời trẻ của nhân gian,
Nói làm chi rằng xuân vẫn tuần hoàn,
Nếu tuổi trẻ chẳng hai lần thắm lại!
Còn trời đất, nhưng chẳng còn tôi mãi,
Nên bâng khuâng tôi tiếc cả đất trời;
Mùi tháng năm đều rớm vị chia phôi,
Khắp sông núi vẫn than thầm tiễn biệt...
Cơn gió xinh thì thào trong lá biếc,
Phải chăng hờn vì nỗi phải bay đi?
Chim rộn ràng bỗng dứt tiếng reo thì,
Phải chăng sợ độ phai tàn sắp sửa?
Chẳng bao giờ, ôi! Chẳng bao giờ nữa...

Mau đi thôi! Mùa chưa ngả chiều hôm,

Ta muốn ôm

Cả sự sống mới bắt đầu mơn morn;

Ta muốn riết mây đưa và gió lượn,

Ta muốn say cánh bướm với tình yêu,

Ta muốn thâu trong một cái hôn nhiều

Và non nước, và cây, và cỏ rạng,

Cho chênh choáng mùi thơm,

cho đã đầy ánh sáng

Cho no nê thanh sắc của thời tươi;

- Hỡi xuân hồng, ta muốn cắn vào ngươi!

(*Thơ thơ*, in lần thứ hai)

Chiều

Tặng Nguyễn Khắc Hiền

Hôm nay, trời nhẹ lên cao,
Tôi buồn không hiểu vì sao tôi buồn...
Lá hồng rơi lặng ngổ thuôn,
Sương trinh rơi kín từ nguồn yêu thương.
Phấp phơ hồn của bông hường,
Trong hơi phiêu bạt còn vương máu hồng,
Nghe chừng gió nhớ qua sông,
E bên lau lách thuyền không vắng bờ.
- Không gian như có giây tơ,
Bước đi sẽ đứt, động hồ sẽ tiêu.
Êm êm chiều gần ngơ chiều,
Lòng không sao cả hiu hiu khê buồn...

(Thơ thơ, in lần thứ hai)

Viễn khách

Tặng Nguyễn Nhược Pháp

Dương lúc hoàng hôn xuống,
Là giờ viễn khách đi.
Nước đượm màu ly biệt,
Trời vương hương biệt ly.

Mây lạc hình xa xôi;
Gió than niềm trách móc.
Mây ôi và gió ôi!

Chớ nên làm họ khóc.
Mắt ghen nhìn thấu dạ;
Môi khô hết nín lời...
Chân dỗi, tay muộn rã...
Kẻ khuất... kẻ trông vờ...

Hôm nào như hôm qua
Má kè trên gòis sánh?
Anh đi, đường có hoa...
Tôi nằm trong tuổi lạnh.

Buổi chiều ra cửa sổ;
Bóng chụp cả trời tôi!
- Ôm mặt khóc rưng rức;
Ra đi là hết rồi.

(*Thơ thơ*, in lần thứ hai)

Tương tư chiều...

Bữa nay lạnh, mặt trời đi ngủ sớm;
Anh nhớ em, em hỡi! Anh nhớ em.
Không gì buồn bằng những buổi chiều êm
Mà ánh sáng điều hoà cùng bóng tối.
Gió lướt thướt kéo mình qua cỏ rỗi;
Đêm băng khuâng đôi miếng lẩn trong cảnh;
Mây theo chim về dãy núi xa xanh
Từng đoàn lớp nhịp nhàng và lặng lẽ.
Không gian xám tưởng sắp tan thành lệ.

Thôi hết rồi! Còn chi nữa đâu em!
Thôi hết rồi, gió gác với trăng thêm,
Với sương lá rụng trên đầu gần gũi.
Thôi đã hết hờn ghen và giận dỗi.
(Được giận hờn nhau sung sướng bao nhiêu!)
Anh một mình, nghe tất cả buổi chiều
Vào chầm chậm ở trong hồn hiu quạnh.

Anh nhớ tiếng. Anh nhớ hình. Anh nhớ ảnh.
Anh nhớ em, anh nhớ lắm! Em ơi!
Anh nhớ anh của ngày tháng xa khơi,
Nhớ đôi môi đang cười ở phương trời;
Nhớ đôi mắt đang nhìn anh đắm đắm.
Em! Xích lại! Và đưa tay anh nắm!

(*Thơ thơ*, in lần thứ hai)

Lời kỹ nữ

Khách ngồi lại cùng em trong chốc nữa;
Vội vàng chi, trăng sáng quá, khách ơi.
Đêm nay rằm: yến tiệc sáng trên trời;
Khách không ở, lòng em cô độc quá.
Khách ngồi lại cùng em! Đây gói lá,
Tay em đây, mời khách ngả đầu say;
Đây rượu nồng. Và hôn của em đây,
Em cung kính đặt dưới chân hoàng tử.
Chớ đập hồn em!

Trăng từ viễn xứ

Đi khoan thai lên ngự đỉnh trời tròn;

Gió theo trăng từ biển thổi qua non;
Buồn theo gió lan xa từng thoáng rợn.
Lòng kỹ nữ cũng sâu như biển lớn,
Chớ để riêng em phải gặp lòng em;
Tay ái ân du khách hãy làm rèm,
Tóc xanh tốt em xin nguyên dết vông.
Đẩy hộ hồn em triền miên trên sóng,
Trôi phiêu lưu không vọng bến hay gành,
Vì mình em không được quán chân anh,
Tóc không phải những giây tình vương víu.
Em sợ lắm. Giá băng tràn mọi nẻo;
Trời đầy trăng lạnh lẽo suốt xương da.
Người giai nhân: bến đợi dưới cây già;
Tình du khách: thuyền qua không buộc chặt.

*

Lời kỹ nữ đã vỡ vì nước mắt.
Cuộc yêu đương gay gắt vị làng chơi.
Người viễn du lòng bận nhớ xa khơi,
Gỡ tay vướng để theo lời gió nước.

*

Xao xác tiếng gà. Trăng ngà lạnh buốt.
Mắt run mờ, kỹ nữ thấy sông trôi.
Du khách đi.
- Du khách đã đi rồi.

(Ngày nay

Giục già

Mau với chứ, vội vàng lên với chứ!
Em, em ơi, tình non đã già rồi,
Con chim hồng, trái tim nhỏ của tôi,
Mau với chứ! Thời gian không đứng đợi.
Tình thổi gió, màu yêu lên pháp phối;
Nhưng đôi ngày, tình mới đã thành xưa.
Nắng mọc chưa tin, hoa rụng không ngờ,
Tình yêu đến, tình yêu đi, ai biết!
Trong gặp gỡ đã có mầm ly biệt;
Những vườn xưa, nay đoạn tuyệt dấu hài;
Gấp đi em, anh rất sợ ngày mai;
Đời trôi chảy, lòng ta không vĩnh viễn.
Vừa xịch gối chăn; mộng vàng tan biến;
Dung nhan xê động, sắc đẹp tan tành.
Vàng son đương lộng lẫy buổi chiều xanh,
Quay mặt lại: cả lâu chiều đã vỡ.
Vì chút mây đi, theo làn vút gió.
Biết thế nào mà chậm rãi, em ơi?
Sớm nay sương xê xích cả chân trời,
Giục hồng nhận thiên di về cõi bắc.
Ai nói trước lòng anh không phản trắc.
Mà lòng em, sao lại chắc trơ trơ?
Hái một mùa hoa lá thuở măng tơ,
Đốt muôn nén sánh mặt trời chói lói.
Thà một phút huy hoàng rồi chợt tối.
Còn hơn buồn le lói suốt trăm năm.
Em vui đi, răng nở ánh trắng rằm,
Anh hút nhụy của mỗi giờ tình tự.

Mau với chứ! Vội vàng lên với chứ!
Em, em ơi! Tình non sắp già rồi...

(Ngày nay)

Thu

Nồn nà sương ngọc quanh thêm đậu;
Nắng nhỏ băng khuâng chiều lữ thì.
Hư vô bóng khói trên đầu hạnh;
Cành biếc run run chân ý nhi.

Gió thâm, mây lặng, dáng thu xa;
Mối tạnh mưa trưa, chiều đã tà.
Buồn ở sông xanh nghe đã lại,
Mơ hồ trong một tiếng chim qua.

Bên cửa ngừng kim thêu bức gấm,
Hây hây thực nữ mắt như thuyền.
Gió thu hoa cúc vàng lung dậu,
Sắc mạnh huy hoàng áo trạng nguyên.

(Ngày nay)

Buồn trăng

Gió sáng bay về, thi sĩ nhớ
Thương ai không biết, đứng buồn trăng;
Huy hoàng trăng rộng, nguy nga gió,
Xanh biếc trời cao, bạc đất bằng.

Mây trắng ngang hàng tự thuở xưa,
Bao giờ viễn vọng đến bây giờ...
Sao vàng lẻ một, trăng riêng chiếc;
Đêm ngọc tê ngời men với tơ...

Chỉ biển trời xanh, chẳng bến trời.
Mắt tìm thêm rợn ánh khơi vơi.
Trăng ngà lặn lẽ như bông tuyết,
Trong suốt không gian, tịch mịch đời.

Gió nọ mà bay lên nguyệt kia,
Thêm đêm sương lạnh xuống đầm đìa.
Ngẩng đầu ngắm mãi chưa xong nhớ,
Hoa bưởi thơm rồi: đêm đã khuya.

(Ngày nay)

Yêu

Yêu là chết ở trong lòng một ít.
Vì mấy khi yêu mà chắc được yêu?
Cho rất nhiều song nhận chẳng bao nhiêu:
Người ta phụ, hoặc thờ ơ, chẳng biết.

Phút gần gũi cũng như giờ ly biệt
Tưởng trắng tàn, hoa tạ với hồn tiêu,
Vì mấy khi yêu mà chắc được yêu!
- Yêu, là chết ở trong lòng một ít.

Họ lạc lối giữa u sầu mù mịt,
Những người si theo dõi dấu chân yêu.
Và cảnh đời là sa mạc vô liêu,
Và tình ái là sợi dây vẫn vút.

Yêu, là chết ở trong lòng một ít.

Biển

Anh không xứng là biển xanh
Nhưng anh muốn em là bờ cát trắng
Bờ cát dài phẳng lặng
Sôi ánh nắng pha lê...

Bờ đẹp đẽ cát vàng
Thoai thoải hàng thông đứng
Như lặng lẽ mơ màng
Suốt ngàn năm bên sóng...

Anh xin làm sóng biếc
Hôn mãi cát vàng em
Hôn thật khế thật êm
Hôn êm đềm mãi mãi

Đã hôn rồi hôn lại
Cho đến mãi muôn đời
Đến tan cả đất trời
Anh mới thôi dào dạt...

Cũng có khi ào ạt
Như nghiêng nát bờ em
Là lúc triều yêu mến
Ngập bến của ngày đêm

Anh không xứng là biển xanh
Nhưng cũng xin làm bể biếc
Để hát mãi bên gành
Một tình chung không hết

Để những khi bọt tung trắng xóa
Và gió về bay tỏa nơi nơi
Như luôn mãi ngàn năm không thỏa
Bởi yêu bờ lắm lắm, em ơi!

4-4-1962

Liều trong sương

Trong sương mờ
Liều bơ phờ
Bơ phờ càn lá,
Tắm thân ẻo lả,
Liều đợi chờ,
Trong sương mờ,
Bâng khuâng, tê tái,
Đàn nhận mãi mãi
Đi chẳng về.

Ta ước gì,
Bơ phờ như liều
Còng lưng mềm yếu
Trong sương mờ,
Ta được chờ
Đàn ngày ân ái
Bay đi chẳng lại!
Được vấn vợ,
Vấn vợ chờ

Những ngày ngây ngất
Thoảng bay đi mất
Như liều chờ.
Trong sương mờ,

Ngày xuân rục rĩ,
Tưng bừng, hớn hởi,
Lá lê thê,
Nhạn quay về!

Vỏ ốc

Mau quàng lên cổ dải san mùi!
Rồi, cùng anh rong chơi bờ bể,
Xem vừng ô lặn, bạn lòng ơi!
Gió chiều, vi vút từng hơi nhẹ,
Trên sông hoa êm ái lướt bay.
Cát mênh mang thấm màu chiều xé.

Em ơi! Cầm lấy vỏ ốc này
Vén làn tóc hương thơm ngào ngạt,
Nghe anh, em hãy đặt vào tai.

Tiếng sóng xôn xao trên bể bạc
Từ ngàn thu vang động âm thầm
Trong vỏ ốc chứa chan nhịp hát.

Cũng chứa chan bao tiếng thâm trầm,
Như vỏ ốc, trái tim anh cũng
Là cây đàn phảng phất thanh âm.

Lời ân ái trăm năm vang động.

Ngày 22 tháng 7 năm 1934

Tình không

Chiều qua, ta hát trên đồi,
Chờ tình nương vắng họa lời ái ân.

Gầm trời, không một tiếng vang.
Ngoài lời gió réo trong hàng lau thưa.

Chiều nay, ta hát trên đồi,
Chờ tình nương vắng họa lời ái ân.

Âm thầm, gió cuốn lưng trời,
Nhưng, ôi! Vẫn bật tiếng người nước mây!

Chiều mai, ta hát trên đồi,
Chờ tình nương vắng họa lời ái ân.

Chiều mai, gió thốc hàng tùng...
Ta đành ôm khối tình không trọn đời.

Cảnh liêu bên hồ

Ánh trăng biếc lọc qua cành rậm,
Khiến rừng sâu lấm tấm mảnh ngà,
Chập chùng núi tím nơi xa,
Cảnh dương êm ái thướt tha mặt hồ.

Qua sông mạnh, núi cao, rừng rộng,
Ta xông pha tìm bóng tình nương,
Than ôi! Trời nước mệnh mang,
Trong không gian rộng biết nàng nơi mô?

Ngang trời thăm, lẻ loi, chiếc nhận.
Âm thầm kêu gọi bạn nơi xa,
Lạnh lùng, gió cuốn. Hững hờ,
Trên cao một đám mây mờ bay qua.

Nhưng... ai để tóc bay trước gió?
Ai băng khuâng đứng đó đợi chờ?
Ôi! Sung sướng! Chính người xưa!
Chính nàng lặng đứng thướt tha bên hồ!

Ta vội vã mau chân, rảo bước
Băng lại gần làn nước trắng soi...
Nhưng ta chỉ thấy, than ôi!
Trên hồ cảnh liễu lá lơ in hình.

Tháng 9 năm 1934

Giữ gìn

Một câu ấy nói lên là lá rụng,
Là mây chìm, là gió sẽ thay xanh,
Là cây tươi sẽ mở nụ trên cành
Và chim chóc sẽ bồi hồi nghe ngóng.

Anh thấy gió một chiều thu xao động,
Nghe mơ màng vin nặng mái mây cao,
Trời trở buồn - ai hiểu nghĩa làm sao? -
Mây lạc nẻo, tìm nghe chừng thất vọng.

Một câu ấy nói lên là rộn sóng
Cả một mùa mây kín bốn phương xa:
Trên bao lon của năm tháng sầu qua,
Anh ngậm miệng để chết dần theo Mộng!

Một câu ấy nói lên là tuyệt vọng,
Cây chính mùa, nhưng lá đã quên xanh
Bướm đương vui, nhưng bướm sẽ xa cành,
Một câu ấy nói lên là... hết sống!

Duyên ý

Đừng buồn nhưng cũng đừng vui,
Êm êm nắng nhẹ qua trời rộn mưa.

Hỡi người, tôi nói gì chưa,
Tôi đương sắp nói, hay vừa nói ra?

Trời đừng cho búp lên hoa,
Cho khi gần đến, tôi xa mãi nàng.
Cho tôi thoáng cảm mùi nhang,
Hình dung xa vắng cung đàn, rồi thôi.

Chập chờn bướm nửa, hoa đôi,
Tình nên chỉ mộng, khi đời sẽ thô.
Uớc gì bạn mãi là cô
Để duyên hai đứa bao giờ cũng tươi.

Đừng buồn nhưng cũng đừng vui
Êm êm nắng nhẹ qua trời rợn mưa...

Đợi thơ

Phút linh cầu mãi không về,
Phân vân giấy trắng chưa nê mực đen.

Khói trầm bén giấc mơ tiên,
Bâng khuâng... trắng rải qua miền quạnh hiu.

Tô Châu lớp lớp phù kiều,
Trăng đêm Dương Tử, mây chiều Giang Nam...

Rạc rời, vó ngựa qua quan
Cờ treo ý cũ, mây giàn mộng xưa.

Biển chiều vang tiếng nhân ngư,
Non xanh thao thiết, trời thu rượi sâu...

Nhớ thương bạc nửa mái đầu,
Lòng thương quán khách, nghe màu tà huân.

Buồn Tư Mã, nhớ Chiêu Quân.
Nét hoa thấp thoáng, ý thần mê mên.

Phút linh cầu mãi không về,
Phân vân giấy trắng chưa nê mực đen...

Buồn đêm mưa

Tặng Khải Hưng

Đêm mưa làm nhớ không gian,
Lòng run thêm lạnh nổi hàn bao la...

Tai nương nước giọt mái nhà
Nghe trời nặng nặng, nghe ta buồn buồn...

Nghe đi rời rạc trong hồn
Những chân xa vắng dặm mòn lẻ loi...

Rơi rơi... dàu dàu... rơi rơi...
Trăm muôn giọt nhẹ nổi lời vu vơ...

Tương tư hương lạc, phương mờ...
Trở nghiêng gối mộng, hững hờ nằm nghe.

Gió về, lòng rộng không che,
Hơi may hiu hắt bốn bề tâm tư...

(Lửa thiêng)

Tĩnh tự

Sáng hôm nay hồn em như tử áo,
Ý trong veo là lượt xếp từng đôi.

Áo đẹp chưa anh! Hoa thấm thêu đời,
Áo mơ ước anh bận giùm chiếc nhé.
Vàng rạng cùng xanh, hồng cười với tía,
Xin mời anh chọn hình sắc yêu đương.
Hồn em đây đủ muôn ánh nghề thương,
Anh hãy bận hồn em màu sáng chói.

Anh có biết, hôm nay là ngày hội
Của lòng ta. Em trần thiết, trang hoàng.
Anh đã về; em nghe dưới chân vang
Hoa lá nở với chuông rền giọng thắm.
Thuở chờ đợi, ôi, thời gian rét lạnh,
Đời tàn rơi cùng sao rụng canh thâu;

Và trăng lu xé nửa mái tình sâu.
Gió than thở biết mấy lời van vi?

Lòng em nhớ lòng anh từ vạn kỷ,
Gặp hôm nay nhưng hẹn đã ngàn xưa.
Yêu giữa đời mà hồn ở trong mơ,
Tình rộng quá, đời không biên giới nữa,
Đáy cửa mộng lòng em, anh hãy mở.
Màu thiên thanh rời rợi, gió long lanh:
Hồn nhớ thương em dệt áo dâng anh.

(Lửa thiêng)

Đẹp xưa

Tặng Tô Ngọc Vân

Ngập ngừng mép núi quanh co,
Lung đèo quán dựng, mưa lò mái ngang...
Vi vu gió hút nẻo vàng;
Một trời thu rộng mấy hàng mây nao.

Dừng cương nghỉ ngựa non cao
Dặm xa lữ thứ kẻ nào héo hon...

Đi rồi, khuất ngựa sau non;
Nhỏ thừa tràng đặc tiếng còn tịch liêu...
Trơ vơ buồn lọt quán chiều,
Mái nghiêng nghiêng gửi buồn theo hút người.
(Lửa thiêng)

Tràng giang

Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài

H.C

Tặng Trần Khánh Du

Sóng gợn tràng giang buồn điệp điệp,
Con thuyền xuôi mái nước song song,
Thuyền về nước lại sầu trăm ngả;
Củi một cành khô lạc mấy dòng.

Lơ thơ cồn nhỏ gió đìu hiu,
Đâu tiếng làng xa vãn chợ chiều.

Nắng xuống, trời lên sâu chót vót;
Sông dài, trời rộng, bến cô liêu.

Bèo dạt về đâu, hàng nối hàng;
Mênh mông không một chuyến đò ngang.
Không cầu gợi chút niềm thân mật,
Lặng lẽ bờ xanh tiếp bãi vàng.

Lớp lớp mây cao đùn núi bạc,
Chim nghiêng cánh nhỏ: bóng chiều sa.
Lòng quê dợn dợn vời con nước,
Không khói hoàng hôn cũng nhớ nhà.

(Lửa thiêng)

Vạn lý tình

Người ở bên trời, ta ở đây;
Chờ mong phương nọ, ngóng phương này.
Tương tư đôi chốn, tình ngàn dặm,
Vạn lý sâu lên núi tiếp mây.

Nắng đã xé về bên xứ bạn;
Chiều mưa trên bãi, nước sông đầy.
Trông về bốn phía không nguôi nhớ,
Dời động hoàng hôn thấp thoáng bay.

Cơn gió hiu hiu buồn tiễn biệt,
Xa nhau chỉ biết nhớ với ngày.

Chiều chẵn không ấm người nằm một -
Thương bạn chiều hôm, sầu gội tay.

(Lửa thiêng)

Nhạc sầu

Tặng Nguyễn Gia Trí

Ai chết đó? Nhạc buồn chi lắm thế!
Chiều mờ côi, đời rét mướt ngoài đường;
Phổ điệu hiu màu đá cũ lên sương.
Sương hay chính bụi phai tàn lả tả?
Từng tiếng lệ: ấy mộng sầu úa lá.
Chim vui đâu? Cây đã gãy vài cành.
Ôi chiều buồn! Sao nặng quá mong manh!
Môi tái nhợt nào cười mà héo vầy!

Ai chết đó? Trục xoay và bánh dẩy,
Xe tang đi về tận thế giới nào?
Chiều đông tàn, lạnh xuống tự trời cao,
Không lửa ấm, chắc hồn buồn lắm đó.
Thê lương vậy mà ai đành lìa bỏ
Trần gian sao? Đây thành phố đang quen,
Nhưng chốc rồi nẻo vắng đã xa miền
Đường sá lạ thôi lạnh lòng biết mấy!

Và ngựa ơi, đi nhịp dầm chó nhẩy
Kéo thân đau, chưa quên nệm đường đời.
Ai đi đưa, xin đưa đến tận nơi,
Chớ quay lại nửa đường mà làm tủi

Người đã chết - Một vài ba đầu cúi,
Dăm bảy lòng thương xót đến bên mồ
Để cho hồn khi sắp xuống hư vô
Còn được thấy trên mặt người ấm áp
Hình dáng cuộc đời từ đây xa tắp.

Xe tang đi, xin đường chó gập ghềnh!
Không gian ôi, xin hẹp bớt mông mênh,
Ảo não quá trời buổi chiều vĩnh biệt!
Và người nữa, tiếng gió buồn thê thiết
Xin lặng giùm cho nhẹ bớt cô đơn.
Hàng cờ đen là bóng quạ chập chờn
Báo tin xấu, dẫn hồn người đã xề...

Ai chết đó? Nhạc buồn chi lắm thế!
Kèn đám ma hay ấy tiếng đau thương
Của cuộc đời? Ai rút tự trong xương
Tiếng nức nở gửi gió đường quanh quẽ!
Sầu chi lắm trời ơi! Chiều tận thế!

(Lửa thiêng)

Ngậm ngùi

Nắng chia nửa bãi; chiều rồi...
Vườn hoang trinh nữ xếp đôi lá rầu.
Sợi buồn con nhện giăng mau;
Em ơi! Hãy ngủ... anh hầu quạt đây.
Lòng anh mở với quạt này;
Trăm con chim mộng về bay đầu giường.

Ngủ đi em, mộng bình thường!
Ru em sẵn tiếng thùy dương mấy bờ...
Cây dài bóng xế ngấn ngơ...
- Hồn em đã chín mấy mùa thương đau?
Tay anh em hãy tựa đầu,
Cho anh nghe nặng trái sầu rụng rơi...

(Lửa thiêng)

Thu rừng

Bỗng dưng buồn bã không gian,
Mây bay lững thấp giăng màn âm u.

Nai cao gót lẫn trong mù
Xuống rừng nẻo thuộc nhìn thu mới về.

Sắc trời trôi nhạt dưới khe;
Chim đi, lá rụng, cảnh nghe lạnh lùng.

Sầu thu lên vút, song song
Với cây hiu quạnh, với lòng quạnh hiu.

Non xanh ngây cả buồn chiều,
- Nhân gian e cũng tiêu điều dưới kia.

(Lửa thiêng)

Áo trắng đơn sơ, mộng trắng trong.
Hôm xưa em đến mắt như lòng,
Nở bừng ánh sáng. Em đi đến,
Gót ngọc dồn hương, bước tỏa hồng.

Em đẹp bàn tay ngón ngón thon;
Em duyên đôi má nằng hoe tròn.
Em lùa gió biếc vào trong tóc
Thổi lại phòng anh cả núi non.

Em nói, anh nghe tiếng lẫn lời;
Hồn em anh thở ở trong hơi.
Nắng thơ dẹt sáng trên tà áo,
Lá nhỏ mừng vui phát cửa ngoài.

Đôi lúa thần tiên suốt một ngày,
Em ban hạnh phúc chứa đầy tay,
Dịu dàng áo trắng trong như suối
Tỏa phát đôi hồn cánh mộng bay.

(Lửa thiê

Anh viết bài thơ

Anh viết bài thơ giữa ánh khuya
Cỏ cây yên ngủ. Gió xa về

Bài ca man rợ

Lòng đã khác ta trở về Đô Thị,
Bỏ thiên nhiên huyền bí của ta xưa
Bóng ta đi trùm khắp lối hoang sơ,
Và chân bước nghe chuyển rung đôi suối.
Lá cỏ sắc vương đầy trên tóc rối,
Ta khoác vai manh áo dầm hương rừng
Rời ta đi, khí núi bốc trên lưng,
Mất hung ác và hình dung cổ quái.

Trông thấy ta, cả cõi đời kinh hãi,
Dòng sông con nép cạnh núi biên thù.
Đường châu thành quần quai dưới chân đi,
Xao động hết loài cỏ hoa đồng nội.
Người và vật nhìn ta không dám nói,
Chân lảng xa, từng cặp mắt e dè.
Ta ngẩn ngơ nhìn theo bóng ngựa xe,
Nhìn theo mãi đến khi đời lánh cả.
Và ta thấy hiện nguyên lòng sơn dã:
Cảnh sắc này bỗng nhuộm máu tà dương.
Ta xót thương, ta căm giận, hung cuồng,
Ta gầm thét, rung mây trời thế sự.
Rồi dữ tợn, ta vùng đi khắp xứ,
Nắm hai vai người tục khách qua đường,
Lòng lạ lùng tìm ảnh với tìm hương.

Nhưng lẫn lộn chỉ thấy màu xiêm áo.
Trán thì phẳng - ôi đâu là kiêu ngạo?
Đâu hồn nhiên trên nét vẽ râu mày?
Ta ghi người tắt thở ở trong tay,
Miệng quát hỏi: có phải người là bạn?
Ôi ngờ ngác một lũ người vong bản,
Mất tinh thần từ những thuở xa xôi!
Ta về đây lạ hết các người rồi,
Lạ tình cảm, lạ đời chung, cách sống.
Trong bờ ngõ duy lòng còn chút mộng,
Ta đi tìm người thiếu nữ ngày xưa.
Nàng không mong, ta đi đến không ngờ,
Giây phút ấy thực mắt nhìn tận mắt.
Ta cười mỉm, bỗng thấy nàng che mặt,
Ta giơ tay, nàng khiếp sợ lùi xa,
Ta lại điên rồ, đau đớn, xót xa.
Trong cô độc, thấy tình thương cũng mất.
Ôm Nhan Sắc với hai bàn tay sắt,
Ta nhìn ai - ôi khéo mắt ta nhìn!
Em có là ma, là quỷ, là tiên?
Em có mấy linh hồn, bao nhiêu mộng?
Em còn trái tim nào đang xúc động?
Em có gì, trong xác thịt như hoa?
Lạc thiên nhiên đến cả bọn đàn bà,
Với những vẻ dung nhan kiêu diễm nhất.
Ta lão đảo vùng đứng lên cười ngất,
Ghi chặt nàng cho chết giữa mê ly,
Rồi dầy xéo lên sông núi đô kỳ,
Bên thành quách ta ra tay tàn phá.

Giữa hoang loạn của lâu đài, đình tạ,
Ta thần nhiên, đi trở lại núi rừng.
Một mặt trời đầm máu xuống sau lưng.

Những hướng sao rơi

Khi Miếu Đường kia phá bỏ rồi,
Ta đi về những hướng sao rơi.
Lạc loài theo dấu chân cầm thú,
Từng vết dương sa mọc khắp người.

Sau trái cô sơn, ngày lại ngày,
Hồn kinh kỳ hiện dưới chân mây.
Đôi tay vò xé loài hoang thảo,
Đỏ máu cảm hồn trên cỏ cây.

Rồi những đêm sâu bỗng hiện về,
Vượn lâm tuyền khóc rợn trăng khuya.
Đâu đây u uất hồn sơ cổ,
Từng bóng ma rừng theo bước đi.

Ta đến sườn non rề cỏ gai
Sống đây ghi trước mảnh di hài.
Lăn trong kiến trúc tòa vân thạch,
Hồn cổ ngồi chung, mộng vẫn dài.

Từng buổi hoàng hôn xuống lạ kỳ,
Ta nằm trên cỏ lắng tai nghe...

Thèm ăn một chút hoa man dại,
Rồi ngủ như loài muông thú kia.

Người gái thiên nhiên

Nàng lớn lên giữa mùa xuân hoa cỏ,
Nửa linh hồn u ám bóng non xanh.
Ngoài thiên nhiên nở bừng thân mỹ nữ,
Nàng yêu ta, huyền hoặc mỗi kỳ tình.
Ôi bí mật của tâm lòng để ngỏ!
Đã ai vào dò xét chuyện rừng sâu?
Trải sông nước, vượt qua từng châu thổ,
Ta đến đây nghe vượn núi kêu sầu.

Cảnh diễm lệ ngăn ngơ hồn cảm thú,
Thôi dừng chân, xem Nhan Sắc lên ngàn.
Nỗi vui mừng nở trắng ý phong lan,
Chiều hương lạ, mộng rừng về nghi ngút.
Chúng tôi gặp nhau bên dòng suối ngọt,
Làm đôi người cô độc thuở sơ khai:
Nàng băng khuâng đốt lửa những đêm dài,
Ta từng buổi bơ vơ tìm bộ lạc.
Nàng là Gái-Muôn-Đời không đổi khác:
Bộ ngực tròn nuôi cuộc sống đương xuân,
Ta đến đây làm chủ hội phong trần,
Lấy hoa lá kết nên Tình Thái Cổ.
Rừng buổi đó vang tiếng cười man rợ,
Quả tơ duyên đỏ thắm sắc trên cành.

Chúng ta đi, lặng ngắm núi đồi xanh,
Bước trên cỏ để nghìn sau in dấu.

Ôi! Giữa trời Thơ, những đêm hiền hậu,
Con chim nào kêu vắng tiếng trần ai?
Mấy thu xanh dòng thác lệ u hoài?
Thời xa vắng mở hương lòng trái đất.
Trong tay Nàng ta ngả mình ngây ngất,
Nghe rõ ràng trên thịt ấm, da xuân.
Ngực dâng cao, hơi thở đã mau dần,
Mùi cỏ lá bỗng thoảng hồn mong nhớ.
Ta ngẩng lên, mắt Nàng buồn muôn thuở,
Ngắm hoa sao lay động dưới khe nguồn.
Chung mối sầu, thơ thẩn với trắng sông,
Bên sườn núi có con hươu vàng điệp.

Kỷ nữ

Ta thường có từng buổi sầu ghê gớm
Ở bên Em - ôi biển sắc, rừng hương!
Em lộng lẫy như một ngàn hoa sớm,
Em đến đây như đến tự thiên đường.

Những buổi đó, ta nhìn em kinh ngạc,
Hồn mất dần trong cặp mắt lưu ly,
Ôi mắt xa khơi! Ôi mắt dị kỳ!
Ta trông đó thấy trời ta mơ ước.
Thấy cả bóng một vầng đông thuở trước,

Cả con đường sao mọc lúc ta đi,
Cả chiều sương mây phủ lối ta về,
Khắp vũ trụ bỗng vô cùng thương nhớ.

Ta run sợ, cho yêu là mệnh số,
Mặc tay em định hộ kiếp ngày sau.
Vì người em có bao phép nhiệm màu,
Một sợi tóc đủ làm nên mê hoặc.
Ta đặt em lên ngai thờ Nữ Sắc,
Trong âm thầm chiêm ngưỡng một làn da.
Buổi em về, xác thịt tắm hương hoa,
Ta sống mãi thở lấy hồn trinh tiết.
Ôi cảm dỗ! Cả mình em băng tuyết,
Rợn xuân tình lên bộ ngực thanh tân,
Ta gần em, mê từ ngón bàn chân,
Mắt nhắm lại, để lòng nguôi gió bão.
Khi sùng bái, ta quỳ nâng nếp áo,
Nhưng cúi đầu trước vẻ ngọc trang nghiêm
Ta khẩn cầu từng sớm lại từng đêm,
Chưa tội lỗi đã thấy tràn hối hận.
Em đài các, lòng cũng thoa son phấn,
Hai bàn chân kiêu ngạo dẫm lên thơ.
Ôi vô lương! Trong một phút không ngờ,
Ta đã muôn trở nên người vô đạo.
Tất cả em đều bắt ta khổ não,
Và oán hờn căm giận tới đau thương.
Và yêu say, mê mết tới hung cuồng,
Và khát vọng đến vô tình, vô giác.
Hỡi Kỳ nữ! Em có lòng tàn ác,

Ta vẫn gần - ôi sắc đẹp yêu ma!
Lúc cuồng si, nguyên rửa cả đàn bà,
Ta ôm ngực nghe trái tim trào huyết.
Ta sẽ chết, sẽ vì em mà chết!
Một chiều nào tắt thở giữa môi hôn,

Ta hái trong em lấy đoá hoa hôn.

Ác mộng

Niềm khát vọng, ta ghi vào huyết sử,
Dưới chân em, Thơ lạc mất linh hồn.
Ta đau xót trong mỗi giờ tình tự,
Ta khóc nhiều cả những lúc trao hôn.

Đời tàn tạ em đừng ca hát nữa:
Hội thanh bình, cuộc sống gượng vui thôi.
Ta muốn điên vì khước miệng em cười,
Ta cuồng dại bởi nghìn câu em nói.
Nhan sắc ấy chớ nên tàn nhẫn vội,
Tình mất rồi! Oán hận đã mệnh mông.
Chớ thờ ơ! Ta nổi giận vô cùng,
Nhiều ác mộng hằng len vào giấc ngủ.
Ta quên hết! Ta sẽ làm Bạo Chúa,
Sống nghìn năm, ngự trị một lòng em.
Cuộc ân tình ghê rợn suốt muôn đêm
Nào ai tiếc thương gì thân mỹ nữ!
Tay mỗi ôm sẽ dày vò nhung lụa,

Phấn hương nhàu, tan tác áo xiêm bay.
Ta bắt em cười, nói, bắt em say,
Ta đòi lấy mảnh linh hồn bỏ ngõ.
Ôi! Ly rượu em dâng toàn huyết đỏ,
Ta uống cùng dòng lệ chảy đêm xưa,
Để ưu tư, hờn giận với nghi ngờ
Về hiển hiện bóng ma kề bên gối.
Bao hoạn lạc! Sau những giờ tội lỗi,
Một mình Em sững sốt đứng bên giường,
Ngắm ta nằm say giấc ngủ đau thương,
Trong run sợ bỗng thấy lòng tê tái.

Hương trinh bạch

Những người gái vẫn cùng ta gặp gỡ,
Cũng như em giấu kín mộng linh hồn.
Cũng đắm tình trong mắt liếc, môi hôn,
Lòng chưa ngỏ cũng sẵn sàng ân ái.

Ta mê muội giữa một bầy yêu quái,
Biết cười vui, nói những giọng êm đềm.
Và than ôi! Tàn nhẫn cũng như Em,
Từng nhan sắc ngấn ngơ hay kiêu lệ.
Ta đau đớn mà yêu chưa kịp nghĩ,
Cả thịt xương mòn mỏi nhớ thương ai?
Đời hưng vong - ôi thành quách, lâu đài,
Tự thiên cổ đứng buồn soi đáy nước!
Vườn Lạc Hoa ngày nay không quen thuộc,

Ta ngủ trong tường vọng Đóa Hồng xưa.
Bước chân em đánh thức dậy tình cờ,
Để trông thấy buổi chiều về tiêu diệt.
Em giống ai? Ta điên rồi, không biết!
Nụ hôn đầu tê dại đến tâm can.
Ta nhìn theo hình bóng những năm tàn,
Tay sáng sốt vội ôm ghì xuân sắc.
Lời em nói, ta chưa hề nghi hoặc,
Tiếng em cười, ta vẫn khát khao nghe.
Ta van xin từng phút mộng vai kề,
Lòng tín ngưỡng cả mùi hương phản trắc.
Đời bỏ ta nằm trong tay Nữ Sắc,
Đêm hải hùng nghe vắng bước thời gian.
Bóng thê lương rờn rợn ghé bên màn,
Ta gục khóc, tưởng Tình Xưa ngồi cạnh.
Em đã đi như bao người gái lạnh,
Vẫn cùng ta gặp gỡ những đêm buồn.
Say vô cùng dư vị cặp môi son,
Thoảng xiêm áo, nhớ mùi hương da thịt.
Ta không biết, em ơi! Không dám biết,
Ai hững hờ, ai mộng với ai say?
Nhưng ai kẻ môi ân ái voi đây,
Nhưng ai nói, ai cười như hứa hẹn?
Quên Tình Ái, ta phá tan cung điện.
Đi ngoài sao thâm lặng khóc trời xanh.
Xa mắt em, xa ánh sáng kinh thành.
Mỗi bước chậm xót thương hồn đường phố.
Ôi gác ca lâu, rèm buông, lửa đỏ!
Ôi mộng xuân lá lướt những đêm tình!

Cốc rượu hồng, hy vọng sáng rung rinh,
Mùi son phấn khác gì hương trinh bạch?
Tình truy hoan, ta vẫn là sầu khách,
Mảnh hồn đau lạc lõng dưới trăng tà.

Kìa, xiêm đào thương nữ thoáng như hoa...

CHẾ LAN VIÊN (1920 - 1989)

Thời oanh liệt⁽¹⁾

Rồi cả một thời xưa tan tác đổ,
Dấu oai linh hùng vĩ thấy gì đâu?
Thời gian chảy, đá mòn, sông núi lở,
Lòng ta luôn còn mãi vết thương đau!

Về rục rở đã tàn bao năm trước,
Bao năm sau còn dội tiếng kêu thương.
Sâu hận cũ tìm ta ai biết được?
Người vui tươi ta mãi mãi cảm hờn.

Ta đã khóc. Ta vẫn còn phải khóc
Cả thời xưa cho đến cả thời nay.
Ngày phải tàn, ánh dương rồi phải tắt,
Vỡ tan đi, đến cả quả cầu đây.

Mà thân ta phải nào không tiêu diệt
Ở trần gian và ở trí muôn người?
Trong những lúc còn xa xôi cõi chết,
Cứ khóc đi những cảnh ở chân trời.

Lệ ta nay muôn năm sau còn an ủi
Linh hồn ta ở tận đáy mộ sâu.

(1) Bài này không biết đăng ở báo nào, chúng tôi chỉ chép theo trí nhớ, câu cuối quên mất. (Hoài Thanh - Hoài Chân).

Người thuở khác biết ai còn tưởng tới⁽¹⁾
Mà thâm gieo cho những đóa hoa sầu.

Ta

Sao ở đâu mọc lên trong đáy giếng
Lạnh như hồn u tối vạn yêu ma?
Hồn của ai trú ẩn ở đâu ta?
Ý của ai trào lên trong đáy óc,
Để bay đi theo tiếng cười, điệu khóc?
Biết làm sao giữ mãi được Ta đây?
Thịt cứ chiều theo thú dục chua cay!
Máu cứ chảy theo nhịp cuồn kẻ khác!
Mắt theo rồi tình hoa bao màu sắc!
Đau đớn thay cho đến cả linh hồn
Cứ bay tìm Chấn Nản với U Buồn
Để đỉnh sọ trơ vơ trần ý thịt!
Mà phải đâu đã đến ngày tiêu diệt!
Ai bảo giùm: Ta có có Ta không?

(Điều tàn)

Đêm tàn

Ta cùng Nàng nhìn nhau không tiếng nói,
Sợ lời than lay đổ cả đêm sâu,
Đôi hơi thở tìm nhau trong bóng tối.
Đôi linh hồn chìm đắm bể U Sầu.

(1) Theo bản *Thơ mới 1932 - 1945, tác giả và tác phẩm*, NXB Hội Nhà văn, 1999, trang 840 có thêm 2 câu cuối này. (Chú thích của Trung Tâm VHNNĐT).

- "Chiêm nương ơi, cười lên đi em hỡi!
Cho lòng anh quên một phút buồn lo!
Nhìn chi em chân trời xa vời vợi,
Nhớ chi em sâu hặn nước Chàm ta?

Này, em trông một vì sao đang rụng;
Hãy nghiêng mình mà tránh đi, nghe em!
Chắc có lẽ linh hồn ta lay động
Khi vội vàng trở lại nước non Chiêm".

Lời chưa dứt, bóng đêm đã vụt biến!
Tình chưa nồng, đã sắp phải phôi pha!
Trên trần gian vàng ô kia đã đến
Gỡ hồn nàng ra khỏi mảnh hồn ta.

(Điêu tàn)

Hồn trời

Cô em ơi! Đàng xa cây tỏa bóng,
Sao cô không ngồi đợi giấc mơ nồng?
Đến chi đây, cho thân cô rung động
Lớp hồn tôi êm rải khắp trời trong?

Dừng hát nữa! Tiếng cô trong trẻo quá
Khiến hồn tôi tê liệt khó bay cao.
Này, im đi, nhìn xem trong kẽ lá,
Một mặt trời giả dạng một vì sao.

Ngoài xa xa, không, ngoài xa xa nữa,
Thấy không cô, ánh nắng kéo hồn tôi?

Đến những chôn êm đêm như hơi thở,
Nồng tươi như suối máu lúc ban mai.

Cô bảo: Hồn có hay không trở lại
Một khi trôi vào giữa giấc mơ cuồng?
- Có, cô ơi, hồn tôi rồi trở lại
Với lòng điên, ý chết, với tình thương.

(Điều tàn)

Thu

Chao ôi! Thu đã tới rồi sao?
Thu trước vừa qua mới độ nào!
Mới độ nào đây, hoá rạn vỡ,
Nắng hồng choàng ấp dãy bàng cao.

Cũng mới độ nào trong gió lộng,
Nền lau bùng sáng núi lau xanh,
Bướm vàng nhẹ nhẹ bay ngang bóng
Những khóm tre cao rũ trước thành.

Thu đến đây! Chừ, mới nói rằng?
Chừ đây, buồn giận biết sao ngăn?
Tìm cho những cánh hoa đang rụng,
Tôi kiếm trong hoa chút sắc tàn!

Tìm cho những nét thơ xanh cũ
Trong những tờ thơ lá vò vàng!
Ai nữ tìm môi người quả phụ
Sắc màu hầu nhạt cả tình xuân?

Trời ơi! Chán Nản đương vây phủ
Ý tưởng hồn tôi giữa cõi Tang!

(Điêu tàn)

Xuân

Tôi có chờ đâu, có đợi đâu;
Dem chi xuân đến gọi thêm sầu?
- Với tôi tất cả như vô nghĩa,
Tất cả không ngoài nghĩa khổ đau!

Ai đâu trở lại mùa thu trước
Nhặt lấy cho tôi những lá vàng?
Với cửa hoa tươi, muôn cánh rã,
Về đây, đem chấn nẻo xuân sang!

Ai biết hồn tôi say mộng ảo
Ý thu góp lại cảnh tình xuân?
Có một người nghèo không biết Tết
Mang lì chiếc áo độ thu tàn!

Có đứa trẻ thơ không biết khóc
Vô tình bỗng nổi tiếng cười ran!
Chao ôi! Mong nhớ! Ôi mong nhớ
Một cánh chim thu lạc cuối ngàn.

(Điêu tàn)

Trưa đơn giản

Trưa quanh vườn. Và vông gió an lành
Ngang phòng trưa, ru hồn nhẹ cây xanh.
Trưa quanh gốc. Và mộng hiền của bóng
Bỗng run theo... lá run theo... nhịp vông.
Trưa lên trời. Và xanh thẳm, bầu trời,
Bỗng mê ly, nằm thấy, trắng, mây trôi...
Trưa! Một ít trưa lạc vào lãng tằm
Nhập làm hồn những tượng xưa u thẳm.
Trưa, theo tàu, bước xuống những sân ga
Dừng buồn lên xa gửi đến Muôn Xa.
Đây trưa hiện hình trong căn tường nhỏ
Đưa tay lên thoa những hàng kính vỡ.
Trưa gọi kêu, nâng ngực gió lên trời:
Bên vú trái tròn, lá bỗng run môi.

*

Tiếng ai ca buồn theo song cửa sổ
- Nâng không gian trưa đặt giữa lòng người?

(Người mới)

Mơ trắng

Mây chấp lưa dài vây núi biếc
Sương xây mô bạc giấu trăng vàng
Thuyền ai giỡn nước sông Ngân ấy
Mà để sao sa xuống cỏi trần?

Ai đổi đầu lâu trong nắm mộ
Tiếng khua vang rạn khắp đầu ta?
Có ai rên rỉ ngoài thôn lạnh
Như tiếng xương người rên rỉ khô.

Mơ rồi! Mơ rồi! Ta mơ rồi!
Xạc xào chỉ có lá vàng rơi,
Quanh mình bóng tối mênh mang cả,
Thấp thoáng đôi hồi lửa đóm soi.

Những sợi tơ lòng

Tôi không muốn đất trời xoay chuyển nữa
Với tháng ngày bien biệt đuổi nhau trôi
Xuân đừng về! Hè đừng gieo ánh lửa!
Thu thôi sang! Đông thôi lại náo lòng tôi!

Quả đất chuyển đây lòng tôi rung động
Nỗi sầu tư nhuần thấm cõi hư vô!
Tháng ngày qua, gạch Chàm đua nhau rụng
Tháp Chàm đua nhau đổ dưới trăng mờ!

Lửa hè đến! Nỗi căm hờn vang dậy!
Gió thu sang thấu lạnh cả hồn thơ!
Chiều đông tàn, như mai xuân lộng lẫy
Chỉ nỗi thêm sầu khổ với ưu tư!

Tạo hóa hỡi! Hãy trả tôi về Chiêm quốc!
Hãy đem tôi xa lánh cõi trần gian!
Muôn cảnh đời chỉ làm tôi chướng mắt!
Muôn vui tươi nhắc mãi về điêu tàn!

Hãy cho tôi một tỉnh cầu giá lạnh,
Một vì sao trơ trọi cuối trời xa!
Để nơi ấy tháng ngày tôi lẩn tránh
Những ưu phiền, đau khổ với buồn lo!

Chiều xuân

Mưa đổ bụi êm êm trên bến vắng,
Đò biếng lười nằm mặc nước sông trôi;
Quán tranh đứng im lìm trong vắng lặng,
Bên chòm xoan hoa tím rụng tơi bời.

Ngoài đường dê cỏ non tràn biếc cỏ,
Đàn sáo đen xà xuống mổ vu vơ;
Mấy cánh bướm rập rờn trôi trước gió,
Những trâu bò thông thả cúi ăn mưa.

Trong đồng lúa xanh rờn và ướt lặng,
Lũ cò con chốc chốc vụt bay ra,
Làm giật mình một cô nàng yếm thắm
Cúi cổ cào cỏ ruộng sắp ra hoa.

(Bức tranh quê)

Trưa hè

Trời trong biếc không gian mây gợn trắng,
Gió nồm nam lộng thổi cánh diều xa.
Hoa lựu nở đầy một vườn đỏ nắng,
Lũ bướm vàng lơ đãng lướt bay qua.

Trong thôn vắng, tiếng gà xao xác gáy,
Các bà già đưa võng hát, thiu thiu...

Những dĩ con ngồi buồn lê bắt chấy
Bên đàn ruồi rạc nắng hết hơi kêu.

Ngoài đê thăm, không người đi vắng vẻ,
Lũ chuồn chuồn giỡn nắng đuổi nhau bay.
Nhưng thỉnh thoảng tiếng nhạc đồng buồn tẻ
Của vài người cười ngựa đến xưa ngay.

(Bức tranh quê)

Bến đò ngày mưa

Tre rũ rượi ven bờ chen ướt át,
Chuối bơ phờ đầu bến đứng dầm mưa.
Và dầm mưa dòng sông trôi rào rạt
Mặc con thuyền cấm lại đậu trơ vơ.

Trên bến vắng, đắm mình trong lạnh lẽo,
Vài quán hàng không khách đứng xò ro,
Một bác lái ghé buồm vào hút điếu
Mặc bà hàng sù sụ sắc hơi, ho.

Ngoài đường lội họa hoàn người đến chợ
Thúng đội đầu như đội cả trời mưa.
Và họa hoàn một con thuyền ghé chở
Rồi âm thầm bến lại lặng trong mưa.

(Bức tranh quê)

Chợ mùa hè

Trời lóa nắng, chợ vào đầy những nắng
Đầy những người chen chúc họp... mồ hôi.
Các mẹt bún bày ruồi không hở trắng.
Các sàng dừa băm nặng kín xanh tươi.

Đây, góc quán bà già ngồi rũ nóng.
Kia, cửa lều ông lão quạt khăn tay.
Chó le lưỡi ngồi thừ nhìn cũi đóng,
Lợn trối nằm hồng hộc thở căng dây.

Trong khi ấy, tiếng rao mời nhón nhác,
Những hàng chè, hàng nước chạy va nhau.
Nhưng đất, nhất có chị hàng bán quạt
Ngồi trước đình không kịp đếm tiền râu.

Đàn bầu

Hơi gió thoảng tơ đồng bay thoảng gió
Bên đầm sen nước loãng lọc trắng hè.
Buồn xa vắng một nỗi buồn như nhớ
Mây tần ngần ngừng lại sau bờ tre...

Trời dịu lặng, cỏ cây cùng đứng lặng,
Tiếng đàn lên mỗi lúc một nâng sầu.
Trên khoảng biếc mắt sao nhìn thăm thẳm
Đây tiếng lòng? Hay đây tiếng đêm sâu?

Xôn xao quá! Trong tư đồng yên quá!
Buồn xôn xao thức tỉnh những tâm hồn.
Đã chợt mộng trong lòng đêm êm ả;
Bật thở dài lành lạnh ý cô đơn.

Mưa

Tre lả lướt nghiêng đầu cho nước gội
Cau thẳng mình dang lá đón mưa rơi,
Đồng chìm xuống bông lúa vàng rũ rội,
Ao rên lên bè rau muống xanh tươi.

Trên nhà vắng gió lùa hơi ướt át,
Cu bé ngồi nhào đất nặn tò te.
Dưới bếp lạnh, lũ gà vào bới rác
Mặc đàn ruồi, đàn nhặng lượn vo ve.

Ngoài đường lội một vài người về chợ
Triều gánh hàng như triều quang mưa.
Yên ổn nhất trong gian chuồng êm cỏ
Lũ lợn nằm mát mẻ ngủ quên trưa.

Bến đò trưa hè

Mây đi vắng, trời xanh buồn rộng rãi...
Sông im giòng đọng nắng đứng không trôi.
Đa buông rẽ ngâm mình chờ uể oải
Ngọn gió về không một chút tăm hơi.

Trong quán nước ẩn hàng bên rặng duối
Dăm ba người về chợ ghé vào qua.
Buồn vắng lặng, họ ngồi nghe vội vọi
Mấy tiếng gà trưa gáy xóm xa xa.

Ngoài đê nắng một ông già xuống huyện
Dắt ngựa chờ rong tiếng nhạc đồng, mong.
Nhưng trưa vắng không một thuyền ghé bến
Không một chèo khua nắng động trên sông.

Chợ chiều

Mặt trời lặn bên đình chiều lặng lẽ,
Dãy lều không gió lạnh họp nhau vào.
Vài bóng tối vụt về trong cánh sẻ,
Trong chòm si buông rể đứng lao đao,

Im lặng quá! Trên đường quanh các quán
Lũ mục đồng lưng thũng cười trâu qua.
Con chó lạc âm thầm đưa bước nản
Mặc gió chiều quét lá dưới cây đa.

Bên ao vắng nước bèo dênh ngập tới
Chòm tre xanh yên lặng đứng ôm bờ.
Một ông lão ăn mày dò dẫm lối
Bước gậy lần thăm quán ngủ bơ vơ.

Sang thu

Gió may nổi bờ tre buồn xáo xác!
Trên ao bèo tàn lụi nước trong mây;
Hoa mướp rụng từng đóa vàng rải rác
Lũ chuồn chuồn nhớ nắng ngần ngơ bay.

Trên đê cỏ dẹt điều sa đứt sợi,
Gã mục đồng chán nản lắng tai nghe .
Trong thôn xóm hóa vàng nghi ngút khói
Gió vang âm tiếng trống cúng ra hè.

Bên bên nước dò ngang chưa ghé tới,
Khói lam chiều đã thoáng tiếng chuông vương.
Bọn chèo thuyền nhìn nhau đang sợ tối
Bỗng rùng mình như cảm thấy hơi sương.

Đêm trăng mờ

Sương man mác buông lơ trong lặng lẽ
Mây mờ mờ trôi đến giữa trời sao.
Gió nhẹ thổi từng hơi dài rất nhẹ
Vì trăng buồn không biết nấu nơi nao.

Trong làng xóm âm thầm chen mái ngủ
Mấy chòm tre xòa tóc đứng la đà.
Vài tiếng chó mơ hồ thừa thốt sủa
Tận cuối làng như tận bãi tha ma.

Ngoài đồng vắng, lúa vàng xao xuyến gió
Lửa ma thiêu thấp thoáng rọi bên trời
Tùng bóng trắng đi êm như hơi thở
Trong trăng mờ lữ lượt dặt nhau chơi.

Bến đò đêm trăng

Mây tản mát ven trời trôi đón gió
Sao mờ hồ thừa bóng lẫn trong sương.
Sông lặng chảy một nguồn trăng sáng tỏ.
Bóng cô Hằng lơ lửng đứng soi gương.

Trên bến vắng chòm si ôm bọc đá,
Bờ đê cao không một bóng in người,
Gió se sẽ bước vào thăm khóm lá
Trước quán hàng vắng lặng bóng trăng soi.

Ngoài sông nước đỏ đây về chỗ gió
Thuyền lênh đênh trong lớp khói sương mù
Ngồi mơ mộng đầu thuyền cô lái nhỏ
Khua trăng vàng trong nhịp hát đò đưa.

Ao ước

Anh là kẻ say mê nhưng nhút nhát,
Không hiểu gì em, em lại nỡ cho anh
Là không yêu, là một kẻ vô tình
Anh tức quá đem lòng ao ước tệ:

Nếu em chết chắc là anh có thể
Tổ mối tình lặng lẽ quá sâu thâm
Anh đến nơi em nghỉ giấc ngàn năm
Ngồi điên dại sầu như cây liễu rủ.

Anh không uống, anh không ăn, không ngủ,
Anh khóc than, than khóc đến bao giờ
Nước mắt anh lây lội cả nắm mồ
Nhỏ từng giọt xuống thân em lạnh lẽo.

Rồi anh chết, anh chết sâu, chết héo;
Linh hồn anh thất thiếu đôi hồn em.
Và ở đâu kia, ở cõi đời đêm
Chắc em chẳng nghĩ ngờ tình anh nữa...

Quê hương

Chim bay dọc biển đem tin cá⁽¹⁾

Làng tôi ở vốn làm nghề chài lưới:
Nước bao vây cách biển nửa ngày sông

(1) Câu thơ của phụ thân tôi (TG).

Khi trời trong, gió nhẹ, sớm mai hồng,
Dân trai tráng bơi thuyền đi đánh cá:
Chiếc thuyền nhẹ băng như con tuấn mã
Phăng mái chèo vội vã vượt trường giang.
Cánh buồm giương, to như mảnh hồn làng
Rướn thân trắng bao la thâu góp gió...

Ngày hôm sau, ồn ào trên bến đỗ
Khắp dân làng tấp nập đón ghe về.
Nhờ ơn trời, biển lặng cá đầy ghe.
Những con cá tươi ngon thân bạc trắng.
Dân chài lưới làn da ngăm rám nắng,
Cả thân hình nồng thở vị xa xăm!
Chiếc thuyền im, bến mỏi trở về nằm
Nghe chát muối thấm dần trong thớ vỏ.

Nay xa cách lòng tôi luôn tưởng nhớ
Màu nước xanh, cá bạc, chiếc buồm vôi,
Thoáng con thuyền rẽ sóng chạy ra khơi
Tôi thấy nhớ cái mùi nồng mặn quá.

(Ngẹn ngào)

Lời con đường quê

Tôi, con đường nhỏ chạy lang thang
Kéo nỗi buồn không dạo khắp làng,
Đến cuối thôn kia hơi cỏ vương,
Hương đồng quỳn rũ hát lên vang.

Từ đây mình tôi cỏ mọc đây,
Dọc lòng hoa dại ngát hương lây.
Tôi ôm đám lúa, quanh nương sắn,
Bao cái ao rêu những đục lầy...

Những buổi mai tươi nắng chói xa,
Hồn tôi lóng lánh ánh dương sa;
Những chiều êm ả tôi thư thái
Như kẻ nông dân trở lại nhà.

Tôi đã từng đau với nắng hè:
Thịt da rạn nứt bởi khô se;
Đã từng điêu đứng khi mưa lụt:
Tôi lở, thân tan rã bốn bề.

Tôi sống mê man tránh tẻ buồn.
Miệt mài, hể hả, đắm say luôn
Tôi thâu tê tái trong da thịt
Hương đất, hương đồng chẳng ngớt tuôn...

(Nghện ngào)

Những ngày nghỉ học

Tặng Nguyễn Văn Bổng

Những ngày nghỉ học tôi hay tới
Đón chuyến tàu đi đến những ga.
Tôi đứng bơ vơ xem tiễn biệt,
Lòng buồn đau xót nỗi chia xa.

Tôi thấy lòng thương những chiếc tàu
Ngàn đời không đủ sức đi mau
Có chi vương víu trong hơi máy,
Mấy chiếc toa đầy nặng khổ đau.

Bánh nghiền lăn lăn quá nặng nề!
Khói phì như ghen nổi đau tê;
Lâu lâu còi rúc nghe rền rĩ;
Lòng của người đi réo kẻ về.

Kẻ về không nói bước vương vương...
Thương nhớ lan xa mấy dặm trường.
Lẻo đẻo tôi về theo bước họ,
Tâm hồn ngơ ngẩn nhớ muôn phương.

(Ngọn ngà)

Cảm thông

Nằm trong cỏ một chiều man mác
Nghe gió xuân thổi quạt hồn cây
Thái bình xanh ngắt từng mây
Lá phơ sắc biếc, đời gây mộng đào
Chiều trầm mặc, dáng chiều lặng lẽ
Dây đàn cao đượm vẻ đoan trang
Thân nghiêm đứng thẳng làm tàn
Hồn vui ngự giữa nhịp nhàn bao la
Này khăng khít da ta, da đất
Mạch cảm thông ngậy ngát tâm can
Giác quan mở rộng dặm ngàn
Nghe như cỏ mọc bằng hoàng khắp thân

Giọng suối ngân trong tay sôi nổi
Trong chân mê bồi rồi dậm đường.
Ngạt ngào đôi mắt đưa hương
Bông hoa đất nở giữa vườn lòng tươi
Giờ thanh thoát. Đất ơi! Có biết?
Ta không buồn tử biệt, sinh ly
Tao phùng ấy buổi ra đi
Đến khi ta chết là khi trở về.

Hà Nội - Huế 43

(Đăng *Thanh niên* số Tết 1944, ở Sài Gòn)

Hoàng hôn

Trái tim hấp hối của ngày tàn
Ưa lệ chan hòa ám thế gian
Ấy lúc trời cao buồn góa bụa
Cúi ôm trái đất đỡ băng hàn

Có phải vì tôi kiêu cách đâu!
Khách quan, ngoại cảnh gọi khêu sầu
Hư vô, ý chết luôn trong gió,
Hồn đứng bơ phờ trước vực sâu

Lẻ loi cho đến cả bên chân
Cái bóng trung trinh cũng chẳng quanh
Tay trái thờ ơ, tay phải lạnh
Hững hờ buông thõng hết tương thân.

Một con gà nhỏ lạc trong thôn
Mất mẹ bị thương gọi đứt hồn

Có phải lòng tôi đau quanh quẽ
Kêu tìm lòng bạn giữa hoàng hôn?

Không đề

(NHỮNG ĐOẠN THƠ VỀ TÌNH YÊU)

Em là cơn gió mát lưng
Thổi rung tất cả lá rừng đời anh
Em là dòng nước long lanh
Soi trong tất cả đồng anh đợi chờ
Đêm dày anh bước bơ vơ
Em đem nắng đợi tan bờ sương che
Thế tình anh sống si mê
Em đem mắt đẹp gọi về với thơ

*

Yêu em, trao cả tâm hồn,
Lòng thu ngày vắng, tình dồn dậm xa
Ngàn năm sau, chỗ đôi ta
Yêu nhau có lẽ lá hoa mọc đầy

*

Cành cây trụi lá hôm qua
Hôm nay nhựa chuyển lá ra mịn màng
Con chim hôm trước lạc đàn
Hôm nay nô nức khúc đàn xuân vui

Thiên nhiên mãi mãi yêu đời
Héo hon như để đến thời tươi thêm

Tấm lòng trần thế sao em
Kiêu căng chỉ để đời thêm bẽ bàng!

*

Bạn đừng tìm ở ái tình
Căn nguyên hạnh phúc, ảnh hình khổ đau
Lần yêu là một lần giàu
Thêm hương vĩnh viễn với màu vô biên
Hồn ta là một con thuyền
Bâng khuâng dọn sóng trước miền biển khơi
Lòng ta lạc giữa lòng đời
Như con chim nhỏ giữa trời mênh mông

*

Hỡi người tác giả vô danh
Câu thơ cùng với trời xanh mãi còn
Nỗi niềm thúc đẩy tâm hồn
Cơn đau sáng tạo mỗi mồn tâm tư

*

Ta yêu dãy núi chân trời
Xa trông đôi nét, tới nơi vạn cảnh
Tâm hồn mai đỏ, chiều xanh
Đổi thay như những tâm tình nhân gian

Ta yêu biển rộng muôn vàn
Long lanh đáy ngọc, chói vàng dòng sao
Đêm đêm sóng vỗ dạt dào
Hồn ta như biển khát khao lạ thường.

Làng

Làng tôi: mười chục nóc nhà tranh
Một ngọn chùa cao, một nóc đình
Một rặng tre già vươn chót vót
Một dòng sông trắng chảy vòng quanh.

Thôn tôi: cạnh một chiếc cầu tre,
Chiếc miếu con con quạt gió hè
Những buổi trưa nào cao tiếng sáo,
Trâu bò nằm nghỉ lắng tai nghe.

Vào đạo đầu xuân lá dật cành,
Quanh làng lúa biếc phủ mông mênh,
Dừng chân người khách đường xa ngõ,
Hòn đảo con nào giữa biển xanh.

Trăng chìm. Tiếng trống đánh vang ngân.
Trời đỏ như son đã hiện dần.
Tiếng chó sủa luôn qua giậu trúc,
Tiếng gà báo sáng gáy trong sân.

Cổng xóm sau đêm mở gió đông,
Tiếng xa chim gáy vắng bên sông,
Người làng nhộn nhịp ra đồng sớm,
Tiếng nói cười trong ánh nắng hồng.

Những tối trăng vàng đỏ ngọn tre,
Đèn thôn xa ngọn ánh xanh lè,
Tiếng gàu tát nước bên đường cái.
Lần tiếng ai cười nhí nhảnh đi,

Đêm hè già gạo tiếng chày chân,
Trời biếc trắng sao gọi xuống trần,
Đường ngô ra vào chen những bóng,
Chiếc diều lơ lửng dưới sông Ngân.

Ngày mùa kéo lúa dưới trăng khuya,
Công việc vừa yên ngủ bốn bề,
Sao Nhắc⁽¹⁾ lên đầu soi lấp lánh,
Tiếng gà thức giấc gáy te te.

Đông về xếp ải chạy mưa rơi,
Người chúi vào nhau nắc nẻ cười.
Trẻ nghịch bên chùa vơ lá úa,
Vun vào thành đồng đốt, reo chơi.

Tết: bánh chưng xanh xếp chặt nồi,
Con Vàng sợ pháo chạy cong đuôi.
Cô nào đi lễ khăn vuông mới,
Chiếc yếm đào trông đến đẹp tươi,

Ngày hội đầu xuân, một ít bà
Bu gà, quả gạo trẩy chùa xa.

(1) Sao Mai (tiếng địa phương).

Đường về xe sắt⁽¹⁾ nghiêng đôi bánh,
Người chắt lên nhau ngủ gật gà.

Cứ thế làng tôi thảng lại năm
Sống bên ruộng lúa, cạnh ao đầm,
Đời như mặt nước ao tù lắng.
Gió lạ không hề thổi gợn tằm.

194

Tết quê bà

Bà tôi ở một túp nhà tre.
Có một hàng cau chạy trước hè,
Một mảnh vườn bên rào giậu nửa.
Xuân về hoa cải nở vàng hoe.

Gạo nếp ngày xuân gói bánh chưng,
Cá đem cuối chạp nướng thanh hồng.
Quần đào, áo đỏ, tranh gà lợn,
Cơm tám, dưa hành, thịt mỡ đông.

194

Chơi xuân

Ngày xuân trẻ bức tranh gà,
Cụ già quần nhiều đồ lòang nhau.
Đàn ông khăn nhiều đội đầu,
Đôi giày da láng, khăn trầu đỏ loe.

(1) Xe người kéo, bánh gỗ lồng vành sắt.

Đàn bà yếm đậu vàng hoe,
Hàm răng đen nhúc, váy lê then thùng.
Đám “quay đất”⁽¹⁾ họp đang đông,
Tiếng cười nắc nẻ vang trong góc lều
Hiu hiu trời tắt nắng chiều,
Chỗ xôi trong bếp phì phèo lên hơi.
Bàn thờ hương cháy tỏa mùi,
Tùng tràng pháo chuột nổ dài trong khuya.

1941

Chợ làng vào xuân

Đầu năm chợ họp giữa đồng khoai,
Nô nức về chơi đủ hạng người.
Trai tinh ô đen, quần lụa đũi,
Gái quê khuyên bạc, váy tơ sồi,
Bên hàng tranh, pháo người chen chúc,
Cạnh chiếu “cò, cua...”⁽²⁾ khách đứng ngồi.
Chợ vẫn đường về cô yếm đỏ,
Tay bông quả bưởi chín vàng tươi.

1943

Chợ tết

Dải mây trắng đỏ dần trên đỉnh núi,
Sương hồng lam ôm ấp nóc nhà tranh,

(1) Trò chơi dùng ngón tay búng cho đồng tiền quay tít trên mặt đất, rồi lấy bát úp kín lại, người chơi nói đúng đồng tiền sấp hoặc ngửa khi mở bát là thắng cuộc.

(2) Trò chơi nhận diện các cây bài có in hình “tôm, cua, cò, cá...”.

Trên con đường viền trắng mép đồi xanh,
Người các ấp tung bùng ra chợ tết.
Họ vui vẻ kéo hàng trên cỏ biếc;
Những thằng cu áo đỏ chạy lon xon,
Vải cụ già chống gậy bước lom khom,
Cô yếm thắm che môi cười lạng lẽ.
Thằng em bé nép đầu bên yếm mẹ,
Hai người thôn gánh lợn chạy đi đầu,
Con bò vàng ngộ nghĩnh đuổi theo sau.
Sương trắng rõ đầu cành như giọt sữa,
Tia nắng tía nháy hoài trong ruộng lúa,
Núi uốn mình trong chiếc áo the xanh,
Đồi thoa son nằm dưới ánh bình minh.

Người mua bán ra vào đầy cổng chợ.
Con trâu đứng vờ dim hai mắt ngủ,
Để lắng nghe người khách nói bô bô.
Anh hàng tranh kiu kịt quấy đôi bò,
Tìm đến chỗ đông người ngồi giờ bán.
Một thầy khóa gò lưng trên cánh phản,
Tay mài nghiên hí hoáy viết thơ xuân.
Cụ đồ nho dừng lại vuốt râu cằm,
Miệng nhắm đọc vài hàng câu đối đỏ.
Bà cụ lão bán hàng bên miếu cổ,
Nước thời gian gội tóc trắng phau phau.
Chú hoa man đầu chít chiếc khăn nâu,
Ngồi xếp lại đồng vàng trên mặt chiếu.
Áo cụ lý bị người chen sấn kéo,
Khăn trên đầu đang chít cũng tung ra.
Lũ trẻ con mãi ngắm bức tranh gà,

Quên cả chị bên đường đang đứng gọi.
Mấy cô gái ôm nhau cười rũ rượi,
Cạnh anh chàng bán pháo dưới cây đa.
Những mẹt cam đỏ chót tựa son pha.
Thúng gạo nếp đông đầy như núi tuyết,
Con gà trống mào thâm như cục tiết,
Một người mua cầm căng dốc lên xem.

Chợ từng bừng như thế tới gần đêm,
Khi chuông tối bên chùa vắng vắng đánh,
Trên con đường đi các làng hẻo lánh,
Nhưng người quê lũ lượt trở ra về.
Ánh dương vàng trên cỏ kéo lê thê,
Lá đa rụng rơi bời quanh quán chợ.

1939

Đám cưới mùa xuân

Ngày ửng hồng sau màn sương gấm mỏng,
Nắng dát vàng trên bãi cỏ non xanh.
Nhịp cầu xa lồng bóng nước long lanh,
Đàn cò trắng dăng hàng bay phấp phới.
Trên cành cây bỗng một con chim gọi
Lũ người đi lí nhí một hàng đen
Trên con đường cát trắng cỏ lam viên.
Họ thông thả tiến theo chiều gió thổi,
Dưới bầu trời trong veo không mấy bụi,
Giữa cánh đồng phơn phớt tựa màu nhung.
Một cụ già râu tóc trắng như bông
Mặc áo đỏ cầm hương đi trước đám,

Dầm sáu cụ áo mền bông đỏ sẫm
Quần nâu hồng, chống gậy bước theo nhau.
Hàng ô đen thông thả tiến lên sau
Kế những chiếc mâm đồng che lưa đỏ.
Bọn trai tơ mặt mày coi hớn hở,
Quần lụa chùng, nón dứa, áo sa huê.
Một vài bà thanh lịch kiêu nhà quê
Đầu nón nghệ, tay cầm khăn mặt đỏ.
Bà cụ lão lom khom bên cháu nhỏ
Túi đựng trầu chăm chăm giữ trong tay.
Thằng bé em mẹ ẵm, má hây hây,
Đầu cạo nhẵn, áo vàng quần nâu sẫm.
Cô bé để “cút chề”⁽¹⁾ người xăm nẫm
Đi theo bà váy lĩnh dép quai cong.
Một chị sen đầu đội chiếc chăn hồng
Đặt trên chiếc hòm da đen bóng lộn.
Người cô dâu hôm nay coi choáng lộn
Vành khuyên vàng, áo mớ, nón quai thao.
Các bạn cô bằng tuổi cũng xinh sao,
Hai má thắm ngây thơ nhìn trời biếc.
Dầm bảy cô phủ mình trong những chiếc
Áo đồng lam, yếm đỏ, thắt lưng xanh.
Một lúc sau đi tới chỗ vòng quanh
Nếp chùa trắng in hình trên trời thắm
Thì cả bọn dần dần cùng khuất lẩn
Sau trái đồi lấp lánh ánh sương ngân,
Chỉ còn nghe văng vẳng tiếng chim xuân
Ca ánh ỏi trên cành xanh tẩm nắng

1940

(1) Mớ tóc rủ trước trán như hình đuôi chim cút chề.

TÚ MỠ (1900 - 1976)

Tự thuật

(THẤT NGÔN THẬP BÁT CÚ)

Ở sở Phi-năng có một thầy
Người cao dong dỏng lại gầy gầy
Mặc thường xoàng xĩnh, ưa lành sạch,
Ăn chỉ thêu thảo, thích tịnh chay.
Tom chất quanh năm vài bốn bận,
Say sưa mỗi tháng một đôi ngày.
Tính vui trò truyện cười như phá
Lòng thẳng, cảm hờn nói toạc ngay.
Xiên xỏ vào tay hơi khá khá,
Ở ăn thì nét cũng hay hay!
Yêu người chân thật người hào hiệp
Ghét kẻ chui luồn kẻ quắt quay
Vỗ vè hay làm văn quốc ngữ,
Xì xỏ ít nói tiếng Âu tây
Bạn mà bàn đến thi cùng cử,
Thời vội van luôn: Tớ lạy mày!...
Bởi tính ngang phè như chanh bứa
Già đời chẳng được cái mê đay.

Dòng nước ngược,

Nxb Đời Nay, Hà Nội, 1934.

Gây quan

Mỗi năm nhà nước mở khoa thi
Để kén trong Trung Bắc lưỡng kỳ
Lấy mặt sỏi sành ra giúp việc
Bổ làm tập sự ngạch quan tri

Mỗi năm các cậu lớp tân khoa
Sung sướng bằng xưa đồ thám hoa
Tuy chẳng vinh quy, cờ vông lọng
Cũng là lừng lẫy khắp gần xa.

Quảng cáo công không, các nhật trình
Đăng tên, đăng tuổi, lại đăng hình,
Làm như các cậu "quan non" ấy
Là những kỳ đồng mới tái sinh

Trong làng trưởng giả những cô nào
Sẵn mỏ nhưng chưa có kẻ đào
Mấp máy hồng lên bà lớn tất
Mơ màng của dẫn lại tay trao.

Cụ thượng Quỳnh ta cũng sướng ran
Xoa tay hỉ hả cái gan vàng,
Mừng cho nước Việt còn cơ khá
Vì chẳng bao giờ tiết giống quan.

Dòng nước ngược

Nxb Đời Nay, Hà Nội 193

Cái chuông ông trùm

Bắc kỳ có cái chuông rất quý,
Để ở trong Khai trí bảo tàng.
Chẳng là chuông bạc chuông vàng
Chẳng là chuông cổ của ngàn muôn thu.
Cũng chẳng phải là đồ vưu vật,
Hoặc công trình mỹ thuật tinh vi. .
Kiểu không lạ, dáng không kỳ,
Cái chuông ấy chẳng có chi khác thường,
Nó cũng kiểu như chuông xe rác,
Cũng như chuông của các hàng rong.
Thế mà nó quý lạ lùng,
Bởi là chuông hiệu của ông nghị trùm.
Trong những cuộc om xòm cãi vã,
Hội đồng như canh chợ ngày phiên.
Ông trùm mà lắc chuông lên,
Mồm loa mép giải cũng im tức thì.
Tiếng chuông ấy uy nghi là thế,
Người lắc chuông quan nể dân vì.
Ai mà lấu cá thạo nghề,
Lắc chuông đúng nhịp kiếm nê ra tiền.
Mỗi năm kể tiền nghìn bạc mớ,
Sống một đời phồn phở đế vương.
Ngồi khểnh mát ăn bát vàng
Bên danh bên lợi hai đàng vẹn hai.
Nên mỗi khóa các ngài dân biểu
Trở hết tài trăm khéo nghìn khôn

Thường thì tốn đến bạc muôn
Để tranh nhau giật cái chuông ông trùm.

Dòng nước ngược,
Nxb Đời Nay, Hà Nội 1934

Ông Hàn

(Hát xẩm)

Ông thì Hàn... Ông thì Hàn...
Kém ai ai, anh cũng tiếng ông thì Hàn.
Tuy rằng anh không chức trọng
quan sang trên đời
Nói phăng ngay, anh cóc sợ ai cười,
Anh chỉ hàn mâm hàn chảo hàn nồi hàn sanh...
Đi khắp thôn quê lẫn chốn thị thành,
Vai đeo tay nải một mình lang thang,
Anh chẳng phải khao trong họ ngoài làng,
Mà ai ai cũng gọi ông Hàn, nào có kém chi...!
Anh thấy dân gian ta thán rầm rì
Rằng sanh không lỗ thì cá đi đặng nào?
Anh mới dừng chân lên tiếng thanh cao,
Nghe danh thiên hạ đón chào mừng vui.
Chốn cửa cao chễm chệ anh ngồi
Người ta rộn rịp soạn nồi dọn sanh,
Kê ít người nhiều anh thâu chút vi thành
Rồi ai muốn tốt, muốn lành, anh cũng hàn cho
Mở túi càn khôn anh lấy cái hồng lô
Ra tay hàn gắn khắp cho mọi người.
Anh thỏa cái lương tâm giúp ích cho đời,

Được niêu cơm dẻo được nồi canh ngon.
Anh nghĩ cái hàn anh mới thực đáng tôn,
Bởi chưng nó là hàn thực chính môn gia truyền.
Còn hơn ai hàn hảo hàn huyền,
Ra luôn vào cúi mất tiền công danh.
Anh chẳng có thể ngà chẳng có lọng xanh,
Nhưng nghề anh tinh xảo cũng đủ vinh một đời
Oi chị em ơi, chớ coi rẻ ông Hàn... nôi.

Dòng nước ngược,
Nxb Đời Nay, Hà Nội 1934

Hội bảo trợ súc vật

Lạ lùng! Ở nước Nam ta,
Lòng nhân đạo cũng đổi ra trái mùa!
Mấy ngài cất ấm lòng no,
Nhàn công rồi việc không lo lắng gì.
Bỗng dưng giờ dạ từ bi,
Mùi lòng thương giống vô tri trên đời,
Sinh linh của đức Chúa Trời,
Bị loài thượng đẳng giống người dã man.
Bắt làm tôi tớ vô ơn,
Lại còn hành hạ cho tàn cho đau.
Thương bò thương ngựa thương trâu,
Thiết tha với chó và âu yếm mèo.
Các ngài lập hội cao siêu
Để bênh súc vật ấy điều đáng khen.
Chỉ hiềm nỗi các ngài quên
Trước khi thương vật hãy nên thương người.

Kìa bao nhiêu kẻ trên đời,
Sống vui sống đập như loài ngựa trâu.
Tự do bác ái nào đâu?
Nhục hình ngõ bỏ từ lâu vẫn còn.
Còn môn khảo tấn kinh hồn,
Còn kìm còn kẹp còn đòn “săng tan”⁽¹⁾
Còn chưa hết thói dã man,
Người còn là giống sài lang với người,
Lo bệnh súc vật nực cười,
Thật là câu chuyện mớ đời mĩa mai...!

Dòng nước ngược,
Nxb Đời Nay, Hà Nội 1934.

(1) Đòn của các Sở cảnh sát liên phóng tra tấn người bị cáo.

Tiếng đêm

Vườn trăng tha thướt cảnh in bóng,
Từng giọt tau tiêu điểm tiếng sương,
Cỏ nép chân cây, cảnh rữ lá
Vài tia gió nhẹ rờn hoa tường.

Song thưa từng mảnh sáng trăng qua,
Thức giấc tôi thăm lên bước ra,
Rón rén lướt đi như gió thoảng
Sợ làm kinh động giấc mơ hoa.

Bên gốc tôi nghe có nhưng lời.
Rủ rì trong đám lá khô rơi,
Tưởng hồn thu thảo trong khuya vắng
Rủ rì cùng hoa nói chuyện đời

Lại thoảng tình hương ở các bông
Bay ra lan đượm khắp không trung;
Trong cơn ngáy ngất say sưa ấy
Chợt động cành cây tiếng lá rung.

Tiếng gió lùa qua thức mộng chim
Phá tan hương khói giấc êm đêm
Lại thêm tiếng khánh chùa xa thẳm
Quen đến buồng tôi lúc nửa đêm.

(Theo Hoài Thanh và Hoài Chân:
Thi nhân Việt Nam 1932 - 1941; Huế, 1942)

Ngẫu đề

Chín kiếp trầm luân lụy tự xưa
Nhân gian đầy đọa thỏa trời chưa?
Ai cười thế sự, đời mưa gió
Ai khóc nhân tình, buổi gió mưa.
Non nước khôn đo lòng bốn bể
Sắc tài thêm tủi hận ngàn xưa
Lau nhau một lũ trò con tạo
Cười gượng bao phen lại khóc hờ

(*Tri tân*, 1944, s. 135; 23. 3 - 1944)

Cảm hai giọt lệ

Thu năm nọ bên Tương sùi sụt,
Xuân hôm nào lệ lụt hồ Đông,
Bắc Nam tủi nước sâu sông
Vì ai để một tấm lòng xót thương.

“Giọt lệ thu” vẫn vương nỗi bạn!
“Linh phượng” về thêm cảm sâu ai!
Trăm năm giấc mộng lẻ loi
Hồn si đem gửi ra ngoài nước mây.

Tình tư kỷ cảm ngày mưa gió,
Một tấm lòng lệ rõ, máu sa!
Bắc Nam tưới đẫm sơn hà,
Lệ tương tư ấy bao giờ ráo khô.

Xót lệ nọ lòng chưa nguôi được,
Cảm lệ kia như chuốc mối sầu!
Xuân về hoa lạnh hồn đau?
Thu sang trăng giữ riêng màu kém tươi.

Giọt lệ thấm cứ rơi thánh thót,
Khiến lòng ai chua xót vì ai...
Ngùi trông châu lệ tuôn rơi,
Cảm "hai giọt lệ" bao nguôi tắc lòng!⁽¹⁾

Lên đường

Khoác áo lên đường lại bữa nay,
Phong trần chưa chán mặt nhau đây,
Rừng xanh đất đỏ mưa chồn gót,
Quán lạ sông xa, nắng sạm mày,
Nghĩa bạn những e khi khói lửa,
Tình đời chỉ quản nỗi chua cay.
Ái ân tiếng gọi ngoài xa thẳm,
Nửa gôi phong sương lạnh những ngày.

Trí tân, 1944, s. 140 (27 - 4 - 1944)

(1) "Giọt lệ thu" (1923) của Tương Phố Đỗ Thị Đàm (1896 - ?) là bài văn (có xen thơ) khóc chồng nổi tiếng một thời; *Linh phương ký* (hay *Linh phương, tập lệ ký*, 1928) tập văn xuôi (có xen các bài thơ) của Đông Hồ Lâm Tấn Phác (1906 - 1969) - cũng là tác phẩm khóc vợ nổi tiếng một thời. Văn Đài, trong bài viết kèm theo bài thơ này (Cảm "hai giọt lệ" - *Trí tân*, 1944, s. 135, ngày 23 - 3 - 1944) cho biết có một nhà xuất bản tư nhân định in 2 tác phẩm *Giọt lệ thu* và *Linh phương ký* thành một cuốn sách, lấy nhan đề là *Hai giọt lệ*; dù quyển sách dự kiến ấy chưa chắc đã thành nhưng cái nhĩa ý của nhà xuất bản kia cũng đáng cảm tình vì vậy Văn Đài làm bài *Cảm đề* này.

Chiều quê

Đồng vắng nông phu, đồ vắng khách,
Làng chiều mây tỏa lướt màn sương,
Cây soi gương nước tìm dư ảnh
Mây đọng lòng sông nhớ viễn phương
Miếu cũ âm thầm bên cổ thụ
Tre già thối thóp dưới tà sương,
Ngâm nga mục tử về thôn vắng
Vai nặng hoàng hôn mỗi bước đường

Tri tân. s. 139 (20. 4. 1944)

Thuyền đi

Gió lên không định giờ đi;
Thuyền trôi ai dễ hẹn kỳ trùng lai!
Mây chờ ngừng bến xa xôi
Nhớ thương đọng lại muôn đời quán không.
Thuyền đi, sông nước ngại ngừng.
Bến xanh xanh vẫn ngóng trông tháng ngày.
Giang Lăng cách trở đầu đây,
Nghe đêm vượn hót, nghe ngày chim kêu

Một sáng Cát Bà

Tri tân, 1944, s. 113 (23 - 7 - 1944)

Lòng quê

Tặng V.N.Đ

Xưa kia em ở bên trời,
Ngây thơ chưa rõ cuộc đời là chi,
Mặc cho ngày tháng trôi đi,
Tóc mây nào biết có khi bạc đầu!
Chim non ở chốn rừng sâu,
Quanh mình chỉ thấy một màu xanh xanh,
Bình minh buổi ấy gặp anh,
Rủ em ra chốn đô thành xa khơi.
Yêu anh, em hóa yêu đời,
Theo anh chấp cánh tung trời bay cao.

Anh đưa em đến vườn đào
Màu tươi, sắc thắm, em nào dám chê.
Nhưng em luống nặng lòng quê,
Nhớ thương cảnh cũ bốn bề núi non.
Nhớ nơi làng xóm con con,
Nhớ hương cây quế chon von trên đồi;
Bản xưa, nhớ yến tha mồi,
Cành xưa, em đỡ trong hời còn thơ...
Đường xa ngoảnh lại ngẩn ngơ,
Trông theo mây trắng thân thờ mắt xanh...

Khúc nhạc bên đường

Vài tiếng động vang vang trong hộp gỗ,
Rồi lời ca cảm dỗ khách qua đường,
Điệu Nam ai đầy những vẻ bi thương,
Nhịp cung Bắc chứa chan bao tình tứ,
Ru lòng kẻ tâm can đầy tư lự,
Gội nắng mưa chống cự với nghèo nàn;
Cầm tay xe dưới trời nắng chang chang,
Lắng khúc nhạc để mơ màng giây phút,
Vai gánh nặng bỏ hời tuôn như trút,
Dừng lại đây, hưởng một chút dư âm,
Hồn hiu hiu theo tiếng nhạc thăng trầm,
Quên một phút trăm ngàn điều lo lắng.
Hỡi tiếng nhạc say sưa và nồng mặn,
Véo von trong êm lặng của trưa hè...
Kẻ giàu sang chẳng muốn để tai nghe,
Nhưng rung động bao tâm tư chất phác.
Xin cứ đàn! Cứ ca! Và cứ hát
Cho lòng ai chốc lát được vui khuây,
Cho hồn ai tươi tỉnh được vài giây,
Quên những nỗi lầm than bày trước mắt!

Tri tân, H., 1942, s. 71 (ngày 4-10-1942).

Tư cổ hương

Mòn mỗi ngày đêm trông lại trông
Cổ hương xa cách mấy từng sông

Mùi tên tình ái từ đeo đẳng
Buộc chặt chân chim sợi chỉ hồng

Lá rụng bay về dưới gốc cây
Buồn nhìn lá rụng chạnh niềm tây
Lá ơi ta lại không bằng lá
Chôn chặt hồn quê ở chốn này

Mây chạy về đâu quá vội vàng
Để cho hồn nhỏ luống hoang mang
Trông theo luồng tượng chân mây ấy
Làng xóm xanh um sông nước tràn

Hương xuân,

Nxb. Nguyễn Du, Hà Nội, 1943

Quán cũ trong sương

Đông không sương sớm chưa tan,
Trường đình quán cũ bên đàng trơ trơ.
Đây là chốn nên thơ bao vẻ
Của người xưa chia xẻ biệt ly
Nước non ngàn dặm ra đi,
Đâu đây tráng sĩ nhưng y rõ ràng,
Hài xanh biếc lâu trang mấy kẻ,
Lặng nhìn nhau khôn hé môi hồng;
Dùng dằng khi thấy vừng đông
Kẻ về gác phượng, người trông biên thành,
Rồi những khách trâm anh thể phiệt,
Nấu sử kinh dày biết bao công.

Vấy vùng gặp hội mây rồng,
Trường An giọng ruổi, hê đồng một hai;
Đón vó ngựa, đây vài thân hữu,
Tiễn đưa nhau chén rượu men nồng;
“Chúc nhau phỉ chí tang bồng,
Áo thay sắc tía, tên lòng bằng son...”
Cũng có kẻ héo don hình sắc,
Ghé vào đây nhấp chén ly bôi;
Vợ con nhà cửa xa xôi,
Đưa nhau cũng khách quê người thương nhau...
Lại có kẻ rầu rầu nét mặt,
Nhưng ngang tàng khí sắc ai đương,
Lời ngay nên nổi tai ương,
Một lòng trung trực, coi thường lợi danh;
Vâng sắc chỉ, biên thành lưu thú,
Dừng lại đây tạm rữ phong sương;
Sương tan rồi lại lên đường,
Cỏ cây là bạn, bốn phương là nhà...

Bao thế sự xóa nhòa rêu phủ,
Còn lại đây quán cũ vài gian,
Trong sương lặng đứng mơ màng.
Gợi lòng cho khách qua đàng nhớ nhung...

Tri tân, H., 1942 s. 71
(ngày 4-10-1942).

Tiến đưa

(Lời một người đàn bà xưa đưa chồng đi lính)

Ngày mai chàng lên đường,
Thân gió bụi tuyết sương,
Tối nay còn với thiếp
Xin cạn chén quỳnh tương.
Chàng mặc áo nhung này,
Thiếp vì chàng mới may,
Thiếp dù xa chân ngựa.
Khởi tình theo chàng bay.
Đừng nghĩ đến ngày mai!
Hôm nay biết hôm nay.
Thiếp đây mà chàng đó,
Chùng ấy là đủ rồi.
Ngày mai chàng ruổi xa,
Mặc kẻ nước mắt sa,
Yên ngựa rong đường thẳng.
Thức dậy lúc canh gà.
Ngày mai khi chàng về,
Thiếp dù chống gậy lê,
Xin vì chàng dâng rượu,
Tiếp theo chén hôm ni
Tình xưa, cạn chén thề.
Rồi bên chàng có thiếp,
Giấc hòe cùng thêm thiếp.

Yêu nhau đến trăm năm
Phong trần cho bỏ kiếp.

29. 10. 1927

Bi Xuân Nương

(Một người khách qua chơi xóm Bình Khang
gặp kẻ cổ nhân là Bi Xuân Nương,
nhân hỏi vì sao đến đổi. Bi Xuân Nương
rơi lụy mà tặng cho khách bài này)

Em là gái giang hồ
Hầu hạ người khách du;
Vì tiền khách bán thịt
Mặc lòng khách giầy vò.
Khách bảo gì em vâng,
Dám thương chút bụi trần,
Hôm nay em của khách,
Quỳ gối, tùy lượng xuân.
Em đã bán mình rồi,
Nhị đào người chán chơi.
Mình bằng từ bùn nhuộm
Hoa trôi mặc sóng dồi.
Khách nhắc gì chuyện cũ?
Nẫu ruột đĩa xương phụ!
Hãy bằng lòng mình em,
Hồn em tha cho nó!
Gặp nhau đừng nhớ nhau,
Em đau và khách đau.
Đừng trêu nhau nợ cũ,
Dòng châu trả dòng châu.

Muốn hỏi xin đừng hỏi
Biết ra chi thêm tủi,
Cố nhân gì em đây?
Đồ chơi cho trăm mối.
Thương nhau còn một quên!
Quên là thương nhau bền.
Khách không hay em đã...
Em còn được khách tin.
Gạt lệ thôi làm lơ,
Khách vui mà em nhờ,
Mấy lời muôn thu giận
Ruột tâm chưa hết tơ.

Chiều mưa trên mộ địa

Mặt đất đỏ ngầu,
Nước sông dâng cao,
Gió may thổi vì vút
Mưa trắng tuôn rào rào
Trông chung quanh là mộ địa
Nhìn xa xa là ngàn dâu
Một cõi mệnh mỏng, hơi mờ tỏa,
Tứ bề vắng ngắt, trùng lao xao
Không cỏ cây nhà cửa
Lơ thơ vài bông lau
Không người qua kẻ lại
Một đàn én bay mau
Chôn này xưa là rộng rãi

Nước sông còn chưa lẫn vào
Nay mỗi năm đất càng ngày càng lở,
Mỗi ngày phôi thêm vài nắm cổ lâu
Đất lở, trơ bờ thẳm
Xương tàn trôi theo nhau.
Dù theo dòng sông ra bể cả,
Hay dù tan tác đi về đâu,
Cũng đều biệt tích,
Không trước thì sau.
Những ai là người nằm dưới đất ấy?
Biết chẳng sự tình như thế mà đau.
Kìa! Tiếng chi nghe buồn thảm,
Phải chẳng ai đứng đây mà kêu gào?
Trong buổi bình sinh làm gì nhỉ?
Chí nguyện mỗi người như thế nào?
Có băn khoăn về mối danh lợi?
Có hèn hạ vì bả sang giàu?
Có vì thân danh mà lặn dận,
Có vì cuồng vọng mà lao đao?
Có vui theo điều đạo đức,
Có hay lòng dạ cơ cầu?
Có lo toan từng manh áo cộc,
Có chạy vạy từng bữa cơm rau?
Có lặng thinh chịu kẻ đồng thời hắt hủi?
Có giống gì ta ở những nỗi lo âu?
Trông các người nằm đó,
Ta còn biết nghĩ sao?
Bao nhiêu những ruộng vàng rực rỡ
Hỏi xem còn nên chút tơ hào?

Ta hằng muốn tin đời là tươi đẹp,
vững vàng mà bước tới
Song những buổi chiều như chiều nay,
thì lòng chín rầu rầu!

Theo: *Thi nhân tiền chiến*,
Sống mới xb., Sài gòn, 1969.

Cảnh đó, người đâu?

Gặp em thơ thẩn bên vườn hạnh,
Hỏi mãi mà em chẳng trả lời.
Từ đó bắc nam người một ngả;
Bên vườn hoa hạnh bóng giăng soi.

Theo Hoài Thanh, Hoài Chân:
Thi nhân Việt Nam 1932 - 1941, Sđd.

Chiều thu

Hoa hồng rũ cánh bay đầy đất;
Trôi nặng sương thu mấy khóm lan.
Mỹ nhân lưng thững xem hoa rụng
Ta ngỡ Hằng Nga nấu Quảng Hàn.

Mỹ nhân lưng thững thăm hoa rụng.
Trâm ngọc quên cài tóc bỏ lời.
Sương tỏa bên mình như khói nhẹ;
Xiêm y tha thướt mái hiên ngoài.

Ta đứng bên hiên kiếm ý thơ;
Mỹ nhân vô ý bước đi qua.
Cánh hồng quuyền luyến trên chân ngọc
Như muốn cùng ai sống phút thừa.

Chẳng được như hoa vương gót nàng ;
Cõi lòng man mác giá như sương!
Ta về nhặt lấy hoa thu rụng
Đặng giữ bên lòng nỗi nhớ thương.

Theo Hoài Thanh, Hoài Chân: Sđd.

Trông chồng

*Khuê trung thiếu phụ bất tri sầu
Xuân nhật ngưng trang thương thủy lâu.
Hốt kiến mạch đầu dương liễu sắc
Hồi giao phu tể mịch phong hầu.*

VUONG XƯƠNG LINH

Chinh phu ruổi ngựa lên miền Bắc.
Tiếng địch bên thành thổi véo von.
Mây bạc lưng trời bay lững thững ;
Chim trời tan tác bóng hoàng hôn.
Vó ngựa trập trùng lên ải Bắc.
Tuyết sương lạnh lẽo giá râu mày!
Gương thiêng lấp lánh bên lưng nhẹ.
Ngựa hí vang lừng trận gió may.
Đứng tựa bên thành xiêm áo lệch,
Kìa ai trông ngóng ải Phiên ngoài.
Bóng cờ phất phới xa xa, lạt...
Tình cũ xin nguyên chẳng lạt phai...
Mang ấn phong hầu khi trở lại,
Rõ ràng chinh phụ nét cười tươi.

Theo Hoài Thanh, Hoài Chân: Sđd.

Màu thời gian

Sớm nay tiếng chim thanh
Trong gió xanh
Dịu vương hương âm thoảng xuân tình

Ngàn xưa không lạnh nữa - Tần Phi
Ta lặng dâng nàng
Trời mây phẳng phất nhuộm thời gian

Màu thời gian không xanh
Màu thời gian tím ngắt
Hương thời gian không nồng
Hương thời gian thanh thanh

Tóc mây một món chiếc dao vàng
Nghìn trùng e lệ phụng quân vương
Trăm năm tình cũ lìa không hận
Thà nép mây hoa thiếp phụ chàng

Duyên trăm năm đứt đoạn
Tình một thửa còn hương
Hương thời gian thanh thanh
Màu thời gian tím ngắt.

Rồi một hôm

(Lời cuối cùng của chính phụ)

Rồi một hôm nếu về cha hỏi
Mẹ ở đâu? Con biết nói sao?
- Con hãy bảo trông cha mòn mỏi
Mẹ từ trần sau mấy tháng đau

Nếu cha hỏi sao nhà vắng vẻ?
Mẹ khuyên con hãy trả lời sao?
- Con lặng chỉ bình hương khói rē
Và trên giường chỉ đĩa dầu hao

Nếu cha hỏi: cặp đào trước ngõ
Sao chỉ còn một gốc ngã nghiêng,
- Con hãy chỉ một gốc đào nhỏ
Bên cây tùng rồi đứng lặng yên

Còn mồ mẹ nếu cha muốn biết
Phải hương nào con nói cùng cha?
- Con hãy chỉ bầu trời xanh biếc
Và bên trời chỉ nội cỏ xa⁽¹⁾.

(1) Trích theo Hà Minh Đức, Nguyễn Xuân Nam: *Tổng tập Văn học Việt Nam*, tập 27, Hà Nội, 1995.

Tác giả cho biết: bài này đoạt giải nhất cuộc thi thơ của Hà Nội báo, mùa thu 1936.

Mòn mõi

- Em ơi, nhẹ cuốn bức rèm tơ
Tìm thử chân mây khói tỏa mờ
Có bóng tình quân muôn dặm ruổi
Ngựa hồng tuôn bụi cỏi xa mờ.
- Xa nhìn bên cỏi trời mây
Chị ơi, em thấy một cây liễu buồn.
- Bên rừng em hãy lặng nhìn theo.
Có phải chăng em ngựa xuống đèo?
Chị ngỡ như chàng lên tiếng gọi
Trên mình ngựa hí lạc vang reo.
- Bên rừng ngọn gió rung cây,
Chị ơi, con nhận lạc bầy kêu sương.
- Tên chị ai gieo giữa gió chiều,
Phải chăng em hỡi tiếng chàng kêu?
Trên dòng sông lặng em nhìn thử
Có phải chăng người của chị yêu?
- Sóng chiều đưa chiếc thuyền lan,
Chị ơi, con sáo gọi ngàn bên sông...
Ô kìa! Bên cỏi trời đông
Ngựa ai còn ruổi dặm hồng xa xa.

- Này lặng em ơi, lặng lặng nhìn
Phải chăng mình ngựa sắc hồng in?
Nhẹ nhàng em sẽ buông rèm xuống,
Chị sợ trong sương bóng ngựa chìm.

- Ngựa hồng đã đến bên hiên,
Chị ơi, trên ngựa chiếc yên... vắng người

Cổng làng

Chiều hôm đón mát cổng làng,
Gió hiu hiu đẩy mây vàng êm trôi.
Đồng quê, vườn lượn chân trời,
Đường quê quanh quất bao người về thôn.
Sáng hồng lơ lửng mây son,
Mặt trời thức giấc, véo von chim chào.
Cổng làng rộng mở. Ôn ào,
Nông phu lững thững đi vào nắng mai.
Trưa hè bóng lặng nắng oi,
Mái gà cục cục tìm mồi dất con.
Cổng làng vài chị gái non
Dừng chân uể oải chờ cơn gió nồm.
Nhưng khi gió lạnh mưa buồn,
Cổng làng im im bên đường lội trơn.
Nhưng khi trăng sáng chập chờn,
Kìa bao nhiêu bóng trên đường thướt tha.
Ngày mùa lúa chín thơm đưa...
Rồi Đông gầy chết, Xuân chưa vội vàng.
Mừng xuân ngày hội cổng làng
Là nơi chen chúc bao nàng ngây thơ,
Ngày nay dù ở nơi xa,
Nhưng khi về đến cây đa đầu làng,
Thì bao nhiêu cảnh mơ màng
Hiện ra khi thoáng cổng làng trong tre.

MỘNG TUYẾT (1914)

Em xấu hổ

Nhớ chuyện đêm qua còn thẹn thùng,
Mặt hồ phẳng lặng ánh trăng trong,
Bóng trắng cùng với em đang tắm,
Làn nước vờn da em lạnh lùng

Giậu trúc bờ bên, gió phất phơ,
Bỗng một tiếng hát vẳng bay qua,
Giật mình ngơ ngác nhìn... Em thấy
Sau trúc, trời ơi! Anh bước ra.

Quàng vội khăn bông em chạy vào,
Ngẩn ngơ anh hỏi: - Đã làm sao
- Không làm sao cả, nhưng em thấy
Thẹn thẹn lòng em nó thế nào!...

Làm cô gái Huế

Hờ hững em đưa chiếc lược ngà
Chải đôi mái tóc rũ lò xoà
Bên em, lặng lẽ ngồi anh ngắm
Màu tóc huyền em phản sắc da.

Bỗng đưa tay giữ cánh tay em:
- Em hãy ngừng cho anh ngắm xem

Mấy cái tóc mai vờn trước trán
Cho vùng trán đẹp, đẹp hơn thêm

Nùng nịu giăng tay, em bảo “thôi!”
Cho em soi kính rẽ đường ngôi,
Làm cô gái Huế cho anh ngắm
Tình tứ nhiều hơn món tóc mai.

Biết anh

Em nhớ lần đầu em biết Anh
Nhớ vần thơ mới dệt thêu tình
Lòng em rung động từ hôm ấy
Trong những đêm trăng tưởng bóng hình

Còn Anh, em đã gặp Anh đâu
Chỉ cảm vần thơ có những câu
Âu yếm, say sưa đầy mộng đẹp
Xui lòng tơ tưởng suốt đêm thâu

Rồi buổi chiều kia em tới thăm
Thăm người thi sĩ chốn xa xăm
Mà vần thơ mới làm rung động
Xa gọi hồn em mau tới gần

Kịp nghĩ miệng đời hay mĩa mai
Tảng lờ ngừng bước và im hơi
Mộng hồn em gửi theo chiều gió
Để được gần Anh, ngỏ ít lời

Rồi liền hôm ấy, em xa Anh
Với nỗi nhớ nhung và hận tình
Với cuốn thi văn Anh gửi tặng
Với lòng tưởng tượng ảnh hình Anh.

Viếng mộ lũ khách

Hoa tươi còn đượm lệ bình minh
Tôi đặt cành hoa viếng mộ anh
Trước gió hoa vời hiu hắt gọi
Bao nhiêu hoài cảm với u tình.
Luôn luôn rời bước phiêu lưu,
anh là một khách chinh phu
Trải bốn phương tâm hồn anh đã lạnh lẽo
với sương mù!
Tôi gặp anh buổi chiều đông ánh lờ mờ
trên sông núi
Nhuộm một màu chết tiêu ma
trong lòng người ngoài gió bụi
Ngồi bên anh, tôi nghe anh lẩm bẩm
những tiếng cuối cùng;
Tôi thương anh vì tôi cũng đi tìm
những cảnh mênh mông
Tôi cũng muốn sống một cuộc đời phiêu linh
như mây gió
Để nghe tiếng khóc thì thầm của những
cõi lòng đau khổ
Kìa khóm tre ngàn xanh ngắt, anh ơi,
sương rụng, gió rung
Lặng đứng trước mộ anh,
nhớ anh tôi cảm động vô cùng?

Hồi Vong hồn Lữ khách nào buổi chiều xưa rục rờ
Anh ngồi xem say sưa ngọn gió vờn bông hoa hớn hỏ
Ánh nắng xanh rờn thồn thức trên tảng đá,
trên rêu xanh
Đã chết, đã hai lần chết trên nấm cỏ phủ mờ anh!

Tôi đến đây, Lữ khách ơi,
lòng quạnh hiu như bóng xế
Tôi sẽ còn đến đây với những cành hoa đượm lệ
Để tôi nghe khóc hồn anh lâm ly suối chảy bên đồi
Để tôi nghe khóc hồn anh
những giọt lệ suối lòng tôi.
Tạp chí Văn học, số 13, 1935

Trông giăng

Giời cao, đất rộng, mây thưa,
Lá reo lác đác, gió đưa lạnh lùng.
Mình ai vợ vắn dờm song
Phòng khuya, bóng chiếc, đèn chong, canh tàn.
Ngoài hiên rơi mảnh giăng vàng
Yêu giăng, ôm cái mơ màng thiên thâu,
Giật mình nhớ mộng Phong Châu
Chim sương cất cánh kêu sầu giờ đêm
Tri tân, 1943 s, 79 (7.1.1843)

Nhớ

Một buổi trong rừng chim “hít cô”
Dịu dàng buông nhẹ xuống hư vô
Những tràng ngọc tiếng lằng trong gió,
Theo những dòng mây chảy lặng lơ.

Tôi nhớ trên đường bao vảy lá,
Mà thu vàng rụng giữa ngày khô!

Ừ sao không nhớ người trai trẻ,
Trò chuyện cùng tôi dưới ánh trăng?
(Đêm qua tan hội trong làng cuối,
Khi đứng bên cầu buộc dải khăn).

Theo Hoài Thanh, Hoài Chân: Sđd.

Nhớ làng

Mưa đưa thương nhớ về làng
Mưa làm xa những dặm đàng bến sông
Chiều nay mở cửa ra trông
Thấy làng đâu? - Chỉ thấy lòng mà thôi
Mưa ơi thương nhớ bởi bởi
Bởi bởi thương nhớ mưa ơi khuất làng
Ở đây nắng bãi vô vàng
Dừa cao lênh khênh, cành xoan ngoằn ngoèo

Con đường thì khuất cheo leo
Mình đi chỉ bóng cùng theo với mình
Làng tôi gió nhỏ thênh thênh
Mưa thưa nhè nhẹ trắng lên dịu dàng
Làng tôi - khôn nói hết làng
Có người cứ mỗi chiều làng, nhớ tôi

1937

Ngày xưa

Ngày xưa có một người thơ,
Vào rừng thông lạnh đợi chờ gió reo.
Chim hôm loáng thoáng qua đèo,
Cảnh chiều buông tiếng chuông chiều ngân nga...

Một sớm

Một sớm hương xuân tỏa suối hoa,
Giáng Tiên xách lẵng nhẹ nhàng ra
Trong sương xiêm áo nàng tha thướt,
Nắng mới dần buông dải núi xa...

Mong đợi

Đã mấy xuân về, ai chẳng đến,
Khói trầm bên án tỏa chơi vơi...
So tơ gẩy mãi cung ly hận,
Rút chỉ thêu toàn bóng nhận khơi!
Đấy hử? Đồi xa chân ngựa chạy:
Thôi rồi! Song vắng lá bàng rơi!...
Ngoài thềm lặng lẽ chim lên tiếng,
Vội kéo rèm hoa xuống nửa vơi..

Hình ảnh

Giờ này trăng chửa qua rèm lụa,
Nửa nắp hoa quỳnh nửa nắp mây.
Tôi đứng băng khuâng bên ngưỡng cửa,
Mắt buồn tha thiết rồi hàng cây.
Tưởng ai thức trắng đêm dài viết,
Ánh nền buông xanh bóng vô gầy.
Đời muộn, mơ gì công nghiệp lớn!
Về đi, vườn ruộng ngát hương say.

1944

Tổng biệt hành

Đưa người ta không đưa qua sông
Sao có tiếng sóng ở trong lòng?
Bóng chiều không thắm, không vàng vọt
Sao đây hoàng hôn trong mắt trong?
Đưa người, ta chỉ đưa người ấy
Một già gia đình, một dừng dừng...
- Ly khách! Ly khách! Con đường nhỏ
Chí lớn chưa về bàn tay không
Thì không bao giờ nói trở lại!
Ba năm mẹ già cũng đừng mong.

Ta biết người buồn chiều hôm trước
Bây giờ mùa hạ sen nở nốt
Một chị, hai chị cùng như sen
Khuyên nốt em trai dòng lệ sót
Ta biết người buồn sáng hôm nay
Trời chưa mùa thu, tươi lắm thay
Em nhỏ ngây thơ đôi mắt biếc
Gói tròn thương tiếc chiếc khăn tay...

Người đi? Ừ nhỉ, người đi thực!
Mẹ thà coi như chiếc lá bay

Chị thà coi như là hạt bụi
Em thà coi như hơi rượu say.⁽¹⁾

Tráng ca

Sinh ta, cha ném bút rồi
Rừng nho tàn rụng cho đời sang xuân
Nuôi ta, mẹ héo từng năm,
Vắt bầu sữa cạn tê chân máu gầy
Dạy ta, ba bầy ông thầy
Gương dài sách rộng, biển đầy núi voi
Nhà ta cầm đợ tay người,
Kép bông dâu áo, ngọt bụi dâu cơm?
Chông gai đối đại làm khôn,
Ba vòng, mòng sếu liệng tròn lại bay...
Bông hoa chu giáp vằn xoay⁽²⁾
Cánh vàng non nửa đài gầy tả toi...
Chữ nhân sáng rực sao trời
Đường xe mở rộng chân người bước xa...
Bọn ta một lớp lìa nhà
Cháo hàng cơm chợ, ngồi ca lúa đồng

(1) Theo lời Phạm Quang Hòa (một trong những người bạn của tác giả) thì bài này còn có một khổ thơ cuối:

*Mây thu đầu núi già lên trắng
Cơn lạnh chiều nao đổ bóng thâm
Ngừng ở ven trời nghe tiếng khóc
Tiếng đời xô động, tiếng lòng câm.*

(Xem trong cuốn *Thâm Tâm và T. T. KH.* (Tủ sách Thế giới văn học) Nxb. Hội Nhà Văn, 1991, tr. 67 - 69).

(2) Chu giáp: chu kỳ thời gian 60 năm.

Hây hây tóc óng từng vòng
Gió nào là gió chẳng mong thổi lửa!
Trường đình phá bỏ từ xưa⁽¹⁾
Đất này sạch khí tiền đưa cay sè
Bốn phương tản mác bạn bè
Nhớ nhau hẹn quả mùa hè gặp nhau
... Rầm trời chớp giạt mưa mau,
Lửa đèn chấp chới, khói tàu mù u
Bốn phương đây bạn đó thù
Hiệu còi xoáy lộng bản đồ năm châu
- A, cơn thảo muội bắt đầu,
Tuổi xanh theo gió ngâm câu dậm dài
Thét roi lộng sức ngựa tài,
Coi trong cuộc rối tìm người chờ mong...
Trai lặn đạn, gái long đong
Chờ mong khắc khoải nản lòng dăm ba:
Nẻo về gốc mẹ cội cha
Thuyền ai nặng chở món quà đắng cay!
Từng nơi xống áo trùng tay
Gió thu thổi bạc một ngày lòng son;
Từng nơi cơn trấu, áo rơm,
Mưa xuân nhuốm tái mấy cơn mặt vàng
Vượn kêu ruột buốt trên ngàn
Nhưng thôi! Sao việc đã tràng lăm theo?
Nặng cho vang tiếng chuông chiều
Thù đem sức sớm đánh kêu trống đình
Thở phù hơi rượu đua tranh

(1) Trường đình: chỗ mà người xưa thường đặt tiệc rượu để tiễn nhau lên đường.

Quăng tay chén khói tan thành trời mưa
Dặm dài bến đón bờ đưa
Thuyền ai buồm lái giúp vùa vào nhau
Kia kia lũ trước dòng sau
Trăm sông rồi cũng chung đầu đại dương

1944

Can trường hành

Trăm giàn lý đỏ đã lên hoa
Tâm sự như in cảnh ác tà
Đạo nghĩa hoài đem chơi bạn quý
Thân hình hậu gửi kết duyên ma
Ngậm lời trắng khí, chim bằng ồm
Chuyện lúc thương tâm, gái điểm già
Gió thốc hàng hiên, lười viễn mộng
Mưa rào mặt cát, gợi ly ca
Phiếm du mấy chốc đời như mộng
Ném chén cười cho đã mắt ta
Thà với mãng phu ngoài bến nước
Uống dấm chén rượu quăng tay thước
Cái sống ngang tàng quen bốc men
Thù với hào hùng chí thiếu niên,
Vỗ vai sang sảng giọng Bình Nguyên,
Chàng là bậc trẻ không biết sợ
Đôi mắt hồng say sao Hỏa lên.
Múa lưới đánh tan ba kẻ sĩ
Mềm môi núc cặn một vò men

Mấy lần thù trả thân không chết
Khắp xóm giang hồ khét họ tên
Vợ con thí tất cho thiên hạ
Yêu rất ban ngày, ghét rất đêm
Thi với người nằm say bóng liễu
Thi với người chờ mong kẻ rượu
Lòng thên thên nhẹ gió thu sơ
Nghĩa khí ngàn năm gió chẳng mờ!
Hay đâu kẻ vũ đất Lương Yên
Một sớm nghe bùng cơn gió lên,
Xách gói sang Nam không hẹn lại
Chỉ hiềm chẳng đặng đến cung tên!

Người chẳng thấy
Thao thao Hồng Hà vạn thuở chảy
Nước mạnh như thác, một con thuyền
Ta lênh dên hòai sâu biết mấy!
Người chẳng thấy
Lòng lộng Tây Hồ xanh như thu
Giai nhân, danh sĩ đua ngao du
Cùng ta tri kỷ không ai ở
Vì đời ta cũng không an cư
Người chẳng thấy
Vì đời ta buồn như thế đấy
Cho nên tri kỷ tếch phương trời
Chén rượu ngồi sông vắng cả người!

Hôm nay lại nở hoa lý đồ
Trong rượu vân vân... bao vết cũ

Người chẳng thấy rằng hoa như tím
Hoa nát lòng ta đau vạn thuở

1944
Theo: *Thâm Tâm và T. T. KH.* (Sđd)

Vọng nhân hành

Thăng Long đất lớn chí tung hoành
Bàng bạc gương hồ ánh mắt xanh
Một lứa chung tình từ tứ chiếng
Hội nhau vầy một tiệc quần anh
Mây gươm nét mác chữ nhân già
Hàm bạnh hình đôi, lưng cỗi đa
Tay yếu đang cùng tay mạnh dất
Chưa ngát men trời hả rượu cha
Rau đất cá sông gào chẳng đủ
Nổi bùng giữa tiệc trận phong ba
Rằng: “Đương gió bụi mờ tôi tả
Thiên hạ phải dùng thơ chúng ta!”
Thơ ngâm giờ giọng, thời chưa thuận
Tan tiệc quần anh, người nuốt giận
Chim nhận, chim hồng rét mướt bay
Vuốt cộp, chân voi còn lặn dạn
Thăng thí cho nhàm sức võ sinh
Thăng bó văn chương đôi gói hận
Thăng thư trời buộc, thăng già quê
Thăng phẩn sơn nhơ... chứa một về!
Sông Hồng chẳng phải xưa sông Dịch
Ta ghét hoài câu “nhất khứ hề”

Ngoài phố mưa bay: xuân bốc rượu
Tắc lòng mong mỗi cháy tê tê
- Ơi ơi bạn tác ngoài trôi giạt
Chẳng đọc thơ ta tất cũng về.

1944

Theo: *Thâm Tâm và T. T. KH.* (Sđd).

Hai sắc hoa "ti gön"

Một mùa thu trước mỗi hoàng hôn
Nhặt cánh hoa rơi chẳng thấy buồn
Nhuộm ánh nắng tà qua mái tóc
Tôi chờ người đến với yêu đương

Người ấy thường hay vuốt tóc tôi
Thở dài trong lúc thấy tôi vui
Bảo rằng: "Hoa đáng như tim vỡ
Anh sợ tình ta cũng vỡ thôi".

Thuở ấy nào tôi đã hiểu gì
Cánh hoa tan tác của sinh ly
Cho nên cười đáp: "màu hoa trắng
Là chút lòng trong chẳng biết suy".

Đâu biết lần đi một lỗ làng
Dưới trời gian khổ chết yêu đương
Người xa xăm quá, tôi buồn lắm
Trong một ngày vui pháo nhuộm đường.

Từ đây thu rồi thu lại thu
Lòng tôi còn giá đến bao giờ
Chồng tôi vẫn biết tôi thương nhớ
Người ấy cho nên vẫn hững hờ

Tôi vẫn đi bên cạnh cuộc đời
Ái ân lạt lẽo của chồng tôi
Mà từng thu chết, từng thu chết
Vẫn giấu trong tim bóng một người

Buồn quá hôm nay xem tiểu thuyết
Thấy ai cũng ví cánh hoa xưa
Nhưng hồng tựa trái tim tan vỡ
Và đỏ như màu máu thấm phai

Tôi nhớ lời người đã bảo tôi
Một mùa thu trước rất xa xôi
Đến nay tôi hiểu thì tôi đã
Làm lỡ tình duyên cũ mất rồi.

Tôi sợ chiều thu phớt nắng mờ
Chiều thu hoa đỏ rụng chiều thu
Gió về lạnh lẽo chân mây vắng
Người ấy ngang sông đứng ngóng chờ.

Nếu biết rằng tôi đã lấy chồng
Trời ơi! Người ấy có buồn không
Có thắm nghĩ đến loài hoa vỡ
Tựa trái tim phai, tựa máu hồng?

Bài thơ thứ nhất

Thuở trước hôn tôi phơi phới quá
Lòng thơ nguyện vẹn một làn hương

Nhưng nhà nghệ sĩ từ đâu lại
Êm ái trao tôi một vết thương

Tai ác ngờ đâu gió lại qua
Làm kinh giấc mộng những ngày hoa
Thối tan tâm điệu du dương trước
Và tiễn người đi bến cát xa.

Ở lại vườn Thanh có một mình
Tôi yêu gió rụng lúc tàn canh
Yêu trắng lặng lẽ rơi trên áo
Yêu bóng chim xa nắng lướt mảnh

Và một ngày kia tôi phải yêu
Cả chồng tôi nữa lúc đi theo
Những cô áo đỏ sang nhà khác
Gió hời làm sao lạnh rất nhiều.

Từ đây không mong không dám hẹn
Một lần gặp nữa dưới trăng nghiêm
Nhưng tôi vẫn chắc nơi trời lạ
Người ấy ghi lòng vẫn nhớ em

Đang lúc lòng tôi muốn tạm yên
Bỗng ai mang lại cánh hoa tim
Cho tôi ép nốt dòng dư lệ
Nhỏ xuống thành thơ khóc chút duyên

Đẹp gì một mảnh lòng tan vỡ
Đã bọc hoa tàn dấu xác xơ

Tóc úa giết dần đời thiếu phụ
Thì ai trông ngóng chả nên chờ

Viết đoạn thơ đầu lo ngại quá
Vì tôi còn nhớ hẹn nhau xưa:
“Cố quên đi nhé cảm mà nín
Đừng thở than bằng những giọng thơ”.

Tôi run sợ viết lặng im nghe
Tiếng lá thu khô xiết mặt hè
Như tiếng chân người len lén đến
Song đời nào dám gặp ai về.

Tuy thế tôi tin vẫn có người
Thiệt tha theo đuổi nữa than ôi
Biết đâu tôi một tâm hồn héo
Bên cạnh chồng nghiêm luống tuổi rồi

1937

Vườn hoang

Hôm nay trở lại vườn xưa,
Nén tim rộn rã ngăn ngừa nhớ thương.
Cỏ lan mặt đất bên đường,
Cành cây nghiêng gửi mùi hương bay rồi.
Hình em còn ở hồn tôi
Hình em lẫn quất bồi hồi đâu đây...
Rào xiêu, hoa héo, cây gầy,
Em từ trần vội một ngày năm xưa.
Vườn hoang, nhà vắng, cây thưa,
Lòng tôi sâu tủi đã vừa mấy xuân!
Ngày kia tôi sẽ từ trần,
Vườn hoang liêu lại mấy lần hoang liêu...

Rút từ tập *Rung động*

Buồn xưa

Quỳnh hoa chiều đọng nhạc trầm mi
Hồn xanh ngát chở dấu xiêm y
Rượu hát bầu vàng cung ướp hương
Ngón hương say tóc nhạc trầm mi

Lãng xuân

Bờ giũ trái xuân sa
Đáy đĩa mùa đi nhịp hải hà
Nhài đàn rót nguyệt vũ đôi thơm
Tỳ bà sương cũ đọng rừng xa

Buồn hưởng vườn người vai tuổi tươi
Ngàn mây trăng giang buồn muôn đời
Môi gọi mùa xưa ngực giữa thu
Duyên vàng da lỏng trái du người
Ngọc quế buồn nào gọi tóc xưa
Hồn xa chiu sách nhánh say sưa
Hiển dăng

Hiển dăng quả bông hường
Hoàng tử nghiêng buồn vẩy tóc mưa

Đường tàn xây trái buổi du dương
Thời gian ơi tưới hận chìm tường
Nguồn buồn lạnh lẽo thoát cung hơi
Ngọt ngào nhớ chảy tự trăm phương.

(Xuân thu nhã tập, 1942-1943-1944)

Giọt sương hoa

I

Chiều đông đất Hậu Giang, sao như chiều xuân Hà Nội! Mà tôi lại chỉ đành với hiu hắt, - hơi thở mùa thu!

Tôi nhìn lên, mắt cô gái mười bốn. Mà bạn tôi thấy có người mắc chứng nan y, ngoài cơn dỗi, êm hương tia ẩm nồm nùng.

Vài giờ nữa... Vài giây, con mắt sẽ vẫn.

Màu tan vào sương.

Chúng tôi mãi ngắm trời, qua bãi tha ma không hay.

Trong ánh trong xanh, đã chôn bao nhiêu rồi cao vọng?

II

Tôi muốn trang không hề mở

Sen còn giữ búp

- và lòng chứa tràn đầy.

Cạch, cạch... Bàn tay nào mang đến một bó mền thương, hay bàn tay trộm?

(Tôi cũng chẳng có của chi, ngoài cái gánh tơ tưởng...)

Để tôi thấy lại trong mơ...

Tôi mò hạt mơ trong bể sách, bể trên tay một ý diễm kiều. Tôi kia, ra phố. Chuông người tôi ngân vang các ngã.

Thảo thức chờ mặt trời. Hăm hở lên lầu Tuyết Dích... Đêm nay, tôi xây mô ảo vọng.

Hơi thoảng nhớ lay tôi trên đường Hoa. Cảnh xứ lạ,
mà sao hết quê nhà. Hớn hử bước tới, hay êm dịu trở về?

Cạch, cạch... Để tôi mơ nốt bài thơ xưa! Chỉ ngày
mai thôi, mặt trời trở lại.

- Cửa bật, gió ủa, chỉ ngày mai thôi... Nhưng lòng
tôi đã lạnh.

III

Mỗi buổi thu tàn lại cuốn theo quăng ngày xanh,
mà giục ta nghĩ đến những mùa chuyển tới. Thu tàn ở
đây cũng nhiều diễm lệ, không phải chỉ màu nắng bạo
tàn. Những chiều trong vắt, và những đêm trăng sáng
như điều hoài niệm.

... Những ngày mệt mỏi ta nằm giạt trên bãi cát
khô, sẵn lòng đợi một buổi mai bụi trắng chôn vùi,
nhưng kiếp sau... có bao giờ tới bên?

Cảm ơn Trời ban cho ta sức sống trong thời gian
một buổi sớm.

Buổi sớm ngạt ngào mùi sen trên mái tóc đương tơ.

Sao ta không tiêu tán giữa buổi tung bừng ngày
hạ...

Phù dung kia chỉ nở một ngày để ngâm ngợi muôn
đời xinh đẹp, rồi tàn trong buổi tối ngàn sương...

Thu tới làm chi, với rất nhiều mỹ lệ?...

Hậu Giang những ngày gió.

Xuân Thu nhĩ tập,

Hà Nội, 1942

Thư, thơ...

Thư, thơ...
Gởi, không gởi?
Viết, sống,
Vội vội, hắt hiu...
Tới, không tới?
Than thở, tâm thành
Một ngày ngọc
tới
Một phút hương
lộng
Trăng trong hồn
- Hương Tần!
Phương trời
tinh sương
tịch
mịch
Nhớ nhung, nhớ nhung...
Gió thông
tịch tịch -
Chiều...
Nhỏ sào
bến chi?
Sương khuya
(Tên người diễm lệ
Tên người rớm lệ)
Không bao giờ?
Bao giờ?

Nói, không nói
Trong, trắng trong
Trong, trong...
Lặng.

Xuân Thu nhā tập,

Hà Nội, 1942

Người có nghe

*Tôi dâng nàng
Một nửa đời tội lỗi
- Và nàng sẽ cho tôi
Tất cả tấm lòng bằng*

(HOA HUONG)

Người có nghe ru nhánh nhạc gầy
Dạt dào sóng thắm xõa muôn giây
Trưa nay gió dì ào trong tóc
Hoa khép òa lên tiếng nước mây.

Dặt dìu nhị đắm nổi sau xưa...
Điệu lả hồn rung ý nhật thừa
Rầu rĩ vĩ van đôi ngón mộng
Nâng môi hàm tiểu bút say sưa

Gác kín buồng sâu khóa ước mơ
Mùa đông ép mãi giữa khăn tơ
Kìa trong men bướm bốc lên nắng
Phấn lệ còn đây giữ xuống thơ...

Người có nghe đưa nhịp não nề
Hương tà dăng nhớ cuốn song the
Đàn xa cũng mắc sầu này chứ?
- Giọng thẳm hơi cao, người có nghe...

Xuân Thu nhĩ tập,

Hà Nội, 1942

MỤC LỤC

<u>THẾ LŨ (1907 - 1989)</u>	5
Tiếng trúc tuyệt vời	5
Tiếng sáo Thiên Thai	6
Bên sông đưa khách	7
Cây đàn muôn điệu	8
Giây phút chạnh lòng	9
<u>LUU TRỌNG LU (1911 - 1991)</u>	13
Nắng mới	13
Thơ sầu rụng	13
Tiếng thu	14
Chiều cổ	14
Điệu huyền	15
Thú đau thương	15
<u>HÀN MẶC TỬ (1912 - 1940)</u>	16
Bên lễn	16
Mùa xuân chín	16
Trường tương tư	17
Đêm xuân cầu nguyện	19
Trút linh hồn	20
Những giọt lệ	21
Cô liêu	22
Nhớ thương	23
Say chết đêm nay	24

Phan Thiết! Phan Thiết!

TRẦN HUYỀN TRÂN (1913 - 1989)

Thu

Mưa đêm lều vó

Tương tư

Tiền biệt

Gửi người thêu thơ

NGUYỄN NHƯỘC PHÁP (1914 - 1938)

Sơn Tinh Thủy Tinh

My Châu

Giếng Trọng Thủy

Tay ngà

Chùa Hương

BÍCH KHÊ (1916 - 1946)

Xuân tượng trưng

Hồ Xuân Hương

Tiếng đàn mưa

NGUYỄN BÌNH (1918 - 1966)

Tương tư

Mưa xuân

Trường huyện

Hai lòng

Giấc mơ anh lái đò

Chờ nhau

Quan Trạng

Xa cách

Người hàng xóm

Xuân về

Cô lái đò

Cô hái mơ	57
Qua nhà	58
Một trời quan tái	58
Không đề	60
Lòng mẹ	60
<u>VŨ HOÀNG CHUONG (1916 - 1976)</u>	62
Tình thứ nhất	62
Đời vắng em rồi	63
Say đi em	64
Quên	66
Phương xa	67
<u>XUÂN DIỆU (1916 - 1985)</u>	68
Trắng	68
Huyền diệu	69
Tình trai	69
Đây mùa thu tới	70
Vội vàng	71
Chiều	73
Viễn khách	73
Tương tư chiều...	74
Lời kỹ nữ	75
Giục già	77
Thu	78
Buồn trắng	78
Yêu	79
Biến	80
<u>PHẠM HUY THÔNG (1916 - 1988)</u>	82
Liều trong sương	82
Vỗ óc	83

Tình không	84
Cảnh liễu bên hồ	84
<u>HỒ DZÊNH (1916 - 1991)</u>	86
Giữ gìn	86
Duyên ý	86
Đợi thơ	87
<u>HUY CẬN (1919 - 2004)</u>	89
Buồn đêm mưa	89
Tình tự	89
Đẹp xưa	91
Tràng giang	91
Vạn lý tình	92
Nhạc sâu	93
Ngậm ngùi	94
Thu rừng	95
Áo trắng	96
Anh viết bài thơ	96
<u>ĐINH HÙNG (1920 - 1967)</u>	98
Bài ca man rợ	98
Những hướng sao rơi	100
Người gái thiên nhiên	101
Kỳ nữ	102
Ác mộng	104
Hương trinh bạch	105
Thời oanh liệt	108
Ta	109
Đêm tàn	109
Hồn trôi	110
Thu	111

Xuân	112
Trưa đơn giản	113
Mơ trắng	113
Những sợi tơ lòng	114
<u>ANH THƠ (1921)</u>	116
Chiều xuân	116
Trưa hè	116
Bến đò ngày mưa	117
Chợ mùa hè	118
Đàn bầu	118
Mưa	119
Bến đò trưa hè	119
Chợ chiều	120
Sang thu	121
Đêm trăng mờ	121
Bến đò đêm trăng	122
<u>TẾ HANH (1921)</u>	123
Ao ước	123
Quê hương	123
Lời con đường quê	124
Những ngày nghỉ học	125
Cảm thông	126
Hoàng hôn	127
Không đề	128
<u>ĐOÀN VĂN CỪ (1913 - ?)</u>	130
Làng	130
Tết quê bà	132
Chơi xuân	132
Chợ làng vào xuân	133

Chợ tết	133
Đám cưới mùa xuân	135
<u>TÚ MỸ (1900 - 1976)</u>	137
Tự thuật	137
Gây quán	138
Cái chuông ông trùm	139
Ông hàn	140
Hội bảo trợ súc vật	141
<u>VÂN ĐÀI (1903 - 1964)</u>	143
Tiếng đêm	143
Ngẫu đề	144
Cảm hai giọt lệ	144
Lên đường	145
Chiều quê	146
Thuyền đi	146
<u>HÀNG PHƯƠNG (1908 - 1982)</u>	147
Lòng quê	147
Khúc nhạc bên đường	148
Tư cố hương	148
Quán cũ trong sương	149
<u>PHAN VĂN DẬT (1909 - ?)</u>	151
Tiền đưa	151
Bi Xuân Nương	152
Chiều mưa trên mộ địa	153
<u>THÁI CAN (1910 - ?)</u>	156
Cảnh đó, người đâu?	156
Chiều thu	156
Trông chồng	157

<u>ĐOÀN PHÚ TÚ (1910 - 1989)</u>	158
Màu thời gian	158
<u>THANH TINH (1911 - 1988)</u>	159
Rồi một hôm	159
Mòn mỗi	160
<u>BÀNG BÁ LÂN (1912 - ?)</u>	162
Cổng làng	162
<u>MỘNG TUYẾT (1914)</u>	163
Em xấu hổ	163
Làm cô gái Huế	163
<u>MAI ĐÌNH (1915)</u>	165
Biết anh	165
<u>MỘNG SON (1916 - 1992)</u>	166
Viếng mộ lữ khách	166
Trông giảng	167
<u>YẾN LAN (1916 - 1999)</u>	168
Nhớ	168
Nhớ làng	168
<u>NGÂN GIANG (1916 - 2002)</u>	170
Ngày xưa	170
Một sớm	170
Mong đợi	170
Hình ảnh	171
<u>THÂM TÂM (1917 - 1950)</u>	172
Tổng biệt hành	172
Tráng ca	173
Can trường hành	175
Vọng nhân hành	177

<u>T. T. KH (? -?)</u>	179
Hai sắc hoa “tì gôn”	179
Bài thơ thứ nhất	180
<u>MÔNG HUYỀN (1919)</u>	183
Vườn hoang	183
<u>NGUYỄN XUÂN SANH (1920)</u>	184
Buồn xưa	184
Phạm văn hạnh	185
Giọt sương hoa	185
Thư, thơ...	187
Người có nghe	188

THƠ MỚI

1932 - 1945

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

18 Nguyễn Trường Tộ - Ba Đình - Hà Nội

Điện thoại: 8 294684 - 8 294685

Fax: (04) 8 294781

E-mail: nxbvanhoc@hn.vnn.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản: Nguyễn Văn Cừ

Biên tập: Nguyễn Anh Vũ

Trình bày: Kim Long

Vẽ bìa: Lưu Chí Cương

Chế bản: Đông Tây

In 1000 cuốn, khổ 13 x 19 cm, tại Trung tâm Công nghệ in
Khảo sát và Xây dựng. Giấy đăng ký KHXB số
185-2006/CXB/08-16/VH cấp ngày 17/4/2006.
In xong và nộp lưu chiểu Quý III năm 2006.

BỘ SÁCH

TÁC PHẨM VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

Nhật ký trong tù - Hồ Chí Minh

Thơ mới 1932-1945 - Nhiều tác giả

Chí Phèo - Tuyển truyện ngắn Nam Cao

Sống mòn - Nam Cao

Tắt đèn - Ngô Tất Tố

Hai đứa trẻ - Tuyển truyện ngắn Thạch Lam

Kép Tư Bền - Tuyển truyện ngắn Nguyễn Công Hoan

Chống nạng lên đường - Tuyển truyện ngắn Vũ Trọng Phụng

Làm dĩ - Vũ Trọng Phụng

Số đỏ - Vũ Trọng Phụng

thơ mới (1932 - 1945)

1 006051 800926

22.000 VNĐ

Giá: 22.000VNĐ